ethan frome

EDITH WHARTON

Edith Wharton

Ethan Frome

E-book realizat după ediția 1982, Editura Univers

Ethan Frome

1911

Cuprins

CAPITOLUL I

CAPITOLUL II

CAPITOLUL III

CAPITOLUL IV

CAPITOLUL V

CAPITOLUL VI

CAPITOLUL VII

CAPITOLUL VIII

CAPITOLUL IX

CAPITOLUL X

CAPITOLUL I

Am încropit povestea din frânturi culese de la mai mulți localnici și, așa cum se întâmplă adesea în astfel de cazuri, fiecare mi-a oferit propria sa variantă.

Cine cunoaște orășelul Starkfield din Massachusetts cunoaște desigur și clădirea poștei, iar cine cunoaște poșta nu se poate să nu-l fi văzut pe Ethan Frome oprind trăsurica în față, lăsând hățurile pe spinarea costelivă a murgului său și înaintând cu greu spre colonadele albe, de-a curmezișul trotuarului de cărămidă; iar dacă l-ați văzut, cu siguranță ați întrebat cine este.

Tot acolo l-am întâlnit și eu pentru prima oară acum câțiva ani și chipul său m-a oprit în loc. Era, încă de pe atunci, cea mai izbitoare figură din Starkfield, deși nu era decât o epavă de om. Nu atât înălțimea lui îți atrăgea atenția, căci mai toți „localnicii” erau ușor de deosebit dintre străinii de o speță mai comună, tocmai prin înfățișarea lor uscățivă și deșirată; dar întreaga lui ținută respira putere și degajare, în ciuda faptului că mersul îi era marcat de un șchiopătat care-i scurta fiecare pas ca strânsoarea unui lanț. Pe chip îi plutea un aer sumbru și de nepătruns, iar trăsăturile aspre și părul încărunțit m-au făcut să-l iau drept un om bătrân și am fost surprins să aflu că are numai cincizeci și doi de ani. Această precizare am primit-o de la Harmon Gow, care condusese diligența între Bettsbridge și Starkfield în zilele de dinaintea apariției tramvaielor și cunoștea istoria tuturor familiilor din ținut.

— Așa arată de când cu lovitura, și de atunci sunt douăzeci și patru de ani în februarie viitor, remarcă Harmon între două tăceri pline de amintiri.

Tot el mi-a spus că, de pe urma aceleiași „lovituri”, rămăsese și cicatricea roșie care brăzda fruntea lui Ethan Frome, și schilodirea părții drepte a trupului său în așa măsură, încât numai făcând un mare efort reușea să străbată cei câțiva pași de la trăsurică până la ghișeul poștei. Venea zilnic de la ferma lui cam pe la vremea prânzului și, cum asta era ora la care-mi ridicam corespondența, nu o dată am trecut pe lângă el pe sub coloane sau am stat alături, urmărind mișcările celui care împărțea scrisori din spatele ghișeului.

Astfel am observat că, deși sosea cu atâta regularitate, rareori primea altceva decât un exemplar din „Bettsbridge Eagle” pe care-l punea în buzunarul lăbărțat, fără să-și arunce măcar o privire asupra lui. Totuși, din când în când, poștașul îi înmâna câte un plic adresat doamnei Zenobia – sau Zeena – Frome, purtând ostentativ în colțul

din stânga sus adresa vreunui fabricant de medicamente și numele produsului său. Și pe acestea vecinul meu le punea în buzunar cu aceeași indiferență, ca și cum nici numărul și nici varietatea lor nu-l mai puteau impresiona. Apoi se întorcea în loc adresând poștașului un salut tăcut.

Cei din Starkfield îl cunoșteau și-l întâmpinau cu un aer grav, pe potriva sobrietății lui; toți îi respectau tăcerea și numai rareori câte un bătrân din partea locului îl oprea să schimbe cu el câteva cuvinte. În astfel de împrejurări asculta tăcut, cu privirea ațintită pe chipul interlocutorului său, și răspundea cu o voce atât de scăzută, încât vorbele lui nu ajungeau niciodată până la mine; apoi se urca în trăsurică, prindea cu greu hățurile în mâna stângă și pornea agale spre fermă.

— A fost o lovitură destul de puternică, nu-i așa? l-am întrebat pe Harmon Gow, urmărind cu privirea silueta lui Frome care se îndepărta.

— Dintre cele mai puternice, răspunse tovarășul meu. Altul în locul lui ar fi fost doborât, dar cei din neamul Frome sunt tari. Cu siguranță că Ethan va trăi o sută de ani.

— Dumnezeule mare! am exclamat.

Chiar atunci Ethan Frome, care își luase locul în trăsurică, se întoarse și așeză în spate o cutie de lemn, purtând pe capac invariabila etichetă a unui farmacist, și se aplecă vrând să se convingă că este bine așezată. În clipa aceea i-am văzut chipul așa cum trebuie să fi arătat când se credea singur.

— Omul ăsta să trăiască o sută de ani! Dar arată de parcă a cunoscut și moartea și infernul!

Harmon scoase din buzunar niște tutun de mestecat, tăie o bucată și o îndesă în pungile obrajilor săi.

— Probabil că și-a petrecut prea multe ierni în Starkfield. Cei mai isteți o cam iau din loc.

— Și el?

— Cineva trebuia să aibă grijă de ai lui, și în afară de Ethan nu mai era nimeni. Mai întâi taică-său, apoi maică-sa, apoi nevastă-sa.

— Și apoi lovitura?

Harmon chicoti răutăcios.

— Chiar așa. Atunci a trebuit să stea.

— Înțeleg. Și de atunci au avut ceilalți grijă de el?

Harmon își mută gânditor tutunul în partea cealaltă.

— Cât despre asta, totdeauna Ethan a fost cel cu grija.

Deși Harmon îmi prezenta povestea pe măsura posibilităților sale morale și intelectuale, mi-am dat seama că existau goluri considerabile între fapte și aveam sentimentul că adevăratul sens al întâmplărilor se găsea tocmai în aceste goluri. Totuși, ceva din ceea

ce-mi spusese mi-a rămas întipărit în minte și cuvintele lui au constituit sâmburele în jurul căruia am adunat toate concluziile mele ulterioare: „Probabil că și-a petrecut prea multe ierni în Starkfield.”

Am reușit să pătrund înțelesul vorbelor lui mai înainte ca șederea mea acolo să se încheie, deși în perioada de decadență când am ajuns eu în Starkfield, existau deja tramvaie, biciclete și serviciul de livrare la domiciliu, iar comunicarea între satele risipite în munți nu mai prezenta o problemă. Orașele mai mari din vale, ca Bettsbridge și Shadd’s Falls, aveau biblioteci, teatre și saloane unde tinerii de pe dealurile învecinate veneau să se distreze. Dar când iarna a coborât peste Starkfield și satul a dispărut sub un strat de zăpadă mereu reînnoit de cerul livid, am început să înțeleg cum trebuie să fi fost viața – sau, mai bine zis, opusul ei – în vremea tinereții lui Ethan Frome.

Fusesem trimis de patronii mei într-o problemă legată de marea centrală de la Corbury Junction, dar din cauza unei greve prelungite a dulgherilor m-am trezit împotmolit pe aproape întreaga durată a iernii în Starkfield, singurul loc mai apropiat unde puteam găsi găzduire. La început am fost furios, dar cu timpul, sub efectul hipnotizant al obișnuinței, am început să descopăr chiar o frumusețe sumbră în viața acelui ținut. În prima parte a șederii am fost uimit de contrastul dintre vitalitatea climatului și amorțeala locuitorilor. Zilele treceau una după alta, iar când ninsorile lui decembrie au încetat, cerul de un albastru orbitor a revărsat asupra peisajului alb valuri de aer și lumină, pentru ca acesta să le înapoieze cu o strălucire sporită. Te-ai fi așteptat ca această atmosferă să învioreze sângele și sufletul oamenilor, dar ea părea să nu aibă niciun efect asupra lor, decât poate acela de a încetini și mai mult ritmul și așa destul de lent al vieții în Starkfield. Mai târziu, după ce această etapă de senin cristalin a trecut și au venit zilele lungi de ger fără soare, după ce furtunile lui februarie au clădit mormane albe în jurul satului prosternat, după ce herghelia sălbatică a vânturilor de martie le-a spulberat din temelii, am început să înțeleg de ce Starkfield arăta la sfârșitul celor șase luni de asediu ca o fortăreață înfometată care capitulează fără condiții. Cu douăzeci de ani în urmă mijloacele de luptă trebuie să fi fost mult mai sărace, așa încât dușmanul domnea nestingherit peste toate căile de acces dintre satele asediate. Numai după ce am văzut aceste lucruri am priceput cu adevărat implicațiile profetice ale cuvintelor lui Harmon: „Cei mai isteți o cam iau din loc.” Or, dacă așa stăteau lucrurile, ce conspirație teribilă de obstacole l-a putut împiedica pe un om ca Ethan Frome să evadeze?

În timpul șederii mele la Starkfield am locuit la o văduvă nu prea în vârstă, cunoscută îndeobște sub numele de doamna Ned Hale. Tatăl doamnei Hale fusese pentru generația anterioară judele satului, iar

„casa judelui Varnum”, unde gazda mea mai locuia împreună cu mama ei, era cea mai arătoasă locuință din sat. Era așezată la capătul străzii principale, iar fațada împodobită cu un portic clasic și ferestre cu ochiuri mici dădea spre o potecă pavată, mărginită de molizi norvegieni, îndreptată către cupola albă și zveltă a bisericii congregației. Era evident că bunăstarea familiei Varnum cunoștea acum declinul, dar cele două femei făceau tot posibilul să mențină o aparență de demnitate decentă; doamna Hale, în special, avea un aer de rafinament ușor ofilit, care se armoniza cu aspectul demodat și veștejit al casei sale.

În salonul „de zile mari”, cu mobilă de mahon și tapițerie neagră din păr de cal, luminată slab de susurul unei lămpi Carcel, ascultam în fiecare seară câte o variantă discret voalată din cronica vieții locuitorilor din Starkfield. Nu se poate spune că doamna Ned Hale avea sentimentul unei superiorități sociale față de cei din jurul ei, sau că își asuma o asemenea superioritate; întâmplător însă, prin firea ei de o sensibilitate mai delicată și printr-un plus de educație, reușise să se detașeze de vecinii ei îndeajuns ca să-i poată judeca fără părtinire. Era oricând dispusă să facă uz de această însușire și speram din tot sufletul să aflu de la ea elementele care-mi lipseau din povestea lui Ethan Frome sau, poate, acel secret al firii lui care să dea unitate faptelor pe care le cunoșteam. Memoria ei era un adevărat rezervor de întâmplări inofensive și la orice întrebare legată de vreuna din cunoștințele sale îmi răspundea cu lux de amănunte; dar în ceea ce-l privea pe Ethan Frome, am constatat că era neașteptat de reținută. Rezerva ei nu ascundea nici urmă de dușmănie; pur și simplu am simțit în această tăcere un refuz hotărât de a vorbi despre el și problemele lui. Cea mai mare concesie pe care tristețea ei a făcut-o curiozității mele au fost cuvintele:

— Da, i-am cunoscut pe amândoi… a fost îngrozitor…

Atât de mare a fost schimbarea în atitudinea ei și atât de adâncă durerea pe care mi-o sugera încât, cu un tact destul de îndoielnic, am înfățișat din nou problema în fața lui Harmon Gow, oracolul meu din sat. La toată frământarea mea, am primit drept răspuns doar un mormăit fără noimă:

— Ruth Varnum a fost totdeauna sperioasă ca un șoarece; și, dacă stai să te gândești, ea a fost prima care i-a văzut când au fost aduși. Toată povestea s-a întâmplat chiar lângă casa judelui Varnum, la cotitura drumului spre Corbury, cam pe vremea când Ruth se logodise cu Ned Hale. Tinerii erau prieteni și-mi închipui că nu-i vine ușor să vorbească despre asta. A avut și ea destule necazuri.

Așa cum se întâmplă cam în toate așezările ceva mai răsărite, majoritatea locuitorilor din Starkfield avuseseră destule necazuri ale

lor, ca să devină într-o oarecare măsură indiferenți față de necazurile altora. Deși erau cu toții de acord că nenorocirea lui Ethan Frome întrecea limitele obișnuite, niciunul nu mi-a dat vreo explicație pentru acea expresie a chipului său care, eram convins, nu trăda nici sărăcie, nici suferință fizică. Până la urmă m-aș fi mulțumit cu versiunea pe care mi-o alcătuisem din fragmente, dacă n-ar fi fost tăcerea provocatoare a doamnei Hale și – ceva mai târziu – contactul direct și întâmplător cu omul însuși.

Când sosisem la Starkfield, făcusem o înțelegere cu Denis Eady, bogatul băcan de origine irlandeză care deținea și un grajd cu cai de închiriat, să-mi asigure deplasarea zilnică până la Corbury Flats, de unde urma să iau trenul până la Junction. Dar pe la mijlocul iernii, caii lui Eady au fost atinși de o epidemie locală care a cuprins apoi și celelalte grajduri, așa că vreo două zile mi-a fost imposibil să găsesc un mijloc de transport. Atunci Harmon Gow mi-a sugerat că Ethan Frome ar fi bucuros să mă ducă, întrucât murgul său era încă pe picioare.

— Ethan Frome? Dar n-am vorbit în viața mea cu omul ăsta și nu văd pentru ce naiba s-ar deranja pentru mine?!

Răspunsul lui Harmon m-a uimit și mai tare:

— Nu sunt sigur că o să vrea, dar știu bine că nu i-ar strica să mai scoată un ban.

Auzisem deja că Frome e sărac: ceea ce câștiga cu joagărul și din cei câțiva acri de pământ arid din jurul casei de abia-i ajungea s-o scoată la capăt peste iarnă, dar nu bănuiam că lipsurile îi erau atât de mari cum m-a lăsat să înțeleg Harmon prin cuvintele sale. Când mi-am exprimat această nedumerire, a răspuns:

— Ei, nu i-a mers prea grozav. Când îți irosești douăzeci și mai bine de ani din viață trăind ca un neputincios și văzând în jurul tău tot treburi care zac nefăcute, te macină nemulțumirea și până la urmă îți pierzi tăria. Ferma Frome a fost totdeauna cam golașă, ca o farfurie cu lapte pe lângă care a trecut o pisică. Știi și dumneata cam câte parale face astăzi un joagăr de modă veche. Când Ethan era în putere și asuda muncind din zori și până-n seară, izbutea să câștige destul ca să-și ducă zilele, numai că ai lui prăpădeau totul până la ultimul ban chiar și atunci, iar acum mă și mir cum de reușește s-o scoată la capăt. Mai întâi, taică-său a fost lovit într-o zi la cositul fânului și i s-a tulburat mintea în așa hal că, înainte de a muri, azvârlea banii ca vorbele din Biblie. Apoi s-a îmbolnăvit maică-sa și a dus-o ani de zile ca un copil neajutorat. Cât despre nevastă-sa Zeena, când o cauți e pe la ușile doctorilor. Boala și necazurile au fost hrana zilnică a lui Ethan de când se știe.

A doua zi, când am privit pe fereastră, am zărit murgul cel costeliv

printre molizii lui Varnum. Ethan Frome mi-a făcut loc să mă așez în sanie lângă el, pe vechea blană de urs. După aceea, timp de o săptămână, m-a dus zilnic până la Corbury Flats, iar după-amiaza la întoarcere, îl găseam așteptându-mă și porneam înapoi prin seara friguroasă, până la Starkfield. Nu erau mai mult de trei mile, dar, cum calul bătrân înainta agale chiar și când zăpada era bătătorită, drumul dura cel puțin o oră. Ethan Frome mâna în tăcere ținând hățurile ușor în mâna stângă, iar obrazul său brăzdat și măsliniu, ascuns sub cușma ascuțită ca un coif, profilat pe dealurile acoperite de zăpadă, îmi sugera chipul turnat în bronz al unui erou. Niciodată nu-și întorcea fața spre mine și răspundea doar în monosilabe la încercările mele de a lega o conversație. Părea contopit cu tristețea tăcută a naturii, personificarea însăși a durerii ei, sub a cărei pojghiță înghețată se puteau bănui rezerve ascunse de căldură și sensibilitate; și totuși, tăcerea lui nu era dușmănoasă. Mi-am dat seama că izolarea morală în care se cufundase era atât de adâncă, încât nu putea fi străpunsă de o simplă cunoștință întâmplătoare. În același timp, am simțit că singurătatea în care trăia nu era doar efectul nenorocirii sale, oricât de mare ar fi fost aceasta – după cum îmi sugerase Harmon Gow – ci ascundea în sine tot înghețul unui șir întreg de ierni în Starkfield.

O dată sau de două ori, distanța dintre noi s-a micșorat pentru o clipă, iar ceea ce am întrezărit în acele momente mi-a stimulat dorința de a afla mai mult. I-am vorbit o dată, întâmplător, despre o slujbă pe care o avusesem în Florida cu un an în urmă, despre contrastul dintre peisajul de iarnă care ne înconjura și cel pe care îl cunoscusem acolo anul trecut. Spre surprinderea mea, Frome a spus pe neașteptate:

— Cândva am fost și eu pe-acolo, și mulți ani după aceea îmi puteam reaminti cum arătau acele locuri chiar și iarna. Acum însă totul a pierit sub zăpadă.

N-a mai rostit niciun cuvânt, și mi-am imaginat singur restul judecând după inflexiunile glasului său și după tăcerea adâncă ce s-a așternut iarăși între noi.

Altă dată, după ce m-am urcat în trenul spre Corbury Junction, mi-am dat seama că pierdusem o lucrare de știință popularizată (ceva referitor la niște descoperiri recente în biochimie, dacă nu mă înșel) pe care o luasem anume ca să am ce citi pe drum. Am uitat complet de ea până seara când, luându-mi locul în sanie, am văzut-o în mâinile lui Frome.

— Am găsit-o după ce-ai plecat, mi-a spus.

Am pus cartea în buzunar și ne-am urmat drumul în obișnuita noastră tăcere; dar, când am început urcușul de la Corbury Flats spre Starkfield, am observat în lumina amurgului că Frome se întorsese spre mine:

— Am găsit acolo, în carte, niște lucruri despre care nici măcar

habar n-aveam, a spus el.

Am fost uimit nu atât de cuvintele lui, ci mai ales de nota de nemulțumire pe care i-am simțit-o în glas. Era clar că propria-i ignoranță îl surprindea și îl deranja.

— Te interesează astfel de cărți? l-am întrebat.

— Mă interesau cândva.

— Sunt câteva lucruri destul de noi în carte. În ultimul timp s-au făcut pași mari în acest domeniu de cercetare.

M-am oprit puțin, în așteptarea unui răspuns care n-a venit, și am continuat:

— Dacă vrei să mai răsfoiești cartea, ți-o las cu plăcere.

A șovăit câteva clipe, lăsându-mi impresia că luptă împotriva unui val ademenitor de inerție; în cele din urmă a răspuns scurt:

— Mulțumesc, am s-o iau.

Speram că acest incident va însemna începutul unei comunicări mai profunde între noi. Frome era o fire mult prea simplă și directă, ca să pun la îndoială sinceritatea interesului său față de carte.

Descoperind la un om ca el asemenea gusturi și preocupări, am avut revelația contrastului izbitor dintre situația lui materială și nevoile spirituale, și speram că tocmai acestea din urmă îl vor îndemna să iasă din mutenia-i obișnuită. Dar ceva din trecut, sau poate chiar viața sa prezentă, îl făcuse să se cufunde atât de adânc în sine, încât era imposibil ca un impuls de moment să-l aducă înapoi printre cei de seama lui. Când ne-am întâlnit din nou, nici măcar n-a amintit de carte, iar legătura noastră părea sortită să rămână la fel de reținută și de unilaterală, ca și când n-ar fi intervenit nicio spărtură în tăcerea ce ne despărțea.

Trecuse aproape o săptămână de când Frome mă ducea zilnic până la Flats când, într-o dimineață, privind pe fereastră, am văzut că se pornise o ninsoare deosebit de abundentă. Troienele adunate pe lângă gardul grădinii și de-a lungul zidului bisericii m-au convins că ninsoarea începuse chiar în cursul nopții și mi-am închipuit că pe câmpie zăpada trebuie să fie mare. Eram sigur că trenul va întârzia, dar trebuia să fiu la centrală pentru vreo două ceasuri în după-amiaza aceea, așa că m-am hotărât să încerc să ajung până la Flats, dacă vine Frome, și să aștept acolo sosirea trenului. Nu știu de ce m-am exprimat astfel pentru că, de fapt, nu m-am îndoit nicio clipă că va veni. Nu era genul de om pe care capriciile vremii să-l țină în loc, așa încât la ora obișnuită sania lui și-a făcut apariția, lunecând pe zăpadă ca o nălucă, prin ninsoarea care se întețea necontenit.

Ajunsesem să-l cunosc prea bine ca să-mi manifest fie mirarea, fie recunoștința față de faptul că venise să mă ia, dar n-am putut să nu mă arăt surprins când am văzut că o pornește cu sania în direcție opusă drumului spre Corbury.

— Calea ferată e blocată de un tren de marfă care s-a împotmolit în zăpadă mai încolo de Flats, mi-a explicat el când sania s-a urnit brusc din loc cu o smucitură în ninsoarea orbitoare.

— Și atunci unde mă duci?

— Direct la Junction pe drumul cel mai scurt, mi-a răspuns arătând cu biciușca spre Dealul Școlii.

— Până la Junction, pe ninsoarea asta? Dar trebuie să fie cel puțin zece mile.

— Ne duce murgul dacă nu-l grăbim. Ai spus că ai treabă acolo azi după-amiază. Am eu grijă să ajungi unde trebuie.

A rostit aceste cuvinte atât de liniștit, încât n-am putut să spun decât:

— Îmi faci într-adevăr un mare serviciu.

— E-n regulă, mi-a răspuns.

În dreptul școlii, acolo unde drumul se bifurca, am apucat-o spre stânga, coborând în vale pe sub o boltă de ramuri de brad îndoite de greutatea zăpezii. Mă plimbasem adesea pe drumul acesta duminica și știam că acoperișul singuratic, care se zărea la poalele dealului printre ramurile golașe, adăpostea joagărul lui Frome. Roata ce se profila încremenită deasupra torentului întunecat, încununat cu spumă gălbuie, șoproanele din jur gemând sub greutatea zăpezii dădeau locului un aer trist și părăsit. Când am trecut prin dreptul lui, Frome nici n-a întors capul, și am mers mai departe în tăcere, urcând panta următoare. Cam la distanță de o milă, pe un drum pe care nu mai fusesem niciodată, am dat de o livadă de meri ale căror trunchiuri istovite se înălțau pe coasta dealului, făcându-și loc printre straturile de ardezie ivite ici și colo de sub zăpadă, ca niște animale chinuite ce-și înalță capetele după aer. Dincolo de livadă se întindeau vreo două-trei parcele de pământ, ale căror hotare dispăruseră sub nămeți; iar mai departe, pierdută în imensitatea cerului și a pământului, se zărea o fermă construită în stilul obișnuit în Noua Anglie; prezența ei singuratică adâncea și mai mult atmosfera dezolantă a peisajului.

— Asta-i casa mea, spuse Frome arătând într-acolo cu o mișcare a cotului său betegit.

Copleșit de aerul trist și apăsător al împrejurimilor, n-am știut ce să răspund. Ninsoarea încetase și o rază palidă de soare lumina casa așezată pe deal, scoțând la iveală jalnica ei urâțenie. Fantoma neagră a unei plante agățătoare flutura trist în jurul verandei, iar pereții subțiri de lemn, sub tencuiala coșcovită, păreau că tremură în vântul care se stârnise odată cu încetarea ninsorii.

— Când trăia tata, casa era mai mare, dar a trebuit să dărâm L-ul nu de mult, continuă Frome, trăgând de hățuri pentru a abate din drum calul care încerca să se îndrepte spre poarta părăginită.

Atunci am constatat că aspectul părăsit și neobișnuit de pipernicit al

casei se datora în mare măsură absenței a ceea ce, în arhitectura din Noua Anglie, se cheamă L-ul, acea prelungire joasă, construită în unghi drept față de clădirea principală, adăpostind cămări și magazii de unelte, care leagă casa de șopronul de lemne și de grajdul de vite. În Noua Anglie acest L, mai degrabă decât casa însăși, pare a fi sufletul și vatra unei ferme. N-aș putea spune cu certitudine dacă această impresie se datorește unei valori simbolice, născută din imaginea vieții legate de pământ, sau din destinația însăși a clădirii, aceea de a ține laolaltă principalele surse de căldură și de hrană ale familiei. Poate că semnificația acestei clădiri este generată doar de iluzia liniștitoare că ea permite locuitorilor casei să se apuce de munca zilnică fără a înfrunta asprimea dimineților de iarnă. Nu o dată, în timpul peregrinărilor mele prin împrejurimile Starkfield-ului, mi-a venit în minte această asociație de idei și cred că tocmai de aceea mi s-a părut că descopăr în cuvintele lui Frome o undă de tristețe, iar imaginea casei sale ciuntite s-a contopit în mintea mea cu aceea a trupului tău schilod.

— Acum am rămas cam departe de drum, continuă el, dar când calea ferată nu ajunsese încă până la Flats, era ceva mai multă mișcare pe-aici.

A îndemnat calul trăgând de hățuri; apoi, parcă înțelegând că însăși imaginea casei sale mi-a dezvăluit destule secrete și că orice încercare de a rămâne în izolarea sa de până atunci ar fi falsă și inutilă, a continuat încet:

— Cred că de-aici s-a tras și moartea mamei. Când reumatismul a înțepenit-o rău de tot, de nu se mai putea mișca, luase obiceiul să șadă acolo sus și să privească ceasuri în șir drumul. Într-un an, când reparația trecerii pe la Bettsbridge în urma unor inundații a durat șase luni, Harmon Gow a trebuit să abată drumul diligenței sale pe aici, iar mama se înzdrăvenise într-atât încât venea zilnic până la poartă să-l vadă. Când au început să meargă trenurile, aproape că nu mai trecea nimeni pe drum, dar mama n-a putut niciodată să priceapă ce s-a întâmplat și asta a măcinat-o până a-nchis ochii.

Când am cotit spre Corbury, ninsoarea s-a pornit din nou, ștergând și ultima imagine a casei. Odată cu ninsoarea, Frome n-a mai scos un cuvânt, ridicând iarăși între noi vechiul zid al înstrăinării. De data aceasta vântul n-a încetat când a început să ningă; o adevărată furtună a prins a răvăși peisajul haotic peste care, din când în când, soarele arunca priviri palide și fugare din cerul zdrențuit. Dar, așa cum promisese Frome, murgul s-a ținut tare și am izbutit să ajungem la Junction, străbătând un ținut sălbatic acoperit de nămeți.

După amiază, furtuna a continuat, dar geana de lumină care se zărea spre apus a fost, pentru ochii mei de necunoscător, garanția unei seri liniștite. Mi-am terminat treaba cât am putut de repede și am

pornit spre Starkfield, însuflețit de speranța de a ajunge acolo la vremea cinei. Numai că mai târziu s-au adunat iarăși norii, seara a coborât devreme, iar zăpada a început să cadă drept și constant din cerul netulburat de vânt, peste un peisaj pufos și monoton, mai amețitor decât rafalele și vârtejurile dimineții. Ninsoarea s-a contopit cu întunericul din ce în ce mai apăsător, devenind ea însăși o noapte de iarnă, care se așternea asupra noastră val după val.

Felinarul lui Frome nu izbutea să arunce decât o slabă rază de lumină, înghițită cu totul de bezna opacă, în care atât spiritul de orientare al omului cât și instinctul de întoarcere acasă al animalului se anulaseră cu desăvârșire. Ici și colo, o piatră de hotar ne ieșea în cale ca o fantomă, dojenindu-ne că am luat-o razna, pentru ca apoi să dispară înghițită în noapte. Când, în cele din urmă, ne-am regăsit drumul, bătrânul murg dădea semne evidente de oboseală. Mă simțeam vinovat de faptul că acceptasem oferta lui Frome și, după o scurtă discuție, l-am convins să mă lase să cobor din sanie și să merg jos, pe lângă cal. Astfel am mai străbătut încă vreo două mile și am ajuns, la un moment dat, într-un punct unde Frome, scrutând noaptea care mie mi se părea fără hotar, a exclamat:

— Colo-n vale-i casa mea!

Ultima parte de drum a fost cea mai grea. Frigul pătrunzător și mersul anevoios prin zăpadă aproape că îmi tăiaseră respirația și simțeam în palmă inima calului bătând ca un ceasornic.

— Ascultă, Frome, am început, n-are niciun rost să mergi mai departe…

— Nici dumneata, m-a întrerupt el. A fost prea destul pentru amândoi.

Am înțeles că-mi oferă găzduire pentru noaptea aceea la fermă și, fără să răspund, am intrat pe poarta lângă care ne aflam, l-am urmat la grajd și l-am ajutat să deshame calul obosit și să-l pregătească pentru noapte. Când am terminat treaba a desprins felinarul de pe sanie, a ieșit din nou afară în noapte și mi-a spus peste umăr:

— Pe aici.

Departe, undeva deasupra noastră, un petic de lumină tremura în avalanșa de zăpadă. Pășind cu greu pe urmele lui Frome, am înotat prin zăpadă spre el și aproape m-am prăbușit în întuneric, într-un troian înalt adunat lângă zidul casei. Frome s-a cățărat pe treptele lunecoase de la intrare, încercând să croiască drum cu cizmele sale grele. Apoi a ridicat felinarul, a căutat clanța și a intrat înaintea mea în casă. L-am urmat într-un coridor scund și întunecos, la capătul căruia o scară abruptă urca în necunoscut. Spre dreapta, o dâră luminoasă marca ușa camerei care ne trimisese razele în întunericul nopții; dincolo de ușă, o voce de femeie bombănea pe un ton tărăgănat și certăreț.

Frome își scutură zăpada de pe cizme, bătând din picioare pe preșul din fața ușii, și puse felinarul pe un scaun de bucătărie – singura mobilă aflată în coridor. Apoi deschise ușa.

— Intră, îmi spuse, și imediat murmurul certăreț încetă.

În noaptea aceea am aflat secretul lui Ethan Frome și am început să încheg această poveste a vieții lui.

CAPITOLUL II

Satul era cufundat sub un strat de zăpadă gros de două picioare, iar în cotloanele mai bătute de vânt se adunaseră troiene înalte. Pe cerul încremenit stelele Carului Mare atârnau ca niște țurțuri, iar constelația Orion strălucea cu o lumina rece. Luna apusese, dar în transparența uimitoare a nopții fațadele palide ale caselor dintre ulmi păreau cenușii în comparație cu albul imaculat al zăpezii, pătat doar ici și colo de câteva tufișuri întunecate. Prin ferestrele de la subsolul bisericii, fâșii lungi de lumină gălbuie își trimiteau strălucirea până departe pe întinsul nesfârșit.

Tânărul Ethan Frome înainta cu pași grăbiți pe strada pustie, lăsând în urmă clădirea băncii, noul magazin de cărămidă al lui Michael Eady și locuința judelui Varnum, străjuită la poartă de cei doi molizi norvegieni. Peste drum de casa lui Varnum, acolo unde drumul cobora spre Corbury, se înălța turla albă, zveltă și peristilul îngust al bisericii către care se îndrepta tânărul. Sus, ferestrele formau o boltă întunecată, în timp ce prin ochiurile de jos, pe partea unde terenul era înclinat în pantă abruptă, lumina străbătea în raze paralele, scoțând la iveală urme proaspete pe zăpadă; ele duceau spre ușa subsolului și spre șopronul din apropiere, unde fusese adăpostit un șir de sănii și de cai acoperiți cu pături groase.

În liniștea nopții aerul era atât de uscat și de limpede, încât aproape că nu simțeai frigul. Frome avea sentimentul că atmosfera dispăruse cu totul, de parcă între pământul alb de sub picioarele lui și cupola metalică de deasupra nu se interpunea nimic mai substanțial decât eterul.

„Parcă aș fi într-un rezervor vid”, își spuse.

Cu patru sau cinci ani în urmă urmase timp de un an cursurile Colegiului Tehnic din Worcester și își făcuse de lucru prin laborator, alături de un profesor de fizică mai prietenos. De atunci, impresiile lăsate de această experiență îi reveneau adesea în minte în cele mai neașteptate momente, stârnite de înlănțuirea unor împrejurări cu totul diferite, care reprezentau viața lui prezentă. Moartea tatălui său, necazurile care i-au urmat puseseră capăt prea de timpuriu studiilor lui Ethan; și, deși nu reușise să învețe îndeajuns ca să capete cunoștințe practice folositoare, ele îi hrăniseră imaginația, făcându-l să înțeleagă că, dincolo de aspectul obișnuit al lucrurilor, se ascund uriașe sensuri nedescifrate.

Pe când înainta prin zăpadă, presimțirea acestor sensuri îi lumina mintea și se contopea cu valul de căldură fizică datorat mersului său grăbit. La capătul satului se opri în fața intrării întunecate a bisericii. Stătu în loc o clipă respirând iute, privi în sus și în jos de-a lungul

străzii pe care nu se mai zărea nicio altă siluetă. Mai la vale de molizii lui Varnum, la cotul drumului spre Corbury, se afla locul preferat de săniuș al tinerilor din Starkfield. În serile cu lună portalul bisericii răsuna până târziu de strigătele lor, dar astă-seară nicio sanie nu păta albul prelung al coborâșului. Tăcerea nopții se așternuse peste sat și toată suflarea lui se adunase dincolo de ferestrele bisericii, prin care frânturi de muzică de dans răzbăteau odată cu lumina palidă.

Tânărul coti pe lângă zid și coborî spre ușa subsolului. Ferindu-se de cercul de lumină trădătoare, făcu un ocol, păși prin zăpada afânată și se apropie de colțul îndepărtat al bisericii. De aici, ținându-se mereu la adăpost, înaintă cu prudență spre cea mai apropiată fereastră, își înălță capul până când putu să privească înăuntru, având grijă ca restul corpului să-i rămână în umbră.

Văzută astfel, din întunericul pur și înghețat al nopții, încăperea părea scăldată într-o ceață fierbinte. Reflectoarele metalice ale lămpilor cu gaz aruncau valuri de lumină orbitoare asupra zidurilor văruite, iar pereții sobei de fier aflate la celălalt capăt al sălii păreau cuprinși de flăcări vulcanice. Încăperea era ticsită de tineri și tinere. În fața ferestrei, de-a lungul zidului, se găseau câteva scaune de bucătărie pe care stătuseră până nu de mult femeile mai în vârstă. Muzica încetase, iar interpreții – un scripcar și tânăra care cânta duminica la orgă – își împrospătau forțele îmbucând ceva în grabă pe colțul unei mese așezate pe o estradă la capătul sălii. Pe toată lungimea mesei erau presărate farfurii goale de plăcintă și înghețată. Oaspeții se pregăteau de plecare și cei mai mulți o și porniseră spre culoarul de la intrare unde erau atârnate hainele și șalurile. În clipa aceea, un tânăr cu mersul vioi și cu un smoc de păr negru sări în mijlocul sălii și bătu din palme. Semnalul său avu un efect imediat: interpreții își reluară grăbiți instrumentele, dansatorii – pe jumătate înfofoliți pentru plecare – se înșirară de o parte și de cealaltă a încăperii, iar spectatorii mai vârstnici se reîntoarseră la locurile lor. După o scurtă căutare, tânărul cel sprinten scoase la iveală din mulțime o fată care apucase să-și pună pe cap o eșarfă vișinie și, conducând-o până la capătul salonului, porni cu ea în piruete amețitoare, în armonia săltăreață a unui dans din Virginia.

Inima lui Frome bătea grăbit. Se chinuise zadarnic să distingă în mulțime chipul încadrat de păr negru, ascuns sub eșarfa vișinie, și îl supăra faptul că altcineva avusese ochii mai ageri decât ai lui. Cel care conducea dansul și în vinele căruia, judecând după înfățișare, curgea sânge irlandez era un bun dansator, iar partenera îi prinse imediat ritmul. Așa cum trecea de-a lungul șirului de tineri, din mână în mână, învârtindu-se din ce în ce mai repede, eșarfa îi zbură de pe cap și-i căzu pe umeri. La fiecare nouă răsucire, Frome zărea gura ei cu buzele zâmbitoare, buclele întunecate ce îi împodobeau fața și ochii negri –

singurul punct fix într-un păienjeniș de linii unduitoare.

Dansatorii se mișcau tot mai repede, iar muzicanții, încercând să țină pasul cu ei, își chinuiau instrumentele ca niște călăreți care își biciuiesc caii pe ultima linie dreaptă; și totuși, tânărului de la fereastră dansul i se părea nesfârșit. Din când în când ochii îi părăseau chipul fetei, pentru a-l cerceta pe cel al partenerului ei care, în vâltoarea dansului, căpătase o expresie de posesiune aproape indecentă. Denis Eady era fiul lui Michael Eady, băcanul irlandez a cărui abilitate ambițioasă, mergând până la nerușinare, făcuse cunoscute în Starkfield pentru prima oară metodele „inteligente” de a face afaceri și al cărui magazin nou, clădit din cărămidă, stătea mărturie pentru reușita stăpânului. Fiul promitea să-și urmeze tatăl și între timp dădea dovadă de aceeași măiestrie în cucerirea fetelor din Starkfield. Până acum Ethan Frome se mulțumise să-l categorisească drept un individ nedemn, dar acum purtarea lui aproape că cerea palme. Era ciudat că fata părea să nu-și dea seama de asta, ba mai mult, își înălța chipul fascinat spre al lui și îi întindea mâinile aparent inconștientă de insulta din privirea și din atingerea lui.

Frome avea obiceiul să o însoțească de la Starkfield până acasă pe Mattie Silver, verișoara soției sale, în puținele seri când ea cobora în sat, atrasă de promisiunea de a petrece o seară plăcută. Când Mattie venise să locuiască la ei, nevasta lui fusese de părere că fata nu trebuie lipsită de astfel de prilejuri. Mattie Silver era din Stamford și venise la ferma Frome ca fată în casă, urmând să-i fie de ajutor verișoarei sale Zeena. Întrucât lucra fără plată, aceasta se gândise să facă în așa fel încât tânăra să nu simtă prea mult diferența între viața de la care plecase și izolarea acestei ferme din apropierea Starkfield-ului. Fără aceste împrejurări – își spunea Frome sarcastic – Zeena nu s-ar fi sinchisit niciodată să se îngrijească de distracția rudei sale.

Când Zenobia a propus să i se ofere lui Mattie câte o astfel de seară, Ethan a bombănit în sinea lui la gândul că va trebui să mai facă încă două mile în plus, de la fermă până în sat și înapoi, la sfârșitul unei zile grele de muncă; dar la scurt timp după aceea ajunsese să-și dorească din tot sufletul ca în Starkfield să se dea câte o petrecere în fiecare seară.

Mattie Silver stătea la ei de un an și, din zori și până seara când se întâlneau la cină, Ethan avea nenumărate prilejuri să o întâlnească, dar niciunul din ceasurile petrecute împreună nu se putea compara cu acela când se întorceau spre fermă pe jos, la braț, în tăcerea nopții, iar ea mergea sprinten pe lângă el, încercând să țină pasul cu călcătura lui mare. Fata îi plăcuse din prima zi când o întâmpinase în gară la Flats și ea îi făcuse semn cu mâna și îi strigase zâmbind:

— Tu ești Ethan, nu-i așa?

Apoi a sărit din tren cu boccelele, iar el, măsurându-i silueta fragilă,

și-a spus în gând: „N-o fi mare lucru de capul ei la treabă, dar nici n-o să se omoare cu firea”. Venirea fetei în casa lui a fost ca izbucnirea unui foc strălucitor într-o vatră înghețată. Fata s-a dovedit a fi nu numai o fire plăcută și îndatoritoare; era înzestrată cu o neobișnuită capacitate de a auzi și vedea: lucrurile pe care i le spunea sau i le arăta stârneau în ea vibrații profunde și Ethan gusta din plin fericirea de a ști că poate să trezească oricând asemenea ecouri.

Armonia dintre ei nu-i părea niciodată mai plăcută și mai adâncă decât atunci când străbăteau în noapte drumul până la fermă. Fire mai sensibilă decât alți oameni, Ethan fusese întotdeauna mișcat de frumusețea naturii. Studiile rămase neterminate modelaseră această sensibilitate, astfel încât, chiar în clipele cele mai nefericite, cerul și pământul îi vorbeau cu glas profund și mângâietor. Dar până acum asemenea emoții rămăseseră închise în el ca o durere ascunsă, învăluind în tristețe frumusețea care le născuse. Nici măcar nu-și dădea seama dacă se mai află cineva pe fața pământului, în stare să simtă ceea ce simțea el, sau dacă el singur se bucura de acest privilegiu chinuitor. Într-un târziu a descoperit că există încă un suflet capabil să vibreze de fiorul acestui miracol, a aflat că în casa lui, la masa lui, stă o ființă căreia îi poate spune:

— Uite, acolo e Orion și mai la dreapta, steaua aia mare e Aldebaran, iar ghemul ăla de stele mărunțele, ca un roi de albine, sunt Pleiadele…

Alteori o uimea desfășurând sub ochii ei panorama uriașă a epocii glaciare și succesiunea amețitoare a erelor, în timp ce ea stătea fermecată în fața unui colț de stâncă răsărit dintre ferigi. E drept că încântarea lui se hrănea nu numai din uimirea cu care Mattie îl asculta, ci și din admirația fetei față de cunoștințele lui. Alte bucurii, poate mai greu de definit, dar cu atât mai delicate, îi atrăgeau unul spre celălalt cu o simțire nouă și tainică: conturul dealurilor profilate în lumina rece a unui amurg de iarnă, zborul cârdurilor de păsări plutind ca niște nori peste miriștea aurie, albastrul intens al umbrelor desenate de brazi pe zăpada însorită. Odată, când Mattie a spus: „Arată parc-ar fi pictat”, lui Ethan i s-a părut că nicio definiție nu poate fi mai clară și că ea a găsit în sfârșit cuvintele potrivite pentru a explica tainele sufletului lui.

Toate aceste amintiri îl năpădiră cu acuitatea bucuriilor pierdute în timp ce stătea în noapte lângă zidul bisericii. Privind-o cum plutește de-a lungul încăperii, trecând de la un dansator la altul, Ethan se întreba cum a putut să-și închipuie că spusele lui plicticoase i se puteau părea interesante lui Mattie. Pentru el, care nu cunoștea bucuria decât în prezența ei, veselia fetei era cea mai bună dovadă de indiferență. Își întâmpina partenerii cu zâmbetul cu care îl primea și pe el, zâmbetul pe care el îl asemuia cu strălucirea unei ferestre

răsfrângând văpaia apusului. Ba mai mult, observă câteva gesturi pe care, în îngâmfarea lui, își închipuise că fata le păstrează numai pentru el: un anume fel de a-și lăsa capul pe spate când ceva o amuza, ca și cum ar fi vrut să-și guste propriul râs înainte de a-l elibera, un anume fel de a-și pleca ochii când era impresionată sau încântată de ceva.

Ceea ce vedea acum îl întrista, iar tristețea trezi din amorțeală teama. Nevasta lui, care până atunci nu arătase niciun fel de gelozie față de Mattie, începuse să se plângă adesea în ultimul timp de greutățile casei, atrăgându-i atenția astfel, în mod indirect, asupra nepriceperii fetei. Zeena fusese totdeauna cam „șubredă”, cum se spunea la Starkfield. Frome trebuia să admită că, dacă soția lui era într-adevăr așa de bolnavă cum credea, avea nevoie de ajutorul unui braț mai puternic decât acela care se sprijinea ușor ca fulgul de propriul lui braț când se întorceau noaptea spre casă. Mattie nu avea niciun fel de înclinație spre gospodărie, iar educația primită nu-i îndreptase cu nimic acest cusur. Învăța repede, dar era distrată, uitucă și nu vroia să ia nimic în serios. Ethan își închipuia că, dacă ea s-ar căsători cu un om pe care să-l iubească, instinctul amorțit ar prinde viață, iar plăcintele și pișcoturile ei ar deveni mândria ținutului; însă gospodăria în sine nu o pasiona. La început fusese așa de stângace, că îl pufnea râsul când o vedea la treabă, dar ea râdea odată cu el, și așa s-au împrietenit și mai mult. Ethan făcea tot posibilul să-i acopere nepriceperea. Se scula dimineața mai devreme ca să aprindă focul în bucătărie, aducea lemne de cu seară, aproape că neglija joagărul și se ocupa mai mult de fermă ca să-i fie de ajutor pe lângă casă. Uneori chiar cobora pe furiș sâmbăta seara, după ce femeile se culcau, și freca podeaua din bucătărie. O dată Zeena l-a surprins la putinei și s-a întors în loc tăcută, aruncându-i doar o privire plină de înțeles.

În ultimul timp Zeena mai dăduse și alte semne de nemulțumire, la fel de imperceptibile dar cu atât mai îngrijorătoare. Într-o dimineață rece de iarnă, Ethan se îmbrăca aproape pe întuneric, la lumina șovăitoare a unei lumânări ce sta să se stingă în curentul care venea dinspre fereastra prost închisă. Din spatele lui, dinspre pat, se auzi deodată vocea ei tânguitoare și monotonă:

— Doctorul spune că nici să nu mă gândesc să rămân fără cineva care să-mi dea o mână de ajutor în gospodărie.

Ethan o crezuse adormită și tresări auzindu-i glasul, deși acum era deprins cu exploziile ei neașteptate de vorbărie ce urmau unor lungi perioade de tăcere.

Se întoarse și privi spre pat, unde ea stătea întinsă ca o formă nedefinită sub plapuma îmbrăcată în stambă, iar chipul cu pomeții ascuțiți căpătase o nuanță cenușie pe albul pernei.

— Cum adică, fără cineva care să-ți dea o mână de ajutor?

— Păi, dacă spui că nu-ți dă mâna să-mi iei o fată cu simbrie după ce pleacă Mattie…

Frome se întoarse din nou, apucă briciul, se aplecă înainte încercând să-și vadă chipul în oglinda spălăcită de deasupra lavoarului.

— De ce naiba să plece Mattie?

— O să se mărite și ea, nu? sosi răspunsul tărăgănat al nevestei lui.

— Nu pleacă dacă știe că ai nevoie de ea, răspunse el trecându-și briciul apăsat peste bărbie.

— Dar nici nu vreau să spună lumea că am stat în calea norocului unei fete sărmane ca Mattie și n-am lăsat-o să se mărite cu un băiat așa de bun cum e Denis Eady, replică Zeena pe un ton de acuzație ascunsă.

Ethan se privi în oglindă, își lăsă capul pe spate, pregătindu-se să coboare lama de sub ureche până la bărbie, dar nu-și mișcă mâna, ci rămase așa, încercând doar să amâne răspunsul.

— Și doctorul nu vrea să rămân fără ajutor, repetă Zeena. A zis să-ți spun de o fată pe care o știe el și care ar veni…

Ethan puse jos briciul și se îndreptă râzând.

— Dacă-i vorba de Denis Eady, atunci nu-i niciun zor să ne căutăm altă fată.

Dar Zeena continuă cu încăpățânare:

— Eu totuși cred că trebuie să vorbim despre asta.

Ethan se îmbrăcă în grabă, încurcându-se în haine.

— Bine, bine, dar acum n-am timp. Am întârziat și așa destul.

Părând că se mulțumește cu acest ultim răspuns, Zeena continuă să-l privească în tăcere cum își ridică bretelele pe umeri și-și trage haina pe mâneci; dar când el se apropie de ușă, ea spuse scurt și tăios:

— Nici nu mă mir că veșnic întârzii de când ai început să te bărbierești în fiecare dimineață.

Această înțepătură îl speriase mai tare decât orice bănuială tulbure cu privire la Denis Eady. Era adevărat că de la venirea lui Mattie Silver își luase obiceiul de a se bărbieri în fiecare zi, dar totdeauna crezuse că nevastă-sa doarme la ceasul întunecat al dimineților de iarnă când el se dădea jos din pat și fusese îndeajuns de naiv încât să-și închipuie că nu va observa nicio schimbare în înfățișarea lui. Se mai întâmplase de câteva ori să constate, cu oarecare îngrijorare, că Zenobia lăsa anumite lucruri să-și urmeze cursul, părând că nici nu le bagă în seamă, pentru ca mai târziu, după câteva săptămâni, să arate printr-o observație întâmplătoare că nu i-au scăpat amănuntele și că a tras propriile ei concluzii. Totuși, în ultimul timp, Ethan fusese mult prea preocupat ca să mai dea atenție aluziilor ei confuze. Însăși ființa nevestei lui se transformase dintr-o realitate apăsătoare într-o umbră lipsită de consistență. Întreaga lui viață se desfășura în aureola de

sunet și lumină emanată de Mattie Silver și orice schimbare i se părea de neconceput. Dar în clipa aceasta, stând la fereastra bisericii și privind-o pe Mattie cum dansează alături de Denis Eady, o avalanșă de aluzii și amenințări neluate în seamă îi năpădi mintea și-i tulbură gândurile.

CAPITOLUL III

Ascuns în spatele ușii exterioare deschise, Frome privea cum ies cei din sală – o întreagă adunare de dansatori înfofoliți în haine groase, transformați în făpturi grotești. Din mijlocul grupurilor care se formaseră, lumina jucăușă a unui felinar scotea la iveală, ici și colo, câte un chip îmbujorat de dans și de mâncare. Cei din sat, care veniseră pe jos, o luaseră înainte pe panta ce ducea spre strada principală, cei veniți din satele învecinate se așezau pe îndelete în săniile de sub șopron.

— Nu mergi cu sania, Mattie? întrebă o voce de femeie din mulțimea adunată lângă șopron și inima lui Ethan tresări.

Din locul unde se afla, nu putea să-i vadă pe cei care plecau decât după ce trecuseră dincolo de ușa exterioară, dar printre crăpături auzi o voce limpede răspunzând:

— Ei, Doamne! Pe o noapte ca asta? Nici vorbă!

Era chiar în dreptul lui, fiind despărțiți doar de o scândură subțire. Într-o clipă va păși afară în noapte, iar ochii lui deprinși cu întunericul o vor distinge clar ca în lumina dimineții. Un val de sfială îl făcu să se ascundă mai adânc în colțul întunecat al zidului, în loc să-i dea de știre că a venit. Încă de când se cunoscuseră, Ethan se minuna într-una văzând că Mattie, mai ageră, mai delicată și mai sensibilă decât el, îi împrumutase ceva din propria ei degajare și libertate; dar în clipa aceea se simțea la fel de stângaci și de greoi ca atunci când, la colegiu fiind, încercase să „distreze” fetele din Worcester la un picnic.

Rămase retras, iar fata înaintă singură și se opri la câțiva pași de el. Ieșise aproape ultima și rămase locului privind nedumerită în jur, întrebându-se parcă unde o fi el. Apoi un bărbat veni către ea și se apropie atât de mult, încât contururile lor imprecise aproape că se contopeau.

— Te-a părăsit iubitul, Matt? Urât din partea lui, zău așa! Dar să nu crezi c-am să spun altor fete. Nu-s eu chiar așa de rău. (Cum mai ura Frome pălăvrăgeala asta!) Ce noroc că am luat sania bătrânului! Uite-o colo, ne așteaptă!

Frome auzi glasul fetei, vesel și neîncrezător:

— Ce naiba caută sania lui taică-tu acolo?

— Cum așa?! Mă așteaptă să fac o plimbare. Am luat și mânzul rotat, parcă știam c-o să am chef de-o plimbare, spuse Eady mândru, încercând să dea o notă sentimentală lăudăroșeniei lui.

Fata păru să șovăie și Frome o privea răsucind capătul eșarfei pe deget. Pentru nimic în lume nu i-ar fi făcut semn, deși avea impresia că însăși viața lui atârna de primul ei gest.

— Stai o clipă să dezleg mânzul, strigă Denis, fugind spre șopron.

Mattie stătea neclintită privind în urma lui, într-o atitudine de așteptare liniștită, de-a dreptul chinuitoare pentru spectatorul din umbră. Frome observă că ea nu mai caută în dreapta și în stânga, încercând parcă să descopere pe cineva în întunericul nopții. Îl lăsă pe Denis să tragă sania, să se urce în ea și să întindă blana de urs făcându-i loc alături de el; apoi, cu o mișcare rapidă ca de pasăre, se întoarse în loc și începu să urce pe drumul ce ducea spre intrarea bisericii.

— Cu bine! Îți doresc plimbare plăcută! îi strigă peste umăr.

Denis izbucni în râs, biciui calul care făcu un salt înainte, depășind astfel silueta care se îndepărta.

— Haide, urcă repede! E o gheață ca oglinda aici, la cotitură! strigă el, aplecându-se și întinzându-i mâna.

Ea îi răspunse râzând:

— Noapte bună! Nu vin.

Ajunseseră acum la oarecare distanță, așa încât Frome nu-i mai auzea, ci urmărea doar jocul umbrelor lor profilat pe coama dealului. O clipă mai târziu, îl văzu pe Eady sărind din sanie și venind către Mattie. Cu frâiele trecute pe sub un braț, încercă să-l strecoare pe celălalt pe sub mâna fetei, dar ea îl evită cu agilitate și inima lui Frome, care se prăbușise într-un abis, începu din nou să bată tremurător, cu sentimentul regăsit al siguranței. Curând după aceea clinchetul clopoțeilor se stinse în depărtare și o zări pe Mattie înaintând singură spre spațiul deschis, acoperit cu zăpadă, din fața bisericii.

O ajunse din urmă în umbra molizilor lui Varnum și ea se întoarse scoțând un strigăt ușor de uimire.

— Credeai că te-am uitat, Matt? întrebă el cu o veselie sfioasă.

Ea răspunse cu seriozitate:

— M-am gândit că poate n-ai putut să vii.

— Să nu pot? Dar cine naiba era să mă oprească?

— Știu că Zeena n-a prea fost în apele ei astăzi.

— A, s-a culcat de mult.

Făcu o pauză, luptându-se cu întrebarea care-l chinuia:

— Și aveai de gând să vii singură pe jos?

— Păi, nu mi-e frică, răspunse ea râzând.

Stăteau la adăpostul molizilor, înconjurați de o lume pustie și cenușie, licărind stins sub lumina stelelor. Frome se hotărî, în sfârșit:

— Dac-ai crezut că n-am venit, de ce nu te-ai dus cu Denis Eady?

— Cum?! Da' unde erai? De unde știi? Nu te-am văzut nicăieri!

Uimirea ei și râsul lui se împleteau ca izvoarele primăverii într-un pârâu. Ethan simțea că izbutise să facă ceva iscusit și cu totul nou. Încercând să prelungească efectul obținut, căută zadarnic în minte o frază potrivită, dar nu reuși decât să scoată un mormăit plin de

încântare:

— Să mergem.

Își trecu brațul pe sub al ei, așa cum făcuse și Eady, și o clipă i se păru că fata l-a strâns ușor; dar niciunul nu se mișcă din loc. Sub molizi noaptea era atât de adâncă, încât aproape că nu-i zărea chipul aflat chiar lângă umărul lui. Ceva îl îndemna să se aplece și să-i mângâie eșarfa cu obrazul. Ar fi stat cu ea acolo, în întuneric, până-n zori. Ea făcu doi pași și se opri la marginea coborâșului spre Corbury. Panta lunecoasă, lustruită de sănii, părea oglinda unui han zgâriată de nenumărați călători.

— Au fost o mulțime cu săniile mai devreme, înainte să apună luna, spuse ea.

— Ți-ar plăcea să venim într-o seară să ne dăm și noi cu sania? întrebă el.

— Vai, Ethan, vrei să venim? Ar fi grozav!

— Venim mâine dacă e lună.

Fata rămase locului și se strânse mai aproape de el.

— Ned Hale și Ruth Varnum aproape că s-au izbit de ulmul cel mare de la poalele dealului. Toți am crezut că s-au prăpădit, zise ea și fiorul ei i se transmise de-a lungul brațului. Ar fi fost îngrozitor. Sunt așa de fericiți!

— Ei, Ned nu-i un cârmaci prea grozav. Eu cred că te-aș putea duce până-n vale întreagă și nevătămată, răspunse Ethan cu dispreț.

Își dădea seama că „face pe grozavul”, întocmai ca Denis Eady, dar bucuria îl cam amețise și felul în care ea spusese: „Sunt așa de fericiți!” îi sunase mai deosebit, de parcă ar fi vorbit despre ei doi.

— Ulmul este într-adevăr periculos, ar trebui tăiat, insistă ea.

— Ți-ar fi teamă de el dacă ai fi cu mine?

— Ți-am mai spus că nu-s din cele fricoase, răspunse Mattie scurt, cu indiferență, apoi porni brusc, cu pas grăbit.

Asemenea toane erau izvorul fericirii și durerii lui Ethan. Meandrele gândurilor ei erau la fel de imprevizibile ca țâșnirea unei păsări dintre ramuri. Faptul că el nu avea niciun drept să-și arate sentimentele, și astfel să ceară implicit exprimarea sentimentelor ei, îl făcea să acorde o importanță uriașă celor mai mici schimbări din privirea sau din glasul ei. Acum i se părea că îl înțelege și se temea, iar peste o clipă era convins că nu-l înțelege, și îl cuprindea mâhnirea. Toate presimțirile rele ale acestei seri îl copleșiră și îl aduseră în pragul disperării. Nepăsarea ei îi părea și mai cumplită după fericirea pe care o gustase văzându-l respins pe Denis Eady. Urcară în tăcere Dealul Școlii și mai departe, până ajunseră la poteca ce ducea spre joagăr. Atunci nevoia de a căpăta o certitudine deveni imperioasă.

— M-ai fi găsit imediat dacă nu te-ai fi întors să faci ultimul dans cu Denis Eady, îi reproșă el stângaci.

De câte ori rostea numele lui Denis, i se punea un nod în gât.

— Ei, Ethan, de unde era să știu că ești acolo?!

— Probabil că totuși e adevărat ce spune lumea, continuă el aspru, fără să-i răspundă.

Fata se opri brusc și el simți, în ciuda întunericului, că și-a înălțat iute ochii spre el.

— Zău? Și ce spune lumea?

— Că n-ar fi de mirare să pleci curând de la noi, răspunse el greoi, urmându-și firul propriilor gânduri.

— I-auzi! Va să zică asta spune lumea! replică ea în batjocură. Apoi continuă pe un ton mai scăzut și mai nesigur: Vrei să spui că… Zeena nu mai e mulțumită de mine?

Inconștient, brațele lor se desfăcuseră din strânsoare și acum stăteau nemișcați, la oarecare distanță, căutând fiecare chipul celuilalt în întuneric.

— Știu că nu-s chiar așa de pricepută la treabă cum s-ar cuveni, continuă ea, în timp ce el își căuta cu disperare cuvintele. Sunt o mulțime de lucruri pe care o fată cu simbrie le-ar face mai bine ca mine… Nici n-am brațele prea puternice… Dar m-aș strădui, dacă mi-ar spune măcar o vorbă. Însă ea nu spune aproape nimic niciodată, știi doar, și uneori văd că nu-i mulțumită și nu știu de ce. Apoi se întoarse spre el, cuprinsă de un val de revoltă: Știi ce, tu ar trebui să-mi spui, Ethan Frome, chiar tu, dacă nu cumva și tu vrei să mă vezi plecată!

Dacă vrea s-o vadă plecată! Învinuirea era ca un balsam pe rana lui dureroasă. Cerul încremenit păru că s-a deschis, ca să reverse asupra lui o ploaie binecuvântată. Din nou își stoarse creierul în căutarea unor cuvinte pline de înțeles, și din nou, trecându-și brațul pe sub al ei, rosti doar:

— Să mergem.

Își reluară drumul în tăcere, la adăpostul brazilor care mărgineau poteca, într-un întuneric deplin, pătat doar de conturul joagărului lui Ethan; mai departe, trecând peste câmpuri, ieșiră la loc deschis, sub un cer ceva mai luminos. Dincolo de fâșia de brazi, ținutul de câmpie se desfășura înaintea lor, încremenit și palid sub lumina stelelor. Uneori drumul trecea pe sub streașina unui mal, alteori traversa cenușiul transparent al unui pâlc de copaci desfrunziți. Ici și colo câte o fermă se ivea pe întinderea câmpiei, tăcută și rece ca o piatră de mormânt. Noaptea era atât de liniștită, încât se auzea scârțâitul zăpezii înghețate sub picioare. Câte o ramură se rupea sub povara de zăpadă, și scrâșnetul ei răsuna ca o împușcătură. O vulpe chemă dinspre pădure, și Mattie se strânse mai aproape de Ethan și iuți pasul.

În cele din urmă brazii care mărgineau poarta lui Ethan se iviră în zare și odată cu ei sentimentul că drumul lor luase sfârșit. Ethan prinse din nou glas:

— Deci, nu vrei să pleci de la noi, Matt?

Trebui să-și plece capul, ca să poată prinde răspunsul ei șoptit:

— Dacă plec, unde să mă duc?

Întrebarea căzu ca o lovitură dureroasă pentru Ethan, dar tonul pe care fusese rostită îi umplu inima de bucurie. Uitase ce a vrut să spună, o strânse doar atât de aproape de el, încât simți căldura trupului ei strecurându-i-se în vine.

— Nu plângi, Matt, nu-i așa?

— Sigur că nu, suspină ea.

Intrară pe poartă, cotiră pe lângă movila întunecată, înconjurată de o îngrăditură scundă, în mijlocul căreia pietrele funerare ale familiei Frome răsăreau de sub zăpadă în poziții ciudate. De-a lungul anilor ele fuseseră pentru Ethan o neîntreruptă dojană la adresa dorinței sale de schimbare și de evadare. Pe fiecare dintre ele i se părea că citește cuvintele: „Noi n-am plecat niciodată de aici. De ce-ai face-o tu?” De câte ori ieșea sau intra pe poartă, îl înfiora același gând: „Aici am să-mi duc zilele până o să fiu așezat lângă ei.” Acum însă tot dorul lui de libertate se stinsese și, când trecea pe lângă acest loc, îl cuprindea un sentiment plăcut de trăinicie și statornicie.

— Cred că n-o să-ți dăm drumul niciodată, Matt, șopti el, vrând parcă să-i atragă în complicitate și pe cei morți – îndrăgostiți și ei cândva – ca să-l ajute să o păstreze lângă el. Trecând pe lângă morminte, își spuse în gând: „O să trăim aici împreună toată viața, iar într-o zi ne vom odihni aici alături.”

Se lăsă furat de acest gând în timp ce urcau poteca spre casă. De câte ori se abandona în voia unor astfel de visuri, trăia cele mai fericite clipe. La jumătatea drumului Mattie se împiedică de ceva și-l prinse de mâneca hainei ca să nu cadă. Un val de căldură îi inundă trupul, făcând ca visul să-i pară realitate. Pentru prima oară o cuprinse cu brațul și ea nu-l îndepărtă. Restul drumului îl făcură plutind parcă pe creasta unui torent de primăvară.

Zeena se culca întotdeauna imediat după cină și ferestrele fără obloane erau cufundate în întuneric. O tulpină de viță uscată flutura la intrare, ca o eșarfă de doliu anunțând moartea cuiva, și gândul prinse formă în mintea lui Ethan: „De-ar fi aici pentru Zeena…” Apoi, cu o uimitoare claritate, îi apăru în fața ochilor imaginea nevestei lui dormind în patul conjugal, cu gura ușor întredeschisă și cu dinții falși așezați într-un pahar pe noptieră.

Trecând printre tufele de agrișe înghețate, ocoliră casa ca să ajungă la ușa din spate. Când știa că se întorc târziu din sat, Zeena avea obiceiul să lase cheia sub preș. Ethan se opri în fața ușii, ținând-o pe Mattie strâns pe după umeri, cu capul încă plin de visuri și, fără să știe ce vrea să spună, rosti doar:

— Matt…

Ea se desfăcu din strânsoare fără un cuvânt, iar el se aplecă să caute cheia.

— Nu-i aici! spuse, îndreptându-și spatele speriat.

Își încordară privirile, căutându-se în întuneric. Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată.

— Poate c-a uitat, șopti Mattie tremurător, dar amândoi știau la fel de bine că Zeena nu ar fi uitat niciodată.

— O fi căzut în zăpadă, urmă Mattie, după ce o vreme stătuseră ascultând atent tăcerea nopții.

— Atunci înseamnă că a împins-o cineva, răspunse Ethan pe același ton.

Un gând sălbatic îi răvășea mintea: „Dacă au intrat niște hoți… dacă…”

Ascultă din nou, căci i se păruse că aude un zgomot îndepărtat în casă; apoi căută în buzunar un chibrit, îngenunche și lumină atent crestele aspre de zăpadă de lângă prag.

Stătea încă în genunchi lângă ușă când, prin crăpătura despărțiturii de jos, în dreptul ochilor lui, zări o licărire slabă de lumină. Cine-o mai fi încă treaz în casa cufundată în beznă? Auzi pași pe scări și din nou gândul îl duse la hoți. Apoi ușa se deschise și în prag apăru nevasta lui.

Silueta înaltă și colțuroasă se profila pe fundalul întunecat al bucătăriei, ținând într-o mână lampa și cu cealaltă strângând la pieptul uscat o broboadă matlasată.

Ridicată la nivelul bărbiei, lumina lămpii scotea la iveală gâtul brăzdat de zbârcituri și încheietura groasă a mâinii care strângea broboada, deformând până la grotesc scobiturile și proeminențele chipului osos, înconjurat de o cunună de agrafe. Lui Ethan, care nu se dezmeticise încă din farmecul ceasului petrecut cu Mattie, tabloul îi apăru cu precizia ultimului vis de dinaintea deșteptării. Simți că nu mai văzuse niciodată cum arată nevasta lui cu adevărat.

Fără un cuvânt, Zeena se trase în lături, iar Ethan și Mattie pășiră în bucătăria înghețată ca o pivniță, venind din gerul uscat al nopții.

— Cred că ai uitat că trebuia să venim, Zeena, spuse Ethan pe un ton glumeț, scuturându-și zăpada de pe cizme.

— Nu, dar m-am simțit așa de rău că n-am putut să dorm.

Mattie se apropie desfăcându-și șalurile, purtând pe buzele și în obrajii ei tineri culoarea eșarfei vișinii.

— Îmi pare rău, Zeena! Vrei să-ți pregătesc ceva?

— Nu, nimic, răspunse Zeena, întorcându-i spatele. Apoi, adresându-se soțului ei: Puteai să te scuturi de zăpadă afară.

Ieși din bucătărie înaintea lor, se opri pe coridor și ridică lampa deasupra capului, vrând parcă să le lumineze drumul pe scări.

Ethan se opri și el o clipă, făcându-se că bâjbâie în căutarea

cuierului unde își agăța haina și căciula. Pe palierul îngust de sus ușile celor două dormitoare stăteau față în față, dar în seara asta lui Ethan i se părea mai dezgustător ca oricând să intre în cameră împreună cu nevastă-sa, chiar sub ochii lui Mattie.

— Cred că n-am să vin încă la culcare, spuse el întorcându-se din nou spre bucătărie.

Zeena stătu în loc și-l măsură cu privirea:

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce-ai de gând să faci aici?

— Vreau să mă mai uit peste niște socoteli.

Ea continua să-l privească stăruitor, în timp ce flacăra lămpii îi dezvăluia cu o cruzime microscopică fiecare zbârcitură a chipului.

— La ora asta? Cauți boala cu lumânarea! Focul s-a stins de o groază de vreme.

Fără un cuvânt, el porni spre bucătărie. Ochii îi întâlniră o clipă ochii lui Mattie și avu impresia că citește în ei un semnal de alarmă strecurat printre gene. În secunda următoare ea își plecă ochii și o luă în sus pe scări, înaintea Zeenei.

— Ai dreptate, e un frig cumplit aici, încuviință Ethan.

Cu capul plecat, urcă scările sub privirea nevestei sale și păși în urma ei peste pragul dormitorului.

CAPITOLUL IV

A doua zi Ethan se sculă devreme, căci avea de încărcat niște cherestea la capătul lotului de pădure.

Dimineața de iarnă era limpede ca cristalul. Lumina răsăritului înflăcăra bolta senină, umbrele cenușii întârziau încă ici și colo la hotarul pădurii, iar pâlcuri îndepărtate de copaci pătau întinderea albă și strălucitoare a câmpiei asemenea unor nori de fum.

În liniștea dimineții, când vigoarea trupului său se încorda să înfrunte treburile zilei, când trăgea adânc în piept aerul tare de munte, Ethan avea simțământul că gândurile îi capătă cea mai mare limpezime. Nu schimbase nicio vorbă cu Zeena din clipa în care închisese în urma lor ușa odăii. Dintr-o sticlă cu medicament aflată pe un scaun lângă pat, ea își pusese câteva picături într-un pahar, le înghițise, își înfășurase capul într-o basma galbenă, iar apoi se culcase cu spatele la el. Ethan se dezbrăcase în grabă și suflase în lumânare, ca să nu-i vadă chipul când se va întinde alături de ea. Stând așa, o auzea pe Mattie cum umblă prin cealaltă încăpere, iar pe sub ușa dormitorului o dâră slabă de lumină se zărea dinspre camera ei. Rămase cu ochii țintă la fâșia luminoasă până când aceasta dispăru. Atunci totul se cufundă într-un întuneric deplin și numai respirația greoaie a Zeenei tulbura liniștea atotcuprinzătoare. Ethan simțea că avea de limpezit o mulțime de lucruri, dar mintea obosită și trupul încordat nu puteau percepe decât o singură senzație: căldura umărului lui Mattie lângă al lui. De ce nu a sărutat-o când a ținut-o atât de aproape? Cu câteva ceasuri mai înainte, nici nu și-ar fi pus această întrebare. Cu câteva minute mai înainte, când erau singuri în fața ușii, nici n-ar fi îndrăznit să se gândească la asta. Dar din clipa când i-a văzut buzele la lumina lămpii, a știut că-i aparțin.

Acum, în strălucirea dimineții, chipul ei îi stăruia încă în fața ochilor, contopit cu văpaia soarelui și cu licărirea pură a zăpezii. Ce mult se schimbase Mattie de când venise la Starkfield! Își aminti ce mică și ștearsă i se păruse în ziua când o întâmpinase la gară. Își aminti cum, în prima iarnă petrecută la ei, tremura de frig când vântul de miazănoapte zgâlțâia obloanele subțiri și zăpada bătea cu furie în ferestrele șubrede.

Se gândise atunci că Mattie o să ajungă să urască frigul, izolarea și viața aspră de aici, dar ea nu dăduse niciun semn de nemulțumire. Zeena era convinsă că fata va fi încântată de traiul la Starkfield, neavând unde să se ducă în altă parte, dar Ethan nu găsea punctul ei de vedere foarte convingător. În orice caz, Zeena însăși nu-l aplica în propria ei viață.

Îi era milă de Mattie pentru că, într-un fel, necazurile o aduseseră în

slujba lor. Mattie Silver era fiica unui văr al Zenobiei Frome, și vărul acesta stârnise admirația și invidia neamurilor sale coborând din zona dealurilor în Connecticut și căsătorindu-se cu o fată din Stamford. Mai târziu, preluase drogheria prosperă a socrului său. Orin Silver era un om cu vederi largi, dar din păcate se sfârșise din viață prea curând ca să poată dovedi că scopul scuză mijloacele. Conturile lui au arătat numai care-i fuseseră mijloacele, căci ele erau de așa natură încât a fost un adevărat noroc pentru soția și fiica lui că registrele au fost cercetate abia după impresionanta sa înmormântare. Soția lui a murit în urma acestei descoperiri, iar Mattie, singură la douăzeci de ani, a rămas să-și facă un rost în viață din cei cincizeci de dolari căpătați din vânzarea pianului. Pregătirea ei, deși variată, era cât se poate de nepotrivită pentru o asemenea sarcină. Se pricepea să împodobească o pălărie, să facă dulciuri din melasă, să recite „Astă seară nu va bate clopotul” și să cânte „Harpa pierdută” și un potpuriu din „Carmen”. Când însă a încercat să se inițieze în cunoștințe de stenografie și contabilitate, sănătatea ei a cedat, iar cele șase luni petrecute într-un mare magazin, stând în picioare la un galantar, nu au făcut decât să-i înrăutățească starea. Rudele ei cele mai apropiate se lăsaseră ademenite să-și investească economiile în afacerile tatălui ei. Totuși, după moartea acestuia, ele și-au făcut datoria creștinească de a răspunde răului cu bine, punând la dispoziția fetei tot bagajul lor de sfaturi practice, dar era greu de presupus că vor adăuga acestora și un suport material. Când doctorul i-a recomandat Zenobiei să-și caute pe cineva care s-o ajute în gospodărie, rubedeniile au văzut o ocazie de a obține o oarecare compensație de pe urma lui Mattie. Deși avea unele îndoieli cu privire la priceperea fetei, Zenobia a fost ispitită de gândul că va fi liberă să o ocărască fără teama că ar putea să o piardă. Așa a ajuns Mattie la Starkfield.

Zenobia avea un fel tăcut de a-și arăta nemulțumirea, ceea ce nu înseamnă că era mai puțin pătrunzător. Pe tot parcursul primelor luni, Ethan a oscilat între dorința de a o vedea pe Mattie înfruntând-o pe Zeena, și teama de urmările unei astfel de înfruntări. Treptat, atmosfera a devenit mai puțin apăsătoare. Zilele lungi de vară petrecute în aer curat i-au redat lui Mattie puterea și suplețea, iar Zeena, având mai mult timp să se ocupe de multiplele ei suferințe, a început să fie mai puțin atentă la greșelile fetei. În felul acesta Ethan, copleșit de grijile fermei sale cu pământ sterp și ale joagărului nerentabil, putea cel puțin să-și închipuie că în casa lui domnește pacea.

Nici acum nu exista vreo dovadă clară că lucrurile ar sta altfel, dar începând din noaptea trecută, o amenințare surdă părea că plutește deasupra orizontului. Ea izvora din tăcerea încăpățânată a Zeenei, din avertismentul citit în privirea lui Mattie, din amintirea unor semne la

fel de imperceptibile ca acelea care, în unele dimineți perfect senine, îi spuneau că înainte de căderea nopții va ploua.

Teama lui era atât de puternică încât, asemeni tuturor bărbaților, încercă să amâne certitudinea. Termină încărcatul abia pe la vremea prânzului și, cum cheresteaua trebuia livrată constructorului din Starkfield, Andrew Hale, i-a fost mai ușor lui Ethan să-l trimită pe Jotham Powell, simbriașul său, înapoi la fermă pe jos și să transporte el însuși cheresteaua până în sat. Se cățărase pe buștenii și se așezase puțin într-o parte, foarte aproape de surii săi, când deodată, peste imaginea gâturilor lor asudate, se suprapuse amintirea privirii pe care i-o aruncase Mattie cu o seară înainte.

„Dacă se ivește vreun necaz, e mai bine să fiu acolo”, își spuse oarecum nelămurit și îi dădu poruncă lui Jotham să deshame caii și să-i ducă înapoi în șopron.

Drumul spre casă, peste câmpia înzăpezită, a fost un adevărat calvar, iar când cei doi bărbați au intrat în bucătărie, Mattie tocmai lua cafeaua de pe foc și Zeena stătea la masă. Ethan rămase surprins când dădu cu ochii de ea. Ținuta ei obișnuită – rochia de stambă și șalul tricotat – fusese înlocuită cu rochia ei cea mai bună de stofă cafenie; o bonetă înaltă și țeapănă (despre care Ethan putea spune cu precizie doar că o cumpărase cu cinci dolari de la magazinul cel mare din Bettsbridge) îi acoperea șuvițele de păr rar care mai păstrau încă urmele agrafelor. Lângă ea, pe podea, se găsea vechea lui valiză și o cutie de pălării învelită în ziare.

— Ei, dar unde pleci, Zeena? întrebă el.

— Junghiurile s-au întețit așa de rău, că mă duc la Bettsbridge să stau o noapte la mătușa Martha Pierce, ca să merg la doctorul cel nou, răspunse ea pe un ton obișnuit, de parcă ar fi vorbit despre un drum până în cămară ca să vadă cum stă cu proviziile, sau până în pod ca să-și arunce o privire peste scoarțe.

Deși avea obiceiuri sedentare, asemenea plecări surprinzătoare nu erau chiar fără precedent în viața Zeenei. De vreo două sau trei ori își mai făcuse ea bagajul pe neașteptate și o pornise la Bettsbridge, sau chiar la Springfield, ca să consulte vreun doctor nou. Bărbatul ei ajunsese să fie de-a dreptul îngrozit de aceste expediții, din cauza prețului lor. Zeena se întorcea întotdeauna încărcată de leacuri costisitoare, iar ultima ei vizită la Springfield fusese încununată de plata a douăzeci de dolari pentru o baterie electrică, a cărei întrebuințare nu reușise însă niciodată să o priceapă. Totuși, pentru moment, sentimentul lui de ușurare a fost așa de puternic, încât excludea orice alt sentiment. Acum nu se mai îndoia că Zeena spusese adevărul ieri seară când se plânsese că n-a putut dormi pentru că s-a simțit prea rău. Hotărârea bruscă de a cere sfatul unui doctor arăta că preocuparea ei dintâi era, ca întotdeauna, starea propriei ei sănătăți.

Nevasta continuă pe un ton plângăreț, ca și cum cineva s-ar fi opus planului ei:

— Dacă ești prea ocupat cu încărcatul, poate-l lași pe Jotham Powell să mă ducă cu murgul, ca s-ajung la timp să prind trenul la Flats.

Bărbatul ei nici nu o auzea. În lunile de iarnă nu circula diligența de la Starkfield la Bettsbridge, iar trenurile care se opreau la Corbury Flats veneau rar și la intervale neregulate. Făcându-și un calcul rapid, Ethan își dădu seama că Zeena nu avea cum să se întoarcă la fermă mai înainte de seara următoare.

— Dacă știam că nu vrei să-l lași pe Jotham Powell să mă ducă… urmă ea, ca și cum tăcerea lui ar fi însemnat un refuz.

Când era pe picior de plecare, devenea neobișnuit de vorbăreață.

— Un lucru știu sigur, spuse, că nu mai pot s-o duc așa. Durerile mi-au coborât până la glezne, și îmi vine să pornesc pe jos până la Starkfield și să-l rog pe Michael Eady să mă lase să merg până la Flats cu căruța lui în care încarcă marfa venită cu trenul. O să am de așteptat două ore la gară, dar mai bine o să fac așa, măcar că-i un frig cumplit, decât să-mi spui…

— Bineînțeles că o să te ducă Jotham, răspunse Ethan, dezmeticindu-se în sfârșit.

Își dădu seama deodată că, în timp ce vorbea cu Zeena, se uita la Mattie și făcu un efort să își întoarcă ochii spre nevastă-sa. Cum ea stătea cu fața spre fereastră, lumina palidă reflectată de nămeții de zăpadă îi arăta chipul mai supt și mai ofilit ca oricând, accentuând totodată cele trei cute paralele între ureche și pomeții obrazului și adâncind ridurile care coborau de la nasul ascuțit până la colțurile gurii. Deși era numai cu șapte ani mai mare decât Ethan, care avea douăzeci și opt de ani, Zeena era o femeie bătrână.

Ethan încercă să spună ceva potrivit momentului, dar mintea îi era preocupată de un singur gând: pentru prima oară de când Mattie venise să stea la ei, Zeena avea să fie plecată o noapte. Se întreba dacă și fata se gândea la același lucru…

Își dădea seama că Zeena se întreabă în sinea ei de ce nu se oferă să o ducă el până la Flats și nu-l trimite pe Jotham Powell cu cheresteaua la Starkfield, dar în primul moment nu-i veni în minte niciun pretext, așa că spuse:

— Te-aș duce eu, dar am de luat niște bani pentru cherestea.

Regretă aceste cuvinte de îndată ce le spuse, nu numai pentru că nu erau adevărate – căci nu avea nicio șansă să primească bani de la Hale – ci și pentru că știa din experiență cât de imprudent era să-i dea de înțeles Zeenei că are bani tocmai în ajunul uneia din expedițiile ei cu scopuri terapeutice. Totuși, în clipa aceea, singura lui dorință era să scape de călătoria lungă alături de ea în ritmul lent al murgului, care

nu știa să meargă decât la pas.

Zeena nu răspunse, părând că nici nu auzise cuvintele lui. Împinse farfuria într-o parte și luă o înghițitură dintr-un borcan aflat pe masă, lângă ea.

— N-am avut niciun folos de pe urma doctoriei ăsteia, dar măcar s-o beau toată, spuse. Apoi, împingând borcanul gol spre Mattie, adăugă: Dacă poți să-i scoți mirosul, e bun de murături.

CAPITOLUL V

Îndată după plecarea Zeenei, Ethan își luă din cuier haina și căciula. Mattie spăla vasele, îngânând o melodie de dans cântată cu o seară înainte. El îi spuse doar:

— Rămâi cu bine, Matt.

Și ea îi răspunse veselă:

— Cu bine, Ethan.

Și asta a fost tot.

Bucătăria era caldă și luminoasă. Soarele pătrundea pieziș prin fereastra dinspre sud, învăluind silueta fetei, pisica adormită pe un scaun, mușcatele aduse de afară, unde Ethan le plantase în timpul verii „ca să facă o grădină” pentru Mattie. Lui Ethan i-ar fi plăcut să mai întârzie și să o privească cum spală vasele, cum face ordine și se așează apoi la cusut. Dar și mai mult își dorea să termine încărcatul și să ajungă înapoi la fermă înainte de căderea nopții.

Tot drumul până în sat s-a gândit cum o să se întoarcă la Mattie. Acum bucătăria avea un aer mohorât, căci își pierduse înfățișarea cochetă și strălucitoare din vremea copilăriei lui, dar era uimitor cât de plăcută devenise dintr-o dată prin simpla absență a Zeenei. Își închipuia cum va fi diseară, când vor sta amândoi acolo, după cină. Pentru prima dată vor fi singuri acasă și vor ședea de o parte și de cealaltă a sobei, ca doi soți, el numai în ciorapi fumându-și pipa, ea vorbind în felul ei obișnuit, care avea pentru el o permanentă noutate, de parcă o auzea pentru prima oară.

Căldura tabloului și ușurarea că teama de o eventuală discuție cu Zeena fusese neîntemeiată îi dădeau un sentiment de alinare și o bună dispoziție spontană, așa încât, deși tăcut de felul lui, se trezi fluierând și cântând în gura mare în timp ce străbătea câmpia înzăpezită. Exista în el o scânteie înăbușită de sociabilitate, pe care iernile lungi din Starkfield nu reușiseră să o stingă cu totul. Fiind din fire grav și închis, admira veselia și nesocotința altora, iar comunicarea caldă între oameni îl bucura până în adâncul sufletului. În Worcester, deși era cunoscut ca un băiat retras, pe care nu puteai conta la o petrecere, trăia clipe de adevărată fericire când colegii îl băteau pe spate și îl strigau „bătrâne Ethe” sau „bătrâne urs”, iar lipsa acestor familiarități făcuse ca întoarcerea la Starkfield să-i pară și mai grea.

Aici tăcerea se adâncise în jurul lui de la an la an. După accidentul tatălui său, Ethan rămăsese să ducă singur greutățile fermei și ale joagărului, așa că nu avea timp de pierdut la vorbă în sat. Când s-a îmbolnăvit maică-sa, singurătatea de acasă a devenit mai apăsătoare decât cea care-l învăluia în mijlocul câmpiei. În tinerețe mama lui fusese vorbăreață, dar după ce o copleșise „necazul”, rareori i se mai

auzea glasul prin casă, deși nu-și pierduse cu adevărat capacitatea de a vorbi. În serile lungi de iarnă se întâmpla ca fiul ei, cuprins de disperare, să o întrebe de ce nu „spune ceva”. Atunci bătrâna ridica un deget și răspundea: „Pentru că ascult.” Alteori, noaptea, când furtuna dădea târcoale casei, dacă el deschidea vorba, mamă-sa se plângea: „Cei de afară vorbesc așa de tare, că nu te aud.”

Abia când s-a apropiat de ultima fază a bolii și când verișoara lui, Zenobia Pierce, a venit din valea învecinată ca să o îngrijească, a răsunat din nou glas omenesc în casă. Vorba ei era ca o muzică pentru urechile lui Ethan, deprinse cu tăcerea de moarte a unei singurătăți atât de îndelungate. Simțea că ar fi ajuns întocmai ca mamă-sa, dacă sunetul altei voci nu ar fi venit să-i redea siguranța. Zeena păru să înțeleagă dintr-o privire starea în care se afla. Râdea de el văzând că nu se pricepe deloc să îngrijească de un bolnav și-i spunea „să plece imediat” și să o lase în pace să-și vadă de treabă. Însuși faptul că-i asculta ordinele, că se simțea din nou liber să se ocupe de treburile lui și să vorbească cu alți oameni îl ajută să-și regăsească echilibrul și spori sentimentul a ceea ce îi datora. Îndemânarea ei îl uimea și îl făcea să se simtă stângaci. Fata părea să cunoască din instinct toată priceperea în ale gospodăriei, pe care el nu reușise să o dobândească în îndelungata sa ucenicie. Când a venit sfârșitul, a trebuit să-i spună ea să se urnească din loc și să cheme antreprenorul, și i s-a părut de-a dreptul caraghios că Ethan nu se gândise cui să-i lase hainele maică-sii și mașina de cusut. După înmormântare, văzând că ea se pregătește de plecare, l-a cuprins o teamă nebună la gândul că ar putea rămâne iarăși singur la fermă; și, mai înainte de a-și da seama ce face, i-a cerut să rămână acolo, cu el. De atunci se gândise adesea că nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat dacă mama lui ar fi murit primăvara, și nu iarna…

Când s-au căsătorit, s-au înțeles că, de îndată ce vor putea pune la punct unele greutăți rezultate de pe urma bolii prelungite a doamnei Frome, vor vinde ferma și joagărul și își vor încerca norocul într-un oraș mare. Dragostea pentru natură a lui Ethan nu cuprindea și interesul pentru munca agricolă. Totdeauna își dorise să fie inginer, să locuiască la oraș, acolo unde se puteau găsi biblioteci mari și conferințe și oameni „care se ocupă de ceva.” Faptul că în perioada studiilor găsise o slujbă ușoară de tehnician îi sporea încrederea în forțele lui și totodată dorința de a vedea lumea. Era sigur că, alături de o nevastă „isteață” cum era Zeena, va reuși să-și găsească curând un loc potrivit.

Satul natal al Zeenei era puțin mai mare decât Starkfield și așezat ceva mai aproape de calea ferată, iar ea îl făcuse să înțeleagă încă de la început că viața la o fermă izolată nu era deloc idealul către care aspira când se va mărita. Dar cumpărătorii nu prea se iveau și, tot

așteptându-i, Ethan descoperi că Zeena nu se lăsa ușor transplantată. Ea găsea nimerit să-i disprețuiască pe cei din Starkfield, dar nu ar fi acceptat să trăiască printre oameni care ar fi privit-o cu dispreț. Nici chiar Bettsbridge sau Shadd's Fall nu i-ar fi acordat atenția cuvenită, iar într-un oraș mai mare, cum visa Ethan, și-ar fi pierdut cu totul identitatea. Și nu trecu decât un an de la căsătoria lor, când își descoperi „beteșugul" care o făcu cunoscută chiar printre membrii unei comunități umane care nu ducea lipsă de bolnavi. Când Zeena venise să o îngrijească pe mama lui, Ethan avusese impresia că verișoara lui este însăși personificarea robusteții, dar cu timpul înțelese că priceperea ei fusese dobândită printr-o observare minuțioasă a propriilor ei suferințe.

Apoi a devenit și ea tăcută. Era poate efectul inevitabil al vieții la fermă, sau poate, așa cum Zeena se plângea adeseori, schimbarea se datora faptului că Ethan „nu ascultă niciodată". Învinuirea nu era întru totul neîntemeiată. Când vorbea, nevastă-sa nu făcea altceva decât să se plângă, și se plângea de lucruri care nu stăteau în puterea lui să le îndrepte. Încercând să se stăpânească și să nu-i dea un răspuns tăios, Ethan își făcuse obiceiul să nu-i răspundă deloc, iar mai târziu, începuse să se gândească la alte lucruri în timp ce ea vorbea. Totuși, în ultima vreme, având motive mai serioase să o studieze îndeaproape, tăcerea ei începuse să-l îngrijoreze. Își amintea de tăcerea mamei lui și se întreba dacă nu cumva și Zeena începuse să „o ia razna". Știa că așa se întâmplă cu multe femei. Încă de când avea grijă de mama lui, Zeena, care cunoștea pe dinafară fișa medicală a întregului ținut, îi prezentase nenumărate cazuri asemănătoare. El, la rândul lui, auzise că în unele ferme singuratice din apropiere lâncezea câte o ființă rătăcită, sau că în alte locuri asemenea făpturi își găsiseră un sfârșit tragic și neașteptat. Uneori, privind chipul întunecat al Zeenei, era cutremurat de presimțirea unei astfel de nenorociri. Alteori tăcerea ei părea o mască pe care și-o pusese anume pentru a ascunde intenții nedescifrate, concluzii misterioase descoperite prin bănuieli și resentimente greu de pătruns. Cea de a doua presupunere îl tulbură mai tare decât prima – era gândul care-i venise în minte cu o seară înainte, stând în ușa bucătăriei.

Acum plecarea ei la Bettsbridge îl liniștise din nou, și toate gândurile i se îndreptau spre seara pe care urma să o petreacă împreună cu Mattie. Un singur lucru îl supăra: faptul că-i spusese Zeenei că avea să primească bani pe cherestea. Știa așa de bine care vor fi urmările acestei greșeli, încât se hotărî, cu o oarecare reținere, să-i ceară lui Andrew Hale un mic avans pentru marfă.

Când Ethan intra în curtea lui Hale, constructorul tocmai se dădea jos din sanie.

— Salut, Ethan, vii tocmai la timp, îi spuse acesta.

Andrew Hale era un bărbat roșcovan, cu o mustață mare și căruntă; bărbia dublă și nerasă nu era stăvilită nici măcar de un guler, dar cămașa de un alb strălucitor era totdeauna încheiată cu un buton cu diamant. Era o dovadă de bunăstare înșelătoare căci, în ciuda faptului că afacerile îi mergeau destul de bine, se știa că purtarea lui ușuratică și nevoile familiei destul de numeroase îl făceau să rămână adesea „mai în urmă”, cum se spunea la Starkfield. Era prieten vechi cu familia lui Ethan, iar casa lui era una din puținele în care Zeena accepta să meargă uneori, atrasă de faptul că în tinerețe doamna Hale se ocupase cu „doftoriceala” mai mult decât oricare altă femeie din Starkfield, fiind încă recunoscută drept o autoritate în materie de simptome și leacuri.

Hale se apropie de suri și le mângâie coapsele asudate.

— Ehei, îi ții ca pe niște păpuși, spuse el.

Ethan se apucă să descarce buștenii, iar după ce termină împinse ușa lustruită a șopronului pe care constructorul îl folosea ca birou. Hale stătea jos, cu picioarele proptite de sobă și cu spatele sprijinit de biroul ponosit, acoperit cu hârtii: locul, ca și omul, era cald, plăcut și neîngrijit.

— Ia loc și dezmorțește-te, îl invită Hale.

Ethan nu știa cum să înceapă, dar în cele din urmă reuși să-și formuleze rugămintea de a căpăta un avans de cincizeci de dolari. Sub ascuțișul privirii pline de uimire a lui Hale, lui Ethan îi năvăli sângele în obraji. Constructorul avea obiceiul să plătească la interval de trei luni și nu exista între ei niciun fel de înțelegere privitoare la plata pe loc.

Ethan știa că, dacă ar fi invocat un motiv urgent, Hale poate ar fi făcut o excepție și i-ar fi plătit, dar mândria și prudența instinctivă l-au împiedicat să recurgă la un asemenea argument. După moartea tatălui său, avusese nevoie de timp îndelungat ca să revină la linia de plutire și nu vroia ca Andrew Hale, sau vreun alt locuitor din Starkfield, să-și închipuie că e din nou la strâmtoare. Mai mult decât atât, îi era silă de minciună; dacă vroia banii, îi vroia și gata, și nu era treaba nimănui să întrebe de ce. Tocmai de aceea își făcu cererea cu stângăcia omului mândru, care nu vrea să recunoască nici măcar față de sine însuși că se umilește. Răspunsul lui Hale nu-l miră prea mult.

Constructorul îl refuză cu zâmbetul pe buze, așa cum făcea totul și abordă chestiunea ca pe o glumă, întrebându-l pe Ethan dacă are de gând să-și cumpere un pian cu coadă sau să adauge o „cupolă” casei; pentru cea de a doua alternativă, își oferi serviciile gratuit.

Abilitatea lui Ethan se epuiză curând și, după o tăcere stânjenitoare, își luă rămas bun de la Hale și deschise ușa biroului. Pe când ieșea, constructorul îi strigă pe neașteptate:

— Ascultă, nu cumva ești la strâmtoare?

— Absolut deloc, replică prompt mândria lui Ethan, mai înainte ca rațiunea să poată interveni.

— Mă bucur, pentru că eu sunt, într-un fel. De fapt, chiar aveam de gând să te rog să-mi acorzi o păsuire la plată. În primul rând, afacerile nu merg prea grozav și, în al doilea rând, m-am apucat să ridic o casă pentru Ned și Ruth, când s-or căsători. O fac din toată inima, dar mă cam costă.

Privirea lui căuta înțelegere în ochii lui Ethan.

— Tinerilor le plac lucrurile frumoase. Știi și tu foarte bine, că doar nu-i prea mult timp de când ți-ai dichisit casa pentru Zeena.

Ethan își lăsă caii în grajdul lui Hale și își văzu de alte treburi prin sat. Pe drum îi răsunau încă în urechi ultimele cuvinte ale constructorului și se gândea cu mâhnire că cei șapte ani petrecuți cu Zeena le păreau celor din Starkfield „nu prea mult timp”.

După-amiaza era pe sfârșite, ici și colo câte o fereastră luminată smălțuia amurgul rece și cenușiu, intensificând albul zăpezii. Frigul ascuțit alungase în casă toți locuitorii, așa încât Ethan stăpânea singur toată întinderea străzii. Deodată auzi clinchetul vesel al unor clopoței și o sanie trasă de un cal nestrunit trecu repede pe lângă el. Ethan recunoscu mânzul bălțat al lui Michael Eady. Din sanie, tânărul Denis, purtând o căciulă nouă de blană, se aplecă, îi făcu semn cu mâna, îi aruncă un salut grăbit: „Noroc, Ethe!”, și își văzu de drum.

Sania se îndrepta spre ferma Frome; inima lui Ethan se strânse, ascultând zvonul clopoțeilor care se stingea. Ce putea fi mai firesc decât faptul că Denis Eady auzise de plecarea Zeenei la Bettsbridge și, profitând de ocazie, se ducea să petreacă un ceas cu Mattie? Ethan însuși se rușină de furtuna de gelozie care îi cuprinse sufletul. Faptul că gândurile lui erau atât de violente era de-a dreptul înjositor pentru fată.

Se îndreptă spre colțul bisericii și se opri între molizii lui Varnum, acolo unde stătuse împreună cu ea cu o seară înainte. Pășind în adăpostul lor, zări în fața lui o formă nedefinită care se rupse în două pentru o clipă, se uni din nou, și Ethan prinse un zgomot ușor urmat de o exclamație care-i arătă că fusese descoperit. Din nou cele două umbre se despărțiră, poarta lui Varnum se trânti înghițind una din ele, în timp ce cealaltă se depărtă în grabă. Ethan zâmbi văzând panica pe care o crease căci îi surprinsese pe Ruth Varnum și Ned Hale tocmai când se sărutau. La urma urmei, cine se sinchisea de asta? Toată lumea din Starkfield știa că sunt logodiți. Lui Ethan îi făcea plăcere faptul că îi găsise pe acești îndrăgostiți chiar în locul unde el și Mattie stătuseră cu sufletele pline de dor; dar se gândi cu mâhnire că cei doi nu erau obligați să-și ascundă fericirea.

Scoase caii din grajdul lui Hale și își începu urcușul lung către casă. Frigul se muiase, iar cerul încărcat și pufos amenința cu ninsoare

pentru ziua următoare. Ici și colo câte o stea licărea printre nori, dezvăluind în depărtare un ocean adânc și albastru. Într-un ceas sau două luna va păși peste hotarul cerului de dincolo de fermă, va tivi cu argint norii, pentru ca apoi să dispară înghițită de ei. O liniște de moarte plutea deasupra câmpului, ca și cum, scăpat din gheara de fier a gerului, se întindea și el în somnul lung și rece de iarnă.

Ethan își încorda auzul, căutând să prindă clinchet de clopoței, dar niciun sunet nu tulbura liniștea drumului. Când se apropie de fermă, zări prin perdeaua ramurilor de brad o lumină licărind sus, în casă, și-și spuse: „E în camera ei. Se pregătește pentru cină”. Atunci își aminti cum, în seara sosirii ei, Mattie coborâse la cină cu părul pieptănat proaspăt și cu o panglică legată în jurul gâtului, și cum Zeena o măsurase cu o privire plină de sarcasm.

Trecând pe lângă movila cu morminte, întoarse capul spre una din cele mai vechi pietre care îl tulburase încă din copilărie, pentru că pe ea sta scris chiar numele lui:

SFINȚITĂ ÎN AMINTIREA LUI
ETHAN FROME ȘI A SOȚIEI LUI, ENDURANCE,
CARE AU VIEȚUIT ÎMPREUNĂ ÎN PACE TIMP
DE CINCIZECI DE ANI

Altădată credea că cincizeci de ani petrecuți împreună înseamnă o veșnicie, dar acum i se părea că ar putea trece ca o clipă. Apoi se întrebă, cu o nuanță de ironie, dacă aceleași cuvinte vor fi scrise pe piatră când va veni rândul lui și al Zeenei.

Deschise ușa grajdului și-și încordă privirea încercând să străpungă întunericul, temându-se totodată că va descoperi acolo, alături de murgul lui, mânzul bălțat al lui Denis Eady. Dar calul bătrân stătea singur, ronțăindu-și hrana cu fălcile știrbe; Ethan începu să fluiere vesel în timp ce pregătea surii pentru noapte și le așeza un braț de ovăz în jgheaburi. Ethan nu avea voce, dar pe când încuia ușa grajdului și se grăbea spre casă, de pe buze îi zburau frânturi de melodii aspre. Ajuns la ușa bucătăriei, apăsă pe clanță, însă ușa nu se deschise.

Surprins să găsească ușa încuiată, Ethan smuci violent de clanță. Apoi își dădu seama că Mattie e singură și că e firesc să se baricadeze la căderea nopții. Stătu nemișcat în întuneric, așteptând să îi audă pașii. Cum nu se auzea nimic, deși asculta cu toată atenția, în cele din urmă strigă: „Hei, Matt!” și glasul lui vibra de bucurie.

Nu îi răspunse decât tăcerea, dar după câteva clipe auzi zgomot pe scări și o rază de lumină licări prin crăpătura ușii, întocmai ca în noaptea trecută. Întâmplările serii anterioare îi reveneau în minte cu atâta precizie, încât, când cheia se răsuci în broască, aproape că se

aștepta să apară în prag nevastă-sa. Dar ușa se deschise și îl întâmpină Mattie.

Fata se oprise în prag, întocmai ca Zeena, profilată pe fundalul întunecat al bucătăriei; ținea lampa în mână la aceeași înălțime și razele ei scoteau la iveală, cu aceeași precizie, gâtul tânăr și zvelt și încheietura brună și delicată a mâinii ca de copil. Bătând în sus, lumina așeza sclipiri jucăușe pe buzele ei și îi contura ochii cu o umbră catifelată, sporind albeața frunții de deasupra sprâncenelor.

Purta rochia ei obișnuită de pânză cafenie, nu avea nimic la gât, dar prin păr își trecuse o panglică roșie îngustă. Această podoabă specială îi dădea o strălucire cu totul nouă. Făptura ei îi păru lui Ethan mai înaltă, mai plină, mai femeie în forme și mișcări. Zâmbindu-i tăcut, ea păși în lături și îi făcu loc să intre, apoi se îndepărtă cu mersul moale și unduitor. Puse lampa pe masă și el observă că totul era pregătit cu grijă pentru cină: gogoși proaspete, compot de afine și murăturile lui preferate, într-un castronaș de un roșu aprins. Focul strălucea vesel în cămin și pisica se întinsese în apropiere, pândind masa cu ochi somnoroși.

Ethan simți că se înăbușă de atâta bine. Ieși pe coridor, își agăță haina în cui și își scoase cizmele ude. Când se întoarse găsi ceainicul pus pe masă, iar pisica se alinta mângâietor la picioarele lui Mattie.

— Of, pisicuțo, era să te calc! exclamă ea, și veselia îi scânteia în ochi.

Inima lui Ethan se strânse din nou, cuprinsă de un val de gelozie. Oare venirea lui adusese această expresie de fericire pe chipul ei?

— Ia spune, Matt, ai avut vreun oaspete? întrebă el în timp ce se apleca nepăsător să controleze ușița sobei.

— Da, unul, răspunse ea râzând, iar el simți că i se face negru înaintea ochilor.

— Cine? o întrebă, îndreptându-se și aruncându-i o privire piezișă pe sub gene.

În ochii ei se aprinse un zâmbet malițios.

— Jotham Powell. A trecut pe-aici la întoarcere și m-a rugat să-i dau un strop de cafea înainte de a porni spre casă.

Întunericul se risipi și lumina inundă din nou sufletul lui Ethan.

— Numai atât? Și i-ai dat, nu-i așa?

Apoi după o pauză, găsi de cuviință să adauge:

— Sper că Zeena a ajuns cu bine la gară la Flats.

— A, da, au avut timp berechet.

Numele căzu între ei ca o pală de vânt rece; stătură o clipă în loc privindu-se pieziș, apoi Mattie spuse cu sfială:

— Cred că e timpul să mâncăm.

Aduseră scaunele lângă masă, iar pisica sări nepoftită între ei, pe scaunul gol al Zeenei.

— Of, pisicuțo! exclamă Mattie, și-i pufni râsul pe amândoi.

Cu câteva clipe mai devreme Ethan simțea că are un chef de vorbă grozav, dar acum își dădu seama că numele Zeenei îl amuțise. La rândul ei, Mattie parcă se molipsise de stinghereala lui și își sorbea ceaiul cu ochii plecați, în timp ce el se străduia să arate o poftă neobișnuită de gogoși și murături dulci. După ce căutase zadarnic cuvintele potrivite cu care să înceapă, Ethan luă o înghițitură zdravănă de ceai și rosti:

— După cum se vede, o să ningă iar.

Ea încercă să pară interesată.

— Crezi? S-ar putea ca Zeena să nu se poată întoarce?

De îndată ce rosti întrebarea, obrajii i se făcură ca focul și puse jos ceașca pe care tocmai o ridicase. Ethan întinse mâna să mai ia niște murături.

— Nu se știe niciodată. La vremea asta ninge mult spre Flats.

Numele Zeenei îl intimidă din nou, simțind de parcă ea se afla în cameră, între ei.

— Vai, pisicuțo, tare mai ești lacomă, exclamă deodată Mattie.

Nebăgată în seamă, pisica se furișase de pe locul Zeenei pe masă și acum se strecura hoțește spre cana cu lapte așezată pe masă. Cei doi se întinseră în aceeași clipă, și mâinile lor se întâlniră pe mânerul cănii; mâna lui Ethan cuprinse mâna ei și întârzie o clipă prea mult. Profitând de acest moment de ezitare, pisica vru să bată în retragere și, în drum, dădu peste castronașul cu murături care căzu jos, spărgându-se.

Într-o clipă Mattie sări de pe scaun și îngenunche pe podea lângă cioburi.

— Vai, Ethan, Ethan, s-a făcut țăndări! Ce-o să spună Zeena?

Dar el nu-și pierdu curajul:

— Ce-o avea de zis să-i zică pisicii, răspunse el râzând și îngenunche alături de Mattie ca să adune murăturile.

Ea însă continuă, privindu-l cu ochii plini de spaimă:

— Zeena nu-l folosea niciodată, nici măcar când avea musafiri. A trebuit să mă sui pe scară ca să-l iau din dulăpiorul de porțelanuri, de pe raftul de sus, acolo unde-și ține ea lucrurile cele mai bune. Bineînțeles că o să mă-ntrebe ce-am căutat să-l dau jos.

Problema era cât se poate de serioasă și Ethan trebui să-și pună în joc toată hotărârea de care era în stare:

— N-o să afle nimic dacă nu-i spui tu, iar eu o să cumpăr mâine altul la fel. De unde era? Mă duc și până la Shadd's Falls dacă e nevoie.

— Vai, nici acolo n-ai să găsești. Era un cadou de nuntă, nu ții minte, de la mătușa Zeenei din Philadelphia, cea care s-a măritat cu un pastor. De-aia nu-l folosea. Oh, Doamne, Ethan, ce-am să mă fac?

Începu să plângă, iar Ethan simțea cum fiecare lacrimă era o picătură de plumb topit care cădea peste el.

— Nu plânge, Matt, te rog, te rog! o imploră.

Ea se ridică și puse cioburile pe dulapul de bucătărie, iar el o urmă neputincios, cu sentimentul că are în fața ochilor chiar cioburile acestei seri.

— Haide, dă-le-ncoace, rosti cu glas autoritar.

Ea se supuse instinctiv tonului lui și se dădu la o parte.

— Ce vrei să faci, Ethan?

Fără să răspundă, el adună cioburile în palma lui mare și ieși cu ele pe coridor. Aprinse un capăt de lumânare, deschise dulăpiorul cu porțelanuri și, întinzându-se până la raftul de sus, potrivi bucățile cu atâta grijă, încât era imposibil să-ți dai seama de jos că vasul e spart. Dacă o să le lipească mâine dimineață, s-ar putea ca nevastă-sa să nu bage de seamă ce s-a întâmplat nici peste câteva luni, iar între timp poate că o să găsească totuși un vas identic la Shadd's Falls. După ce se convinse că nu era nicio primejdie ca paguba să fie descoperită curând, se întoarse în bucătărie cu inima ceva mai ușoară și o găsi pe Mattie strângând necăjită ultimele resturi de murături de pe podea.

— E-n regulă, Matt, vino și termină-ți masa, îi spuse poruncitor.

Complet liniștită, ea îi răspunse cu o privire radioasă, strecurată printre genele grele de lacrimi, iar sufletul lui se umplu de mândrie văzând că glasul lui avea puterea s-o aline. Nici măcar nu-l întrebase ce-a făcut. Nu mai gustase niciodată acest sentiment amețitor al puterii – în afară doar de zilele când cobora pe panta abruptă a muntelui împingând la vale un buștean uriaș.

CAPITOLUL VI

Își terminară cina, și pe când Mattie se apucă să strângă masa, Ethan ieși să dea un ultim ocol casei și să arunce o privire la grajdul de vite. Pământul întunecat gemea sub apăsarea unui cer încărcat, iar tăcerea era atât de adâncă, încât uneori se auzea câte o bucată de zăpadă căzând de pe ramurile copacilor, undeva departe, la capătul lotului de pădure.

Când Ethan se întoarse în bucătărie, Mattie îi pregătise scaunul în apropierea sobei, iar ea își luase locul lângă lampă, cu lucrul în mână. Totul era așa cum își închipuise el în cursul dimineții. Se așeză, își scoase pipa din buzunar și își întinse picioarele spre căldura focului. Îl ajunse oboseala unei zile întregi de muncă în aer liber și îl cuprinse o moleșeală plăcută, însoțită de sentimentul că se află într-o lume stăpânită doar de căldură și de armonie, unde timpul nu mai are nicio putere. Singura lui nemulțumire era că, din locul unde se afla, nu putea să o vadă pe Mattie, dar îi venea greu să-și schimbe poziția, așa că după un timp îi spuse:

— Vino și șezi lângă sobă.

Balansoarul Zeenei stătea gol în fața lui. Mattie se ridică ascultătoare și se așeză în el. Chipul ei tânăr, cu părul întunecat, se contura pe perna lucrată care încadra de obicei figura ascuțită a nevestei lui; văzându-l Ethan rămase surprins, de parcă imaginea fetei ar fi fost estompată de cea a femeii absente. Câteva clipe mai târziu Mattie păru cuprinsă de aceeași stânjeneală; își schimbă poziția, se aplecă mai mult asupra lucrului, așa încât el nu-i vedea decât vârful nasului și panglica roșie din păr. În cele din urmă se sculă și își reluă locul pe scaunul de lângă lampă, spunând:

— Nu văd să cos.

Sub pretextul că vrea să pună lemne pe foc, Ethan se ridică de pe scaun și, când se întoarse, îl împinse în așa fel încât să-i poată vedea profilul și mâinile aflate în lumina lămpii. Spectator uimit la aceste mișcări neobișnuite, pisica sări pe locul Zeenei, se făcu ghem și continuă să îi privească cu ochii mijiți.

O tăcere adâncă cuprinse odaia. Ceasul de deasupra dulapului ticăia molcom, câte un bulgăre de jar se rostogolea când și când în sobă, parfumul stins al mușcatelor se contopea cu fumul ce se înălța din pipa lui Ethan, învăluia lampa într-o ceață albăstruie și țesea pânze cenușii în colțurile umbrite ale încăperii.

Încordarea dispăruse dintre ei cu totul și începură să vorbească în felul lor simplu și obișnuit. Vorbeau despre lucrurile mărunte ale vieții de fiecare zi, de ninsoarea care se apropia, de viitoarea întrunire organizată de biserică, de certurile și prieteniile din Starkfield.

Întâmplările despre care discutau erau atât de firești, încât Ethan gusta bucuria unei intimități de mult câștigate, la care nu ar fi putut ajunge niciodată printr-o dezlănțuire furtunoasă de sentimente. I se părea că totdeauna își petrecuseră serile împreună și își închipui că vor continua să le petreacă în același fel.

— În seara asta trebuia să mergem la săniuș, Matt, îi spuse în cele din urmă, simțind că, de fapt, vor putea merge în orice altă seară, căci de acum timpul le stătea înainte.

— Credeam că ai uitat, răspunse ea zâmbind.

— Ba n-am uitat, dar e o noapte neagră ca păcura. Putem merge mâine dacă e lună.

— Ar fi într-adevăr grozav, Ethan, zise ea râzând cu capul dat pe spate, iar buzele și dinții ei reflectau strălucirea lămpii.

El nu-și putea lua ochii de la ea și se minuna întruna de expresia mereu schimbătoare a chipului ei, asemeni unui lan de grâu mângâiat de adierea vântului. Văzând forța magică a vorbelor lui stângace, aproape că-l apuca amețeala și îl cuprindea dorința de a-și încerca puterea iar și iar.

— Ți-ar fi frică să cobori cu mine pe drumul spre Corbury pe o noapte ca asta? întrebă el.

— Nu mi-ar fi mai frică decât ție, răspunse ea, și obrajii i se aprinseră mai tare.

— Să-ți spun drept, mie mi-ar fi frică și n-aș face-o. Cotul de lângă ulmul cel mare e tare păcătos. Dacă nu deschizi bine ochii, te oprești drept în el.

Cuvintele lui ascundeau o bucurie nouă, aceea de a stăpâni și de a ocroti, și, vrând parcă să prelungească această încântare, adăugă:

— Eu cred că ne simțim destul de bine aici.

Pleoapele ei coborâră încet, așa cum îi plăcea lui, și fata răspunse cu un suspin:

— Da, ne simțim destul de bine aici.

Îndemnat de glasul ei dulce, Ethan își scoase pipa din gură, își trase scaunul mai aproape de masă, se aplecă înainte și întinse mâna spre capătul fâșiei pe care o ținea Mattie.

— Ascultă, Matt, începu el cu un zâmbet, ce crezi că am văzut sub molizii lui Varnum pe când mă întorceam spre casă? Una din prietenele tale stătea și se săruta.

Toată seara cuvintele îi stătuseră pe buze, dar acum după ce le rotise i se păreau neobișnuit de grosolane și deplasate.

Matt se îmbujoră toată și împunse grăbită de două-trei ori cu acul, trăgând ușurel stofa din mâinile lui.

— Probabil că i-ai văzut pe Ruth și pe Ned, spuse cu glas scăzut, ca și cum vorbele lui ar fi pângărit ceva deosebit de grav.

Ethan sperase că aluzia sa va deschide calea spre o glumă inofensivă

și mai apoi spre o mângâiere nevinovată, măcar o simplă atingere a mâinii ei. Dar acum tânăra părea ocrotită de propria ei îmbujorare ca de un zid de foc, sau poate doar stângăcia lui firească îl făcea să simtă astfel. Știa că, pentru mai toți tinerii, un sărut dat unei fete frumoase nu înseamnă nimic și își aminti că în seara trecută Mattie nu l-a respins când a cuprins-o după mijloc. Dar asta se întâmplase afară, sub ochii nepăsători ai nopții. Acum însă, în încăperea caldă și luminată, stăpânită de vechi principii de ordine și respect, fata îi părea mai ireală și mai îndepărtată ca oricând.

Încercând să-și alunge încordarea, Ethan adăugă:

— Cred că vor fixa în curând ziua nunții.

— Da, nu m-aș mira să se cunune chiar în vara asta.

Rosti cuvintele „să se cunune” cu glas mângâietor, ca un foșnet de frunze în mijlocul unui luminiș fermecat. Un gând ca o durere îl săgetă pe Ethan și spuse, îndreptându-se în scaun:

— Și-apoi e rândul tău, fără îndoială.

— De ce-mi tot spui asta? întrebă ea râzând stingher.

— Probabil ca să mă obișnuiesc cu gândul, răspunse el tot cu un zâmbet.

Se apropie din nou de masă, iar ea continuă să coasă în tăcere, cu ochii plecați, în timp ce el urmărea fermecat mișcările rapide ale mâinilor ei care îi aminteau de zborul a două păsărele pe care le văzuse cândva construindu-și un cuib. În cele din urmă, fără să-și miște capul sau să-i ridice ochii, Mattie continuă cu glas scăzut:

— Nu cumva mi-o spui pentru că bănuiești că Zeena are ceva împotriva mea?

Teama lui ascunsă se trezi deodată, cu toate armele pregătite de atac.

— Cum, ce vrei să spui? întrebă el șovăitor.

Ea își ridică ochii triști și lăsă lucrul pe masă, între ei.

— Nu știu, ieri seară mi s-a părut că-i nemulțumită.

— Aș vrea să știu de ce, mormăi el.

— Cu Zeena nu poți fi niciodată sigur.

Era pentru prima dată când discutau deschis atitudinea Zeenei și numele ei repetat părea că plutește în valuri până în cele mai îndepărtate colțuri, ca apoi să se întoarcă iarăși asupra lor. Mattie rămase tăcută, așteptând parcă să se stingă ecoul, apoi adăugă:

— Nu ți-a spus nimic?

— Nu, nici măcar un cuvânt, răspunse el.

Ridicându-și părul de pe frunte cu o mișcare a capului, Mattie spuse râzând:

— Probabil că mi se pare doar. Nici n-am să mă mai gândesc la asta.

— Da, zău, hai să nu ne mai gândim la asta, Matt!

Căldura glasului lui aduse iarăși îmbujorarea pe chipul ei, acum însă

nu năvalnic, ci treptat, delicat, ca și cum lumina unui gând ascuns în inimă i se reflecta în obraji. Cosea în tăcere, ținând lucru strâns în mână și Ethan, simțea că prin fâșia de stofă desfășurată între ei se revarsă un val de căldură. Mâna lui, cu palma desfăcută, lunecă încet de-a lungul mesei până când atinse capătul cusăturii. Conștientă de gestul lui, ea răspunse doar cu un tremur ușor al pleoapelor; fiorul sufletului lui ajunse până la ea și mâinile ei se opriră o clipă în loc, la celălalt capăt al stofei.

Un zgomot venit din spate îi făcu să se întoarcă: sărind în urmărirea unui șoarece, pisica lansase balansoarul Zeenei într-o legănare fantomatică.

„Mâine seară chiar ea o să se legene în scaun”, își spuse Ethan. „Asta e poate singura seară pe care o petrecem împreună, iar eu stau și mă pierd în visuri.”

Întoarcerea la realitate era la fel de dureroasă ca trezirea dintr-o anestezie. O oboseală sfâșietoare îi cuprinse capul și trupul și nu-i venea în minte niciun cuvânt sau gest capabil să oprească zborul necruțător al clipelor.

Simțind schimbarea stării lui sufletești, Mattie înălță spre el ochii obosiți, cu pleoapele grele de somn, făcând parcă un efort uriaș. Privirea ei se opri pe mâna lui, care cuprindea acum capătul fâșiei de stofă strângând-o ca și cum ar fi fost o parte din însăși ființa ei. Un fior îi tulbură trăsăturile, iar Ethan, inconștient de propriul lui gest, se aplecă și sărută bucata de stofă pe care o ținea în mână. În clipa când o atinse cu buzele, simți cum îi alunecă dintre degete și, privind în sus, o văzu cum se ridică și începe să-și strângă lucrul. Făcându-l sul, îl puse împreună cu degetarul și foarfecele în coșulețul acoperit cu hârtie colorată, pe care i-l adusese el cândva de la Bettsbridge.

Se ridică și își lăsă privirea să lunece prin încăpere. Ceasul de deasupra dulapului bătu ora unsprezece.

— Ai acoperit focul? întrebă ea șoptit.

El deschise ușița sobei și scormoni jarul. Îndreptându-se, o văzu pe Mattie cum împinge spre sobă o cutie veche căptușită cu preșuri, care era culcușul pisicii; apoi se îndepărtă din nou și se întoarse în brațe cu două ghivece cu mușcate, ca să le ferească de frigul din apropierea ferestrei. Aduse și el celelalte mușcate și rădăcina de zambilă adăpostită într-un castron crăpat, ca și iedera înălțată pe un cârlig vechi de crochet.

Când toate aceste îndatoriri de seară au fost îndeplinite, nu le mai rămânea altceva de făcut decât să aducă sfeșnicul de metal de pe coridor, să aprindă lumânarea și să stingă lampa. Ethan puse lumânarea în mâna lui Mattie, care ieși din bucătărie înaintea lui; părul ei negru pe fondul luminos părea un nor de ceață plutind pe fața lunii.

— Noapte bună, Matt, spuse el când ea puse piciorul pe prima treaptă.

Fata se întoarse, îl privi o clipă și răspunse:

— Noapte bună, Ethan, și porni în sus pe scări.

Când ușa camerei se închise în urma ei, el își dădu seama că nici măcar nu îi atinsese mâna.

CAPITOLUL VII

A doua zi la gustarea de dimineață Jotham Powell se afla împreună cu ei, iar Ethan se străduia să-și ascundă bucuria sub un aer de indiferență totală: se lăsa pe spate în scaun ca să arunce pisicii resturi de mâncare, ocăra vremea urâtă și nici măcar nu se oferi să o ajute pe Mattie când ea se ridică să strângă masa.

El însuși nu pricepea de ce l-a cuprins fără rost o bucurie atât de mare, căci de fapt nimic nu se schimbase în viața lui sau a ei: nici măcar nu o atinsese cu vârful degetelor, nici măcar nu o privise mai adânc în ochi. Dar își dăduse seama cum ar fi viața alături de ea, și se bucura în sinea lui că nu tulburase cu vreun gest frumusețea acestui tablou. Își închipuia totodată că Mattie înțelesese ce anume îl făcuse să se stăpânească.

Mai avea de dus în sat încă un transport de cherestea, și Jotham Powell – care iarna nu lucra în mod regulat pentru Ethan – venise să îl ajute să termine treaba. Peste noapte căzuse o ninsoare amestecată cu zloată, care făcuse drumurile alunecoase ca oglinda. Aerul era încă umed, dar vremea promitea să se „moaie” mai târziu, ceea ce ar fi făcut drumul mai puțin anevoios. De aceea Ethan se gândi să procedeze întocmai ca ieri: să încarce sania de dimineață și să ducă cheresteaua la Starkfield în cursul după-amiezii. Planul acesta avea avantajul că îi dădea posibilitate lui Ethan să-l trimită pe Jotham după prânz să o întâmpine pe Zeena la Flats, în timp ce el se va duce cu cheresteaua.

Îi spuse lui Jotham să înhame surii, iar el rămase singur cu Mattie în bucătărie. Ea pusese vasele murdare într-un lighean de tinichea și, cu mânecile suflecate până la coate, se aplecase deasupra apei fierbinți și se pregătea să le spele. Aburul înălțat din lighean îi îmbrobonise fruntea și îi umezise părul din jurul frunții, transformându-l în cârlionți întunecați ca niște cârcei pe arac.

Ethan se opri în loc, o privi lung, gâtuit de emoție. Ar fi vrut să-i spună: „Niciodată nu vom mai fi singuri cum am fost aseară”. Totuși, întinzând mâna după punga cu tutun și punând-o în buzunar, îi spuse doar:

— Cred că am să reușesc să mă întorc la prânz.

— Foarte bine, Ethan, spuse ea, și el o auzi îngânând un cântec în timp ce spăla vasele.

Ethan se gândise că, de îndată ce va termina de încărcat sania, îl va trimite pe Jotham înapoi la fermă, iar el va da o fugă până în sat să caute ceva cu care să lipească castronașul de murături. Cu puțin noroc ar fi reușit să-și ducă planul la îndeplinire, dar lucrurile au mers prost de la început. Pe drum unul dintre cai alunecă pe un ochi de gheață și

se răni la un genunchi, așa că Jotham se văzu nevoit să se întoarcă la grajd și să aducă o bucată de cârpă cu care să-i lege rana. Când se apucară în sfârșit de încărcat, se porni o ploaie amestecată cu ninsoare, trunchiurile umede se făcură lunecoase, așa încât le-a luat de două ori mai mult timp decât de obicei ca să le pună în sanie și să le așeze cum trebuie. Era o vreme că-ți era și silă să muncești, cum spunea Jotham, și bieții cai tremurau și tropăiau sub păturile ude, la fel de descurajați ca și oamenii. Trecuse de mult vremea prânzului când și-au terminat treaba; Ethan renunță să mai meargă în sat, căci vroia să se întoarcă acasă și să oblojească chiar el piciorul calului rănit.

Își puse în gând să plece cu cheresteaua îndată după prânz, încât să se poată întoarce la fermă cu cleiul mai înainte ca Zeena să ajungă acasă de la Flats în ritmul lent al bătrânului murg. Dar își dădea singur seama că are puține șanse de reușită și că totul depinde de starea drumului și de întârzierea probabilă a trenului de la Bettsbridge.

Mai târziu avea să-și amintească cât de serios cântărise toate aceste posibilități.

Îndată după prânz Ethan porni din nou spre lotul de pădure, fără să mai aștepte plecarea lui Jotham Powell. Acesta se mai încălzea încă în preajma focului, așa că Ethan nu reuși decât să-i șoptească lui Mattie:

— Mă întorc curând.

Ieși afară și porni cu pași greoi prin ploaie, alinându-se doar cu gândul că Mattie răspunsese privirii și vorbelor lui cu un gest de înțelegere.

La jumătatea distanței spre sat, Jotham Powell îl ajunse din urmă, zorind spre Flats bătrânul murg care nu prea se îndemna la drum. Văzând cum sania dispare în valea de dincolo de Dealul Școlii, Ethan își spuse: „Dacă vreau să reușesc, trebuie să mă grăbesc.”

Munci cât zece la descărcat, sfârși treaba cât putu de repede și se duse îndată la magazinul lui Michael Eady să caute clei. Atât Eady cât și ajutorul său erau plecați „în târg”, iar tânărul Denis, care rareori catadicsea să le țină locul, se lăfăia lângă foc înconjurat de un grup de tineri din „floarea” Starkfield-ului. Îl întâmpinară pe Ethan cu saluturi ironice și îl poftiră să ia parte la petrecere, dar niciunul nu se dovedi în stare să găsească unde era cleiul. Arzând de nerăbdare să mai prindă câteva clipe singur cu Mattie, Ethan se frământa neliniștit, în timp ce Denis scotocea zadarnic prin ungherele cele mai ascunse ale prăvăliei.

— Am impresia că nu mai avem, dar dacă mai aștepți puțin până vine bătrânul, poate reușește să dea de el.

— Mulțumesc, dar am să încerc la doamna Homan, răspunse Ethan care nu știa cum să plece mai repede.

Instinctul de negustor al lui Denis îl îndemnă să-l lămurească pe Ethan că ceea ce magazinul lui Eady nu poate oferi, cu siguranță că lipsește și din proviziile bătrânei Homan. Fără să ia în seamă această lăudăroșenie, Ethan se urcă în sanie și porni spre prăvălia rivală. Văduva Homan căută îndelung prin rafturi, întrebând totodată cu mult interes pentru ce-i trebuie și dacă un simplu lipici n-ar fi bun, în caz că nu găsește; în cele din urmă reuși să descopere unica sticlă care se afla în magazin, rătăcită printre pastile contra tusei și dantelă pentru corsete.

— Nădăjduiesc că Zeena n-a spart ceva la care ține foarte mult, strigă ea în timp ce Ethan întorcea sania spre casă.

Rafalele de zloată se transformaseră într-o ploaie îndesată și caii trăgeau anevoie sania, chiar și fără încărcătură. Auzind clinchet de clopoței, Ethan privi în urmă de câteva ori, așteptându-se să-i vadă pe Zeena și pe Jotham; dar bătrânul murg nu se zărea, așa că își văzu de drum, primind ploaia în față și îndemnând caii care abia se mișcau.

Ajuns la fermă, găsi grajdul gol; puse caii la adăpost, le dădu câteva îngrijiri mai superficiale ca oricând și se grăbi să intre în casă.

Când deschise ușa bucătăriei o găsi pe Mattie singură, așa cum se așteptase. Fata pregătea ceva într-o tigaie pe plită dar, auzindu-i pașii, tresări și veni grăbită spre el.

— Uite, Matt, am adus ceva să lipesc vasul. Lasă-mă să-l fac imediat! exclamă el, ținând sticla într-o mână și îndepărtând-o ușor de lângă el cu cealaltă.

— Vai, Ethan, s-a întors Zeena, rosti în șoaptă, agățându-se de mâneca lui.

Se priviră cu ochii plini de spaimă, palizi ca niște acuzați.

— Dar murgul nu-i în grajd, rosti Ethan șovăitor.

— Jotham Powell a făcut niște cumpărături la Flats pentru nevastă-sa și s-a dus acasă să le ducă cu sania, îi explică ea.

El privi dezorientat împrejur. În amurgul ploios de toamnă, bucătăria părea din nou rece și neprimitoare.

— Cum se simte? întrebă Ethan, vorbind în șoaptă ca și Mattie.

Ea îi ocoli privirea și răspunse nesigură:

— Nu știu, s-a dus direct în camera ei.

— N-a spus nimic?

— Nu.

Ethan scoase un șuierat plin de uimire și de îndoială și, punând din nou sticla în buzunar, spuse:

— Fii liniștită, am să-l lipesc mai târziu, la noapte.

Apoi își îmbrăcă din nou haina udă și plecă înapoi la grajd să dea de mâncare surilor.

Acolo îl găsi Jotham Powell când sosi cu sania și, după ce făcură toate pregătirile pentru noapte, Ethan îl pofti:

— Vino să iei cu noi o gustare.

Ethan se gândise că prezența lui Jotham la cină ar putea avea un efect binefăcător, căci Zeena era totdeauna deosebit de „nervoasă” după o astfel de călătorie. Rareori se întâmpla ca argatul său să refuze o masă care nu făcea parte din simbria lui; acum însă, în mod surprinzător, răspunse mișcându-și cu greu fălcile înțepenite:

— Mulțumesc frumos, dar mai bine mă duc direct acasă.

Ethan îl privi uimit.

— Vino măcar să te usuci puțin și să te dezmorțești. Cred c-avem ceva cald la cină.

Jotham nu se lăsă mișcat nici de această ofertă ispititoare și, cum vocabularul său nu era prea bogat, repetă:

— Mai bine mă duc direct acasă.

Încăpățânarea cu care Jotham refuza invitația de a se bucura de hrană și căldură i se păru lui Ethan un semn rău. Se întrebă în sinea lui ce s-o fi întâmplat pe drum de-l făcuse pe simbriaș așa de reținut. Poate că Zeena nu-l găsise pe doctorul cel nou, sau poate că nu-i plăcuseră sfaturile lui. Ethan știa că, în astfel de împrejurări, Zeena era gata să își descarce nemulțumirea asupra primei persoane care îi ieșea în cale.

Când se reîntoarse în bucătărie, văzu la lumina lămpii aceeași scenă caldă și plăcută pe care o văzuse și cu o seară înainte: masa pregătită cu grijă, focul vesel arzând în sobă, pisica ghemuită lângă foc și pe Mattie ieșindu-i înainte cu o farfurie plină cu gogoși proaspete.

Se priviră în tăcere; apoi, întocmai ca și în seara trecută, ea spuse:

— Cred că e timpul să mâncăm.

CAPITOLUL VIII

Ethan ieși pe coridor să-și atârne hainele ude în cuier. Ascultă atent încercând să prindă zgomotul pașilor Zeenei. De sus nu se auzea nimic; Ethan o strigă, dar nu primi niciun răspuns. După câteva clipe de șovăială urcă scările și deschise ușa. În semiîntunericul din odaie, Zeena ședea la fereastră într-o atitudine rigidă. După conturul care se desena pe fundalul ceva mai luminos al ferestrei, se putea ghici că era încă îmbrăcată cu hainele de călătorie.

— Bună, Zeena, rosti el din prag.

Văzând că nevastă-sa nu răspunde, continuă:

— Masa e gata. Nu vii?

— Nu pot să iau nici măcar o înghițitură, replică ea.

Acesta era răspunsul ei obișnuit, după care de obicei se ridica și venea la cină. Dar de data aceasta rămase nemișcată, așa că el nu găsi altceva mai bun de spus decât:

— Probabil că te-a obosit drumul.

Femeia întoarse capul și răspunse cu gravitate:

— Sunt mult mai bolnavă decât îți închipui.

Ethan rămase surprins de vorbele ei, deși nu le auzea pentru prima oară. Dar dacă de data aceasta erau adevărate?

— Nădăjduiesc că nu-i chiar așa, rosti el, înaintând câțiva pași.

Nevastă-sa continua să îl privească în lumina tulbure a amurgului, cu aerul sumbru al celui predestinat să împlinească un destin măreț.

— S-au ivit complicații, adăugă ea.

Ethan cunoștea greutatea cu totul deosebită a acestui cuvânt. Cei mai mulți bolnavi aveau un „beteșug” bine cunoscut și localizat cu precizie, dar numai cei aleși aveau „complicații”. Acestea reprezentau un veritabil semn de noblețe, fiind în același timp o condamnare la moarte. Cei care aveau doar „beteșuguri” reușeau să o ducă ani de zile, dar cei cu „complicații” erau categoric sortiți morții.

Inima lui Ethan era cuprinsă de sentimente contradictorii, dar în clipa aceea mila deveni precumpănitoare: soția lui părea de-a dreptul împietrită, așa cum stătea acolo, singură în întuneric, copleșită de gânduri.

— Așa ți-a spus doctorul cel nou? întrebă el, coborând glasul fără să vrea.

— Da. A spus că orice doctor obișnuit m-ar sfătui să fac operație.

Ethan știa că, în ceea ce privește problema intervenției chirurgicale, părerile femeilor din ținut erau împărțite: unele se mândreau cu aureola căpătată în urma unei operații, altele o respingeau ca pe o necuviință. Din motive financiare, Ethan se bucura că Zeena aparține celei de a doua categorii.

În panica produsă de cuvintele ei, el căută o cale de scăpare:

— La urma urmei, ce știi tu despre doctorul ăsta? Nimeni nu ți-a mai spus așa ceva până acum.

Dar își dădu seama că făcuse o gafă, încă înainte de a-i auzi răspunsul: nu de consolare avea ea nevoie acum, ci de înțelegere.

— Nici nu trebuia să-mi spună cineva că mă topesc pe zi ce trece. Toată lumea vedea asta, numai tu nu. Doctorul Buck e cunoscut de toți cei din Bettsbridge. Are un cabinet în Worcester și vine la Shadd's Falls și la Bettsbridge o dată la două săptămâni pentru consultații. Eliza Spears suferea de rinichi și se stingea văzând cu ochii înainte de a merge la el și acum e din nou pe picioare și cântă în cor.

— Mă bucur să aud asta. Trebuie să faci întocmai cum spune el, consimți Ethan îngăduitor.

— Chiar așa am să fac, replică ea, privindu-l drept în ochi.

Ethan simți o nuanță nouă în glasul ei: nu era tânguire, nici reproș, ci hotărâre neclintită.

— Și ce ți-a spus să faci? întrebă el, presimțind în răspunsul ei amenințarea unor cheltuieli suplimentare.

— Spune să-mi angajez o fată care să muncească în locul meu, iar eu să nu mai mișc nici măcar un deget.

— Să-ți angajezi o fată! exclamă Ethan încremenit de uimire.

— Da, și mătușa Martha mi-a și găsit una. Toată lumea spune că am avut un noroc nemaipomenit să găsesc o fată care să vină tocmai până aici, și m-am învoit să-i dau un dolar în plus ca să fiu sigură că vine. Sosește mâine după-amiază.

Spaima și furia se învălmășeau în inima lui Ethan. Se așteptase să fie confruntat cu o cheltuială urgentă, dar în niciun caz cu una care să împovăreze permanent veniturile sale și așa destul de reduse. Acum nu mai credea o iotă din ceea ce-i spusese nevastă-sa despre starea sănătății ei, nu mai vedea în plecarea la Bettsbridge decât un plan urzit de Zeena și de rudele ei ca să-l stoarcă bani pentru angajarea unei servitoare. În lupta care se dădea în sufletul lui, mânia învinse:

— Dacă aveai de gând să angajezi o fată, trebuia să-mi spui când ai plecat, izbucni el.

— Cum era să-ți spun când am plecat? De unde era să știu ce-o să spună doctorul Buck?

— Ah, doctorul Buck! pufni el, trădându-și lipsa de încredere în spusele ei. Ți-a spus doctorul Buck cu ce bani o să plătesc leafa fetei?

Vocea ei se înălță la fel de mânioasă ca a lui:

— Nu, pentru că mi-a fost rușine să-i spun că nu te-nduri să-mi dai bani ca să-mi recapăt sănătatea pe care mi-am pierdut-o îngrijind-o pe maică-ta.

— Ți-ai pierdut sănătatea îngrijind-o pe mama?!

— Sigur că da, și toate neamurile mele spuneau că nu puteai să

scapi mai ieftin decât însurându-te cu mine după ce…

— Zeena!

Întunericul care le ascundea chipurile părea sfâșiat de gândurile lor nerostite ca de niște șerpi care se împroașcă cu venin. Ethan era copleșit de grozăvia scenei și de rușinea de a fi participat le ea. Simțea că totul e inutil și înjositor, la fel ca lupta fizică între doi dușmani în noapte.

Bâjbâind în întuneric, căută chibriturile pe polița căminului și aprinse o lumânare. La început flacăra firavă nu reuși să împrăștie umbrele din odaie, dar curând chipul aspru al Zeenei se contură clar pe fundalul întunecat al ferestrei fără perdele.

Era prima oară în cei șapte ani de viață tristă, petrecuți împreună, când cei doi soți se dezlănțuiau fățiș într-o înfruntare mânioasă, și Ethan avea sentimentul că a pierdut un avantaj irecuperabil în momentul în care s-a înjosit răspunzându-i la reproșuri. Dar problema financiară trebuia rezolvată.

— Știi că n-am bani să țin o fată, Zeena. E peste puterile mele. Va trebui să o trimiți înapoi.

— Doctorul mi-a spus că dacă mă mai spetesc muncind ca o roabă, nu mă așteaptă decât moartea. S-a și mirat că am dus-o până acum.

— Ca o roabă?! exclamă el.

Apoi, luându-și seama, continuă:

— Nu trebuie să miști nici măcar un deget, dacă așa spune doctorul. Fac eu tot ce trebuie pe lângă casă.

— Ai neglijat și așa ferma destul, replică ea prompt, ceea ce era adevărat într-o oarecare măsură, așa că el nu răspunse imediat. Profitând de această clipă de tăcere, nevastă-sa adăugă sarcastic: Mai bine m-ai trimite la un azil și ai scăpa de grija mea… că doar n-oi fi prima din neamul Frome care sfârșește acolo…

Cuvintele ei îl ardeau ca fierul înroșit, dar nu replică.

— Nu am bani, și cu asta am încheiat.

Lupta încetă o clipă, ca și cum cei doi adversari își cercetau armele. Apoi Zeena rosti cu glas monoton:

— Parcă era vorba să iei cincizeci de dolari de la Andrew Hale pentru cherestea.

— Andrew Hale nu plătește niciodată mai curând de trei luni.

De-abia o spusese, când își aminti de motivul invocat ieri pentru a nu o însoți la gară și, dându-și seama de greșeală, se încruntă mânios și roși.

— Păi, ieri mi-ai spus că ai aranjat să-ți dea niște bani. Ziceai că de-aia nu mă poți duce până la Flats.

Ethan nu era în stare să se prefacă, nu știuse niciodată să mintă convingător, iar acum toată arta lui de a se eschiva se istovise.

— Probabil că a fost o neînțelegere, îngăimă el.

— N-ai primit bani?

— Nu.

— Și nici n-ai să primești?

— Nu.

— Eu n-aveam de unde să știu asta când am angajat fata, nu-i așa?

— Nu, răspunse el din nou, încercând să-și controleze glasul, dar acum știi. Îmi pare rău, Zeena. Ești nevasta unui om sărac. N-am încotro. Am să fac tot ce pot pentru tine.

Femeia rămase neclintită o vreme, dusă pe gânduri, cu privirea pierdută în gol, cu coatele sprijinite pe brațele fotoliului.

— O să ne descurcăm noi, spuse ea blând.

Schimbarea ce se simțea în glasul ei îl liniști pe Ethan.

— Sigur că o să ne descurcăm, Zeena. Sunt încă o mulțime de lucruri pe care pot să le fac pentru tine, și Mattie…

Zeena părea că încearcă să rezolve în minte niște socoteli complicate și, smulgându-se cu greu din ele, spuse:

— Oricum, n-o să ne mai coste și mâncarea pentru Mattie…

Considerând discuția încheiată. Ethan o și pornise spre ușă ca să coboare la cină. Nefiind în stare să pătrundă imediat sensul vorbelor ei, repetă nedumerit:

— Mâncarea pentru Mattie?

Zeena izbucni în râs – un sunet ciudat și necunoscut; Ethan nu-și amintea să o fi auzit vreodată râzând.

— Doar n-ai crezut c-am să țin două fete? Nici nu mă mir că te-ai speriat de o cheltuială așa de mare.

El tot nu reușise să priceapă clar ce spune nevastă-sa. Încă de la începutul discuției se ferise să rostească numele lui Mattie, temându-se să nu audă iarăși reproșuri, nemulțumiri sau aluzii în legătură cu posibilitatea căsătoriei inevitabile a fetei. Dar nu se gândise nicio clipă la o despărțire definitivă și nici acum această idee nu-și găsea loc în mintea lui.

— Nu înțeleg ce vrei să spui. Mattie Silver nu e o servitoare plătită, e verișoara ta.

— E o sărăntoacă, asta e, care n-a făcut altceva decât să stea pe capul nostru după ce taică-su s-a străduit din răsputeri să ne ruineze. Am ținut-o un an, ajunge, acum e rândul altora s-o țină!

Rostise aceste cuvinte cu glas ascuțit și tăios. Când se opri, Ethan auzi o bătaie ușoară în ușa pe care o închisese când se întorsese din prag, și glasul vesel al lui Mattie le strigă de afară:

— Ethan! Zeena! Știți cât e ceasul? Cina e gata de o jumătate de oră.

Niciunul nu răspunse imediat; apoi Zeena rosti fără să se ridice de pe scaun:

— Nu cobor la cină.

— Vai, ce păcat! Nu te simți bine? Să-ți aduc să guști măcar ceva?

Cu un efort, Ethan se urni din loc și deschise ușa:

— Du-te, Matt! Zeena e puțin obosită. Vin și eu îndată.

— Foarte bine, răspunse ea, și zgomotul pașilor ei răsună în jos pe scări.

Ethan închise ușa și se întoarse în cameră. Nevastă-sa stătea pe scaun în aceeași poziție, cu chipul împietrit, și el avu sentimentul chinuitor al propriei lui neputințe.

— N-ai să faci asta, Zeena, nu-i așa?

— N-am să fac ce? întrebă ea printre fălcile încleștate.

— N-ai s-o izgonești pe Mattie?

— Doar nu m-am legat s-o țin toată viața!

Furat de propria lui mânie, Ethan spuse:

— Nu poți s-o dai afară ca pe o hoață. E un copil sărman, fără bani și fără prieteni. A făcut tot ce-a putut pentru tine și n-are unde să se ducă. Chiar dacă uiți că ți-e rudă de sânge, ceilalți or să-și amintească. Ce-o să spună lumea dacă ai să faci așa ceva?

Zeena nu răspunse imediat, vrând parcă să-l facă să simtă din plin contrastul dintre frământarea lui și calmul ei. Apoi rosti cu aceeași liniște netulburată:

— Știu eu foarte bine ce spune lumea văzând că am ținut-o până acum.

De când închisese ușa în urma lui Mattie, Ethan strângea cu disperare clanța. Acum mâna lui căzu fără vlagă. Cuvintele nevestei lui fuseseră ca o lovitură de cuțit, și se simți cuprins de un val de slăbiciune. Avusese de gând să-i vorbească blând, să-i arate că hrana pentru Mattie nici măcar nu costă mult, că va face un efort să cumpere o sobă și să o instaleze în pod pentru fata cea nouă… dar spusele Zeenei îi dezvăluiră primejdia de a recurge la astfel de rugăminți.

— Ai de gând să-i spui să plece… chiar acum? întrebă el șovăitor, îngrozit să audă cum va completa ea fraza.

Zeena răspunse cu răceală, încercând parcă să-i demonstreze o realitate evidentă:

— Fata sosește mâine de la Bettsbridge. Cred că trebuie să-i pregătim un loc de dormit.

Ethan o privi cu ură. Acum nu mai era făptura neajutorată și ursuză care trăise alături de el, concentrându-se tot timpul numai asupra propriei ei persoane; se transformase într-o ființă necunoscută, stăpânită de o forță distrugătoare, acumulată în ani lungi de căutare tăcută. Senzația de neputință îi întărea sentimentul de antipatie. Firea ei nu fusese niciodată înzestrată cu sensibilitate, dar atâta timp cât el nu făcuse altceva decât să comande și să o ignore, faptul îl lăsase indiferent. Acum însă ea îl domina, și simțea că o urăște. Mattie era ruda ei, nu a lui, și nu exista nicio cale de a o convinge pe Zeena să-i

acorde în continuare găzduire sub acoperișul ei. Toată amărăciunea trecutului lui, toată tinerețea-i ratată, toată lupta zadarnică cu greutățile se răzvrătiră în inima sa, acuzând-o pe femeia care-i stătuse în cale la fiecare nouă cotitură a vieții. Ea îi luase totul, și acum era gata să-i ia și singurul lucru care-l răsplătea pentru cele pierdute. Valul de ură ce se aprinsese în el îi încordă brațul și îl făcu să-și încleșteze pumnul. Se repezi spre femeia din fața lui… dar se opri imediat.

— Nu cobori? o întrebă cu un glas nesigur.

— Nu. Cred că am să mă întind puțin în pat, răspunse ea blând, iar el se răsuci și ieși din odaie.

Când intră în bucătărie, o găsi pe Mattie stând lângă sobă, cu pisica ghemuită în poală. Fata sări în picioare și aduse la masă o farfurie cu plăcintă cu carne, acoperită cu un capac.

— Sper că Zeena nu se simte rău.

— Nu.

— Stai jos și mănâncă, cred că ești mort de foame, îl îndemnă ea, descoperind farfuria și împingând-o spre el.

Privirea ei strălucea de fericire și părea că-i spune: „Vezi că și seara asta e a noastră?!”

Cu un gest mecanic, Ethan își umplu farfuria și începu să mănânce; apoi, cuprins de silă, puse furculița pe masă.

Ochii plini de tandrețe ai fetei erau îndreptați asupra lui și, văzându-i gestul, îl întrebă:

— Ce-i, Ethan? Nu-i bună?

— E minunată, numai că…

Împinse farfuria într-o parte, se ridică și veni spre ea. Mattie își înălță ochii plini de spaimă:

— Ethan! S-a întâmplat ceva, nu-i așa? Știam eu.

Cuprinsă de teamă se strânse lângă el, iar el o prinse în brațe, și-i simți bătaia pleoapelor pe obraz ca zbaterea unor fluturi prinși în plasă.

— Ce este? Ce s-a întâmplat? întrebă fata, dar el îi găsise în sfârșit buzele și sorbea din ele uitarea a tot ceea ce exista, în afară de bucuria sărutului.

Purtată de același elan, ea zăbovi o clipă, apoi se smulse de lângă el și făcu doi pași înapoi. Chipul ei palid și răvășit, privirea speriată, îl făcură să se simtă vinovat. I se părea că visează, că o vede înecându-se într-un torent. Strigă atunci, cuprins de disperare:

— Nu poți să pleci, Mattie! N-am să te las niciodată!

— Să… plec! Trebuie să plec? îngăimă ea.

Cuvintele continuau să vibreze între ei, ca o făclie purtată din mână în mână de-a lungul unei câmpii întunecate.

Ethan era copleșit de propria lui lipsă de tact, de stângăcia și

brutalitatea cu care îi anunțase vestea. Îl cuprinse amețeala și se sprijini de marginea mesei. Avea impresia că încă o mai sărută și că e mereu însetat de buzele ei.

— Ethan, ce s-a întâmplat? Zeena e supărată pe mine?

Vorbele ei îl treziră la realitate, adâncindu-i în același timp sentimentul de milă și mânie.

— Nu, nu, nici vorbă, dar doctorul cel nou a speriat-o rău de tot. Știi cum e ea, crede tot ce-i spun doctorii de cum deschid gura. Ăsta de acum i-a spus că n-o să se facă bine dacă nu se așază în pat fără să facă nimic timp de câteva luni…

Se opri, ocolindu-i privirea copleșit de amărăciune. Fata nu răspunse. Așa cum sta în fața lui, măruntă și fragilă, părea o ramură frântă care se apleacă neputincioasă. Ridică deodată capul și îl privi drept în ochi:

— Și vrea să aducă pe altcineva mai priceput în locul meu, nu-i așa?

— Așa spune acum.

— Dacă așa spune acum, așa va spune și mâine.

În fața adevărului inexorabil, amândoi își plecară capetele. Știau că Zeena nu se răzgândește niciodată și că pentru ea o hotărâre luată este ca și un fapt împlinit.

O tăcere grea se așternu între ei; în cele din urmă Mattie rosti încet:

— Nu te necăji prea tare, Ethan!

— O Doamne! exclamă el cu un geamăt.

Văpaia pasiunii ce se aprinse în el se transformase într-un val de duioșie dureroasă. Fata clipea iute încercând să-și stăpânească lacrimile, iar el tânjea să o cuprindă iar în brațe și să-i aline tristețea.

— Ți se răcește mâncarea, îl dojeni ea blând, încercând să pară veselă.

— Spune-mi, Matt, ce-ai să faci?

Chipul ei se înfioră și pleoapele plecate îi ascunseră privirea. Ethan înțelese că abia acum își pune problema viitorului în mod clar.

— Poate găsesc ceva de lucru la Stamford, îngăimă ea, știind la fel de bine ca și el că nu exista nicio speranță.

Ethan se prăbuși în scaun și își ascunse fața în mâini. Îl cuprinse disperarea la gândul că Mattie va trebui s-o ia de la început cu căutarea istovitoare a unui loc de muncă. Nu avea cunoștințe decât într-un singur orășel, iar acolo numele ei era primit fie cu indiferență, fie cu nemulțumire. Dacă se îndrepta spre un oraș mai mare, cu mii de locuitori, ce șanse putea să aibă ea, nepricepută și lipsită de experiență cum era, în lupta pentru existență? Își aminti de chipurile triste ale unor fete din Worcester, de zvonurile în legătură cu viața lor, care începuse cu aceeași lipsă de speranțe ca și a lui Mattie… Amintirea unor astfel de lucruri trezi în el un val de revoltă; sări drept în picioare:

— Nu poți să pleci, Matt! N-am să te las! Totdeauna a făcut ce-a vrut, dar acum o să facă cum spun eu…

Mattie îi făcu un semn grăbit cu mâna; dinspre coridor se auzeau pași.

Zeena intră cu mersul ei șleampăt și târșâit și se așeză tăcută pe locul ei obișnuit, între cei doi.

— Mi-am venit puțin în fire și doctorul Buck mi-a spus să mănânc cât pot de mult, chiar dacă n-am poftă, ca să-mi păstrez puterile, rosti ea cu glas tânguitor și monoton, întinzând prin fața lui Mattie mâna spre ceainic.

Rochia ei „bună” fusese schimbată cu cea de stambă neagră care, împreună cu șalul cafeniu, era ținuta ei de toate zilele; odată cu veșmintele, își reluase înfățișarea și comportarea firească. Își turnă ceai, adăugă lapte din plin, își luă o porție mare de plăcintă și murături și repetă gestul bine cunoscut de a-și potrivi dinții falși înainte de a începe să mănânce. Pisica se cuibări la picioarele ei cu mișcări molcome; Zeena se aplecă să o mângâie, îi aruncă o bucățică de carne din farfuria ei, spunând:

— Hai, pisicuțo!

Ethan amuțise cu totul, nici măcar nu se prefăcea că mănâncă; Mattie ciugulea cu eroism din mâncare și-i adresă Zeenei câteva întrebări cu privire la vizita la Bettsbridge. Aceasta răspunse pe tonul ei familiar și, furată de farmecul subiectului, îi delectă cu amănunte încântătoare despre bolile intestinale de care sufereau diverși prieteni sau rude ale ei. În timp ce vorbea, o privea pe Mattie drept în ochi, iar zâmbetul șters cu care își însoțea cuvintele îi accentua ridurile verticale ce coborau de la nas până la bărbie.

Când sfârși cina se ridică și, trecându-și mâna peste pieptul uscat, apăsă ușor în regiunea inimii și rosti fără nicio urmă de răutate:

— Nu știu cum se face, Matt, că plăcinta ta îmi cade totdeauna cam greu la stomac.

Rareori se întâmpla ca Zeena să prescurteze numele fetei și, când o făcea, era un semn clar de bunăvoință.

— Ar trebui să mă duc să caut prafurile alea pentru stomac pe care le-am cumpărat anul trecut la Springfield. Nu le-am mai luat de mult și poate-mi ajută să scap de arsuri.

Mattie ridică ochii și se încumetă să întrebe:

— N-aș putea să ți le aduc eu?

— Nu, nu știi unde le-am pus, răspunse ea cu o privire misterioasă și ieși din bucătărie.

Mattie se ridică și începu să strângă masa. Trecând pe lângă scaunul lui Ethan, ochii li se întâlniră într-o privire plină de mâhnire. Bucătăria caldă și liniștită arăta la fel de primitoare ca în seara trecută. Pisica se ghemuise în balansoarul Zeenei, iar căldura focului

începuse să trezească mirosul ușor înțepător al mușcatelor. Cu un efort Ethan se ridică de pe scaun.

— Mă duc să mai arunc o privire pe-afară, rosti el, îndreptându-se spre coridor să-și ia felinarul.

În prag se întâlni cu Zeena care se întorcea în cameră; chipul ei ofilit se înroșise, buzele îi tremurau de mânie, iar șalul îi alunecase de pe umeri și se târa pe podea în urma ei. Intră purtând în mâini cioburile castronașului de murături.

— Aș vrea să știu cine a făcut asta, spuse ea, privind țintă când la Ethan, când la Mattie.

Niciunul nu răspunse și ea continuă cu glas tremurat:

— M-am dus să caut prafurile pe care le pusesem în cutia de ochelari a tatei, tocmai sus în dulăpiorul cu porțelanuri, ca să nu-și bage oricine nasul în ele…

Vocea i se frânse, două lacrimi mari se iviră la marginea pleoapelor ei fără gene și o porniră încet pe obraji.

— Nu se poate ajunge la raftul de sus decât punând scara. Anume am pus acolo castronașul de la mătușa Philura Maple și nu-l dădeam jos niciodată, doar la curățenia de primăvară, și atunci îl luam cu mâinile mele, tocmai ca să nu se spargă.

Așeză cioburile pe masă cu un gest plin de respect și spuse din nou cu glas nesigur:

— Aș vrea să știu cine a făcut asta.

Primind provocarea, Ethan reveni în bucătărie și o privi drept în față.

— Am să-ți spun eu: pisica a făcut-o!

— Pisica?!

— Întocmai cum ți-am spus.

Zeena îl țintui cu o privire tăioasă, apoi se întoarse spre Mattie care aducea ligheanul cu vase pe masă.

— Aș vreți să știu cum a ajuns pisica în dulăpiorul cu porțelanuri.

— Umblând după șoareci probabil, răspunse Ethan. Ieri seară s-a tot auzit un șoarece prin bucătărie.

Nevastă-sa continua să se uite când la unul, când la celălalt, apoi izbucni într-un hohot scurt și ciudat.

— Știam eu că am o pisică isteață, rosti ea cu glas ascuțit, dar nu-mi închipuiam că-i chiar așa de deșteaptă ca să adune cioburile castronașului și să le potrivească unul într-altul tocmai pe raftul de unde a căzut.

Mattie scoase mâinile din apa fierbinte.

— Nu-i vina lui Ethan, Zeena! Într-adevăr, pisica a spart castronașul, dar eu l-am dat jos din dulăpior și eu sunt de vină că s-a spart.

Zeena stătea lângă rămășițele comorii sale cu chipul împietrit într-o

expresie aspră de nemulțumire.

— Tu ai dat jos castronașul? Și de ce, mă rog?

— Am vrut să împodobesc masa pentru cină, răspunse Mattie cu obrajii aprinși de un val de îmbujorare.

— Ai vrut să împodobești masa pentru cină?! Ai pândit momentul când nu eram acasă și ai luat lucrul care-mi era mai drag decât tot ce am și pe care nu-l foloseam niciodată, nici chiar când venea preotul la cină și nici când ne vizita mătușa Martha de la Bettsbridge…

Zeena se opri cu răsuflarea tăiată, îngrozită parcă de propria-i relatare a sacrilegiului comis.

— Ești o fată rea, Mattie Silver. Am știut asta dintotdeauna. Așa a început și taică-tu, și oamenii m-au prevenit de când te-am luat. Am căutat să feresc din calea ta lucrurile de preț, să nu dai de ele, și acum mi-ai prăpădit tot ce aveam mai scump…

Se opri gâtuită de un val de suspine, iar când se liniști, figura ei amintea mai mult ca oricând de o mască de piatră.

— Dacă ascultam ce-mi spunea lumea, te trimiteam de-aici de mult și nu se mai întâmpla așa ceva.

Adună în palme cioburile și ieși cu ele, purtând parcă un trup fără de viață.

CAPITOLUL IX

Când se întorsese la fermă, din cauza bolii tatălui său, Ethan primise de la maică-sa, pentru propria lui folosință, o cămăruță situată în spatele sufrageriei „bune”. Aici își instalase rafturi pentru cărți, înjghebase o laviță de scânduri acoperită cu saltea, își întinsese notițele pe o masă de bucătărie, atârnase pe peretele zgrunțuros un portret al lui Abraham Lincoln și un calendar cu „Gândurile Poeților”; cu aceste bunuri sărăcăcioase încercase să-și alcătuiască o încăpere asemănătoare „biroului” unui profesor care fusese amabil cu el și îi împrumutase cărți în zilele petrecute la Worcester. Și acum se mai refugia aici uneori, în timpul verii, dar când Mattie venise să locuiască la fermă îi dăduse ei soba, așa încât câteva luni pe an odaia era practic de nelocuit.

În acest colț de liniște se retrase Ethan de îndată ce întreaga casă se cufundă în tăcere și respirația regulată a Zeenei îl convinse că nu exista primejdia ca discuția din bucătărie să fie continuată. După plecarea Zeenei, el și Mattie rămăseseră tăcuți, fără ca vreunul din ei să încerce să-l aline pe celălalt. Apoi fata se apucase din nou să deretice prin bucătărie, iar el plecase să dea un ultim ocol casei, ca de obicei. La întoarcere găsi bucătăria goală, dar pe masă erau pregătite punga lui cu tutun și pipa; sub ele se afla un colț de hârtie rupt din coperta unui catalog de semințe, și pe el cuvintele: „Nu te necăji, Ethan!”

Intrând în „biroul” său rece și întunecat, puse felinarul pe masă, se aplecă și reciti la lumina lui mesajul de la Mattie. Era prima oară când îi scria, iar prezența biletului în mâna lui crease parcă o legătură nouă între ei. În același timp își aminti, cu un sentiment de adâncă neliniște, că de acum înainte aceasta va fi singura cale de a comunica unul cu altul. În schimbul zâmbetului ei cald și al glasului mângâietor, doar vorbe așternute pe hârtia fără viață!

Valuri de revoltă se răzvrăteau în el în chip confuz. Se simțea prea tânăr, prea puternic, prea plin de seva vieții ca să accepte cu ușurință renunțarea la speranțele lui.

Va trebui oare să-și irosească restul vieții alături de o femeie ursuză și certăreață? Existaseră în el posibilități mari, înăbușite rând pe rând din pricina mărginirii și ignoranței Zeenei. Și cu ce se alesese? Treptat, ea devenise mai ursuză și mai nemulțumită decât atunci când se căsătoriseră. Acum singura ei plăcere era să-l jignească. Întreaga lui capacitate de a se apăra protesta împotriva unei astfel de distrugeri…

Se înfășură în blana veche de raton și se întinse pe laviță, încercând să-și limpezească gândurile. Simți sub obraz prezența unui obiect tare și aspru: era o pernă pe care o făcuse Zeena pentru el în vremea când

erau logodiți, dealtfel singura lucrată vreodată de mâna ei. O zvârli la celălalt capăt al odăii și-și sprijini capul de perete.

Își aminti de povestea unui tânăr cam de vârsta lui, care scăpase de jugul unei vieți la fel de chinuitoare plecând de acasă spre vest împreună cu fata pe care o iubea. Nevastă-sa divorțase, iar el se căsătorise cu fata și reușise să facă avere. Ethan se întâlnise cu ei în vara trecută la Shadd's Falls, unde veniseră să-și vadă niște neamuri.

Aveau o fetiță cu bucle blonde, îmbrăcată ca o prințesă și cu un lănțișor de aur la gât. Nici nevasta părăsită nu ajunsese rău. Bărbatul îi lăsase ferma, iar ea reușise să o vândă; cu ceea ce luase din vânzare și cu pensia primită de la el deschisese o pensiune la Bettsbridge, iar bunăstarea și renumele ei sporeau de la o zi la alta. Un gând nou îl ispitea pe Ethan: ce-ar fi să plece și el cu Mattie a doua zi, în loc să o lase să plece singură? O să-și ascundă valiza sub capra săniei și Zeena nu o să bănuiască nimic până când va urca în dormitor să-și facă somnul de după-amiază și atunci va găsi o scrisoare pe pat…

Acționând sub îndemnul primului gând, sări în picioare, aprinse din nou felinarul și se așeză la masă. Cotrobăi în sertar în căutarea unei foi de hârtie, o găsi și începu să scrie:

„Zeena, am făcut pentru tine tot ce-am putut, dar după cum văd n-a folosit la nimic. Nu te învinuiesc de nimic, dar nici pe mine nu mă pot învinui. Cred că amândoi am fi mai fericiți departe unul de celălalt. Am de gând să-mi încerc norocul plecând în vest. Tu poți să vinzi ferma și joagărul și să păstrezi banii…”

La acest cuvânt se opri, căci îi dezvăluia în întregime cruzimea neînduplecată a soartei sale. Dacă-i dădea Zeenei ferma și joagărul, cum avea să-și înceapă el o viață nouă? Odată ajuns în vest, era sigur că va găsi o slujbă și nu s-ar fi temut să-și caute norocul de unul singur. Dar având-o pe Mattie alături, lucrurile stăteau altfel. Și ce avea să se întâmple cu Zeena? Ferma și joagărul erau ipotecate până la valoarea lor maximă. Chiar dacă ar fi reușit să găsească un cumpărător, ceea ce era greu de crezut, nu i-ar fi rămas după vânzare mai mult de o mie de dolari. Și până atunci, cum se va descurca cu treburile fermei? Ethan însuși abia reușea să scoată din exploatarea fermei veniturile necesare unei vieți sărăcăcioase, și asta numai trudind neîncetat și supraveghind totul cu ochii lui. Nevasta lui n-ar izbuti niciodată să poarte singură această povară, chiar dacă sănătatea ei n-ar fi așa de șubredă pe cât își închipuia ea.

Atunci n-avea decât să se întoarcă la neamurile ei și să aștepte ajutorul lor. Era exact ceea ce o obliga ea pe Mattie să facă. De ce să nu împărtășească aceeași soartă? Până când o să-i afle adresa și o să pornească divorțul, el va reuși probabil să câștige destui bani – oriunde s-ar afla – ca să-i plătească o pensie convenabilă. Cealaltă cale era să o lase pe Mattie să plece singură, având șanse mult mai mici de

a se descurca într-un fel.

Căutând hârtie, răspândise pe masă tot conținutul sertarului, și când să se apuce din nou de scris, dădu cu ochii de un exemplar din „Bettsbridge Eagle”, împăturit în așa fel încât pagina cu reclame era la vedere. Găsi acolo un anunț ispititor: „Călătorii spre vest la prețuri reduse.”

Trase felinarul mai aproape și citi cu nesaț prețurile. Ziarul îi căzu din mână și împinse în lături scrisoarea neterminată. Cu o clipă mai înainte își pusese întrebarea din ce vor trăi, el și Mattie, odată ajunși în vest; acum își dădea seama că nici măcar nu avea destui bani ca să ajungă acolo împreună cu ea. Posibilitatea unui împrumut era complet exclusă. Cu șase luni în urmă dăduse singura garanție de care dispunea ca să facă rost de fondurile pentru repararea joagărului și era convins că fără o garanție nimeni nu i-ar împrumuta nici măcar zece dolari. Adevărurile de necontestat se ridicau în fața lui ca zidurile unei închisori în jurul unui prizonier. Nu exista nicio scăpare, absolut niciuna. Era condamnat pe viață, și acum singura lui rază de soare avea să dispară.

Mișcându-și anevoie picioarele grele ca de plumb, se întinse pe laviță, având sentimentul că nu se va mai putea ridica niciodată. Lacrimi fierbinți îi ardeau pleoapele și o gheară de fier îi tăia răsuflarea.

Stând așa, lungit pe laviță, observă cum fereastra din fața lui devine mai luminoasă, pătând întunericul camerei cu o frântură de cer poleit de lună. Secera unei ramuri de măr tăia pătratul argintiu; era chiar mărul sub care uneori, când se întorcea seara de la joagăr, o găsea șezând pe Mattie. Treptat, vălul norilor străvezii se aprinse mai tare și se topi în depărtare, iar luna se ivi descătușată pe întinderea albastră a cerului.

Ethan se ridică într-un cot și privi cum peisajul alb se conturează sub vraja lunii: asta era seara când ar fi vrut să o ducă pe Mattie cu sania. Felinarul cerului se aprinsese anume pentru ei! Privea fermecat văile scăldate în lumină, pădurile întunecate tivite cu pulbere de argint, violetul ireal al dealurilor profilate pe cer. Noaptea își revărsase toate splendorile vrând parcă să-și râdă de durerea lui…

Adormi și se trezi pătruns de răceala dimineții de iarnă, îi era frig și îi era foame și i se făcu rușine de faptul că-i era foame. Se frecă la ochi și se apropie de fereastră: roșu, soarele se înălța deasupra câmpurilor cenușii, deasupra copacilor întunecați și zvelți. Își spuse în gând: „E ultima zi a lui Matt”, și încercă să își închipuie cum va fi casa fără ea.

Auzind pași în spate, se întoarse și o văzu intrând.

— Vai, Ethan, ai stat aici toată noaptea?

Era îmbrăcată în rochia ei sărăcăcioasă, înfășurată în eșarfa vișinie; lumina rece a soarelui de dimineață îi accentua paloarea și o făcea să

pară atât de mică și de firavă, încât Ethan nu se simțea în stare să rostească niciun cuvânt.

— Cred că ești înghețat tun, continuă ea, privindu-l cu ochi lipsiți de strălucire.

El înaintă un pas.

— De unde ai știut că sunt aici?

— Te-am auzit coborând după ce m-am dus la culcare și am așteptat toată noaptea să te aud întorcându-te.

Cuvinte calde, mângâietoare îi stăteau pe buze, gata să izbucnească, dar o privi și spuse doar:

— Vin îndată să fac focul în bucătărie.

Se întoarseră în bucătărie; el aduse surcele și cărbuni, și curăță soba, iar ea puse pe masă resturile reci ale plăcintei cu carne din seara trecută. Când căldura sobei începu să dezmorțească atmosfera și când prima rază de soare se opri veselă pe podeaua bucătăriei, gândurile negre care îl împovăraseră pe Ethan începură să se risipească treptat. Văzând-o pe Mattie la treabă, așa cum o văzuse în atâtea dimineți la rând, i se părea cu neputință ca ea să dispară deodată din acest tablou familiar. Își spuse că probabil a dat prea multă importanță amenințărilor Zeenei și că ea însăși își va reveni la o stare de spirit mai rațională odată cu ivirea zorilor.

Se apropie de Mattie care își vedea de treabă în preajma sobei și, punându-i o mână pe braț, o privi drept în ochi cu un zâmbet și spuse:

— Aș vrea să nu te frământi nici tu.

Ea se îmbujoră toată și șopti:

— Bine, Ethan, n-avea grijă.

— Cred că lucrurile or să se îndrepte de la sine, adăugă el.

Fata nu răspunse decât cu o tresărire ușoară a pleoapelor, iar el continuă:

— Nu ți-a spus nimic acum, de dimineață?

— N-am văzut-o încă.

— Când o s-o vezi, nici să n-o bagi în seamă.

Cu acest îndemn ieși din bucătărie și se îndreptă spre grajdul de vite. Prin ceața dimineții îl zări pe Jotham Powell urcând dealul, și această imagine bine cunoscută întări în el sentimentul de siguranță.

Cei doi bărbați se apucară să curețe prin staule; la un moment dat Jotham se opri, se sprijini în furcă și spuse:

— Daniel Byrne se duce la Flats spre prânz și-ar putea să-i ducă el cufărul lui Mattie, ca să mergem mai ușor când vom pleca cu sania.

Ethan îl privi cu ochi inexpresivi și Jotham continuă:

— Doamna Frome a spus că fata cea nouă sosește la Flats pe la cinci, așa că eu am să caut să ajung cu Mattie cam tot atunci, ca să ia trenul de șase spre Stamford.

Ethan simți bătaia sângelui în tâmple; rămase tăcut câteva clipe,

incapabil să răspundă.

— Ei, nu sunt prea sigur că Mattie o să plece…

— Așa? spuse Jotham cu indiferență și își văzu de treabă mai departe.

Când bărbații se întoarseră în bucătărie, cele două femei se și așezaseră la masă. Zeena părea neobișnuit de vioaie. Bău două cești de cafea, zvârli pisicii niște resturi din tava de plăcintă, se ridică și se apropie de fereastră ca să rupă câteva frunze uscate de pe ramurile mușcatelor.

— Mușcatele mătușii Martha n-au nicio frunză pălită, dar dacă nu sunt îngrijite se ofilesc, rosti ea gânditoare. Apoi se întoarse spre Jotham și îl întrebă: Când ziceai că trece pe-aici Daniel Byrne?

Jotham îi aruncă lui Ethan o privire și răspunse șovăitor:

— Pe la prânz.

Zeena se întoarse spre Mattie:

— Cufărul tău e prea greu, Mattie, nu poate fi dus cu sania, așa că o să ți-l ducă Daniel Byrne până la Flats.

— Îți mulțumesc mult, Zeena.

— Mai întâi însă aș vrea să-mi arunc o privire prin lucrurile tale, continuă Zeena netulburată. Îmi lipsește un ștergar de pânză și, să-ți spun drept, nu pot să pricep ce-ai făcut cu suportul de chibrituri care era în sufragerie, în spatele bufniței împăiate.

Ieși din bucătărie urmată de Mattie, iar când cei doi bărbați rămaseră singuri, Jotham spuse:

— Cred că e mai bine să-i spun lui Daniel să treacă pe-aici.

Ethan își sfârși treburile obișnuite în jurul casei și la grajd, apoi îi spuse lui Jotham:

— Mă duc până la Starkfield. Spune-le să nu mă aștepte cu masa.

Era din nou cuprins de furia răzvrătirii. Ceea ce i se păruse de-a dreptul imposibil de realizat în lumina clară a dimineții se petrecuse cu adevărat, iar el urma să asiste, ca un spectator neputincios, la izgonirea lui Mattie. Se simțea adânc rănit în mândria lui bărbătească de rolul pe care trebuia să-l joace și de felul în care, probabil, îl judeca fata. Porniri nelămurite se luptau în el, în timp ce se îndrepta cu pași mari spre sat. Se hotărâse să facă ceva, dar nu știa bine ce.

Ceața dimineții se risipise, și câmpia se întindea ca o tipsie de argint în bătaia soarelui. Era una din acele dimineți când strălucirea iernii se contopește cu o ușoară atmosferă primăvăratică. Prezența fetei îl însoțea pretutindeni, fiecare ramură și fiecare tufă de mure era încărcată de amintirea clipelor petrecute împreună. Deodată, în tăcerea desăvârșită, răsună chemarea unei păsări, și glasul ei vibră întocmai ca râsul lui Mattie. Inima i se strânse de durere și își dădu seama că trebuie să facă ceva cât mai curând.

Se gândi atunci că Andrew Hale, care era un om cumsecade, ar

putea să-și schimbe hotărârea și să-i dea totuși un avans de bani, dacă ar ști că boala Zeenei îl silește pe Ethan să angajeze o slujnică. De fapt, Hale cunoștea destul de bine situația familiei lui, așa că putea să-și reînnoiască cererea fără ca mândria lui să aibă prea mult de suferit. La urma urmei, ce importanță mai avea mândria în vâltoarea pasiunilor care i se învolburau în suflet?

Cu cât se gândea mai mult la planul lui, cu atât i se părea că are sorți de izbândă. Dacă va putea să câștige și sprijinul doamnei Hale, atunci cu siguranță că va reuși și, având cincizeci de dolari în buzunar, nimic nu-l va mai opri din drum…

Intenția sa era să ajungă la Starkfield mai înainte ca Hale să plece la treabă; știa că acesta avea o lucrare undeva, pe drumul spre Corbury, așa că probabil va pleca de acasă devreme. Ethan mergea tot mai repede pe măsură ce gândurile i se limpezeau și când ajunse la poalele Dealului Școlii, zări în depărtare sania lui Hale. Se grăbi să-i iasă înainte dar, când era aproape de ea, își dădu seama că omul de pe capră era fiul lui cel mic și că persoana de lângă el (înfofolită și voluminoasă ca o gogoașă enormă cu ochelari) era doamna Hale. Ethan le făcu semn să oprească; doamna Hale se aplecă înainte, zâmbindu-i plină de bunăvoință, cu chipul trandafiriu brăzdat de zbârcituri.

— Domnul Hale? Da, desigur, îl găsești acasă. Astăzi nu se duce la lucru. S-a sculat cam înțepenit de lumbago, tocmai i-am pus o cataplasmă de-a doctorului Kidder și l-am lăsat la gura sobei.

Adăugă apoi, cuprinsă de un val de dragoste maternă pentru Ethan:

— Am auzit de la domnul Hale că Zeena s-a dus la Bettsbridge ca să o vadă doctorul cel nou. Îmi pare tare rău că iar nu se simte bine. Nădăjduiesc că i-a dat ceva să-i ajute. Nu știu pe nimeni prin împrejurimi care să fi avut parte de atâta suferință ca Zeena. Așa cum îi spuneam adesea bărbatului meu, nu știu ce se făcea Zeena dacă nu erai tu să-i porți de grijă. La fel a fost și cu maică-ta. Amară soartă ai mai avut, Ethan Frome!

Doamna Hale îi adresă un ultim salut plin de milă în timp ce fiul ei îndemna calul la drum, iar Ethan rămase în mijlocul străzii privind în urma săniei care se îndepărta.

De mult timp nu îi mai arătase cineva atâta înțelegere. Cei mai mulți oameni erau indiferenți la necazurile lui, sau găseau că e firesc ca un tânăr de vârsta lui să ducă povara a trei vieți schilodite. Dar doamna Hale spusese: „Amară soartă ai mai avut, Ethan Frome!” – și parcă nu se mai simțea așa de singur în durerea lui. Dacă cei din familia Hale îi înțelegeau suferința, cu siguranță că vor răspunde la apelul lui…

Porni din nou de-a lungul drumului, dar după câțiva pași se opri brusc, și sângele îi năvăli în obraji. În lumina cuvintelor blânde ale

doamnei Hale, își dădu seama pentru prima oară de ceea ce avea de gând să facă: își pusese în gând să profite de mila acestor oameni și să capete de la ei bani sub un pretext fals. Aceasta era explicația clară a dorinței nelămurite care îl mânase la Starkfield.

În clipa în care își dădu seama unde l-a adus propria lui nebunie, aceasta dispăru fără urmă, iar el putu să-și vadă cu ochi limpezi propria viață: era un om sărac, legat de o femeie bolnăvicioasă pe care era gata să o abandoneze singurătății și sărăciei; chiar dacă l-ar fi lăsat inima să facă așa ceva, ar fi făcut-o înșelând doi oameni cărora le fusese milă de soarta lui.

Se întoarse în loc și porni încet înapoi spre fermă.

CAPITOLUL X

Daniel Byrne oprise sania în fața bucătăriei. Murgul ciolănos înhămat la sanie, bătea nerăbdător din picior, mișcându-și capul lunguieț când într-o parte când în alta.

Ethan intră în bucătărie și o găsi pe nevastă-sa așezată lângă sobă. Cu capul înfășurat în broboadă, citea o carte intitulată: „Bolile de rinichi și leacurile lor” pentru care cu câteva zile în urmă el trebuise să plătească la poștă o taxă suplimentară.

Zeena nu se mișcă și nu ridică ochii când intră Ethan, așa că după câteva clipe el întrebă:

— Unde-i Mattie?

Fără să-și întrerupă cititul, nevastă-sa răspunse:

— Bănuiesc că-și aduce jos cufărul.

— Își aduce jos cufărul singură? întrebă el cu obrajii aprinși de mânie.

— Jotham Powell s-a dus la depozitul de cherestea, iar Daniel Byrne spune că nu poate să lase calul singur…

Fără să mai aștepte sfârșitul frazei, Ethan se repezise în sus pe scări. Ușa camerei lui Mattie era închisă și el se opri pe palier, o clipă dezorientat. Apoi o strigă încet și, neprimind niciun răspuns, puse mâna pe clanță.

Nu mai intrase în camera ei decât o singură dată, în timpul verii, când venise să astupe o spărtură în acoperiș, dar își amintea totul până la cele mai mici amănunte: cuvertura înflorată de pe patul îngust, pernuța de ace de pe scrin, fotografia mărită a mamei ei, prinsă într-o ramă veche împodobită cu un mănunchi de flori uscate. Acum toate aceste mărunțișuri amintind de prezența ei dispăruseră, iar camera arăta golașă și neprimitoare, ca în ziua sosirii ei, când Zeena o însoțise aici pentru prima oară. În mijloc se afla acuma cufărul, pe care stătea Mattie, îmbrăcată în rochia ei de duminică, cu spatele spre ușă și cu fața ascunsă în mâini. Nu auzise chemarea lui Ethan pentru că plângea înfundat și nu-și dădu seama de prezența lui în cameră decât în clipa când el veni lângă ea și-i puse mâinile pe umeri.

— Nu plânge, Matt, te rog, nu plânge!

Fata tresări și ridică spre el ochii plini de lacrimi:

— Ethan, credeam că n-am să te mai văd niciodată!

O cuprinse în brațe, o strânse la piept și îi netezi părul răvășit cu o mână tremurătoare.

— Să nu mă mai vezi?! Cum așa?

— Jotham spunea că ai zis să nu te așteptăm cu masa și credeam… vorbi ea printre suspine.

— Credeai că am de gând să dau bir cu fugiții? continuă el în locul ei.

Mattie se strânse lângă el fără să răspundă, iar el îi sărută părul mătăsos și totuși aspru, care-i amintea de mușchiul ce crește în unele văi adăpostite și care avea aroma rumegușului proaspăt, bătut de soare.

De jos se auzi vocea Zeenei:

— Daniel Byrne spune că, dacă vrei să-ți ia cufărul, să faci bine să te grăbești.

Se despărțiră cu chipurile dintr-o dată cuprinse de spaimă. Ethan era gata să protesteze, dar se opri la timp. Mattie scoase batista și-și șterse ochii, apoi se aplecă și apucă unul din mânerele cufărului.

Ethan o dădu la o parte.

— Lasă-l! porunci el.

— E nevoie de doi ca să-l treacă de cotul scării, răspunse ea.

Cedând acestui argument, el prinse celălalt mâner și amândoi aduseră cufărul greu pe palier.

— Acum lasă-l! repetă el.

Apoi săltă cufărul pe umăr, coborî pe scări și îl duse prin coridor și bucătărie. Zeena își reluase locul lângă sobă și nici nu ridică ochii când el trecu. Mattie ieși în urma lui Ethan și îi ajută să așeze cufărul la spatele săniei. Apoi rămaseră amândoi alături în prag, privind cum Daniel Byrne se depărtează, mânând calul cel nărăvaș.

Ethan simțea că inima lui e prinsă în legături nevăzute, care se strâng tot mai tare cu fiecare bătaie a ceasului. De două ori deschise gura să vorbească și de fiecare dată se împotmoli gâtuit. Când fata se întoarse să intre în bucătărie, el o opri în loc.

— Am să te conduc eu, Matt, șopti el.

— Cred că Zeena vrea ca să merg cu Jotham, spuse ea la fel de încet.

— Am să te conduc eu, repetă el, și fata porni spre bucătărie fără să răspundă.

La masă Ethan nu putu să înghită nimic. Când își ridică ochii întâlnea chipul ascuțit al Zeenei, iar în colțurile buzelor ei subțiri i se părea că zărește un zâmbet imperceptibil. Nevastă-sa mâncă cu poftă, spunând că vremea blândă o face să se simtă mai bine, și-l pofti stăruitor pe Jotham, pe care de obicei nu-l băga în seamă, să mai ia o porție de fasole.

Când se sfârși prânzul, Mattie se apucă să strângă masa și să spele vasele, ca de obicei. Zeena dădu de mâncare pisicii și se instală din nou în balansoarul ei de lângă sobă. Jotham Powell rămânea în general ultimul, dar în cele din urmă se ridică și el fără tragere de inimă și se îndreptă spre ușă.

Din prag se întoarse și-l întrebă pe Ethan:

— Pe la ce oră să trec s-o iau pe Mattie?

Ethan era la fereastră și își umplea absent pipa, urmărind-o pe Mattie cum se mișcă prin bucătărie.

— Nu-i nevoie să vii, am s-o duc eu pe Mattie, răspunse el.

Observă în aceeași clipă cum obrajii fetei se îmbujorau, iar Zeena își ridică ochii.

— Aș vrea să stai acasă azi după-masă, Ethan, spuse nevastă-sa. Pe Mattie poate s-o ducă Jotham.

Mattie îi adresă o rugăminte din priviri, dar el repetă tăios:

— Am s-o duc eu pe Mattie.

Zeena continuă pe același ton tărăgănat:

— Aș vrea să stai și să repari soba din camera lui Mattie până o sosi fata. Nu trage cum trebuie de mai bine de o lună.

— Dacă a fost destul de bună pentru Mattie, bănuiesc că e destul de bună și pentru o fată cu simbrie, răspunse Ethan mânios.

— Fata mi-a spus că acolo de unde vine aveau calorifer, stărui Zeena cu aceeași blândețe monotonă.

— Atunci trebuia să rămână acolo, ripostă el.

Apoi, întorcându-se spre Mattie, adăugă cu glas hotărât:

— Să fii gata pe la trei, Matt. Am o treabă la Corbury.

Jotham Powell o și luase spre grajd, și Ethan porni după el fierbând de mânie. Își simțea în tâmple bătăile inimii și ochii i se împăienjeniseră. Își făcea treaba, inconștient de propriile-i mișcări, de parcă mâinile și picioarele îndeplineau poruncile unei puteri necunoscute. Abia când scoase murgul din grajd și îl așeză între hulubele săniei, începu să-și dea seama de ceea ce face. În timp ce trecea căpăstrul peste capul calului și lega chingile în jurul hulubelor, își aminti de ziua când făcuse aceleași pregătiri ca să meargă să o întâmpine la Flats pe verișoara neveste-sii. Era cu mai bine de un an în urmă, într-o după-amiază ca aceasta, mângâiată de un suflu primăvăratic. Întocmai ca atunci, murgul își întoarse spre el ochii mari și-i adulmecă palma; treptat, zilele ce trecuseră de atunci și până acum prindeau viață și i se perindau prin fața ochilor…

Aruncă în sanie blana de urs, se așeză pe locul său obișnuit și mână spre casă. Găsi bucătăria goală, însă lângă ușă erau pregătite geanta și șalul lui Mattie. Se opri la picioarele scării și ascultă. De sus nu se auzea nimic, dar prinse un zgomot ușor venind dinspre biroul său părăsit, împinse ușa și o văzu pe Mattie stând în picioare lângă masă: era îmbrăcată cu haina și își pusese pălăria pe cap.

Când îi auzi pașii, ea se întoarse repede și spuse:

— E timpul?

— Ce faci aici, Matt?

— Nimic… mă uitam, răspunse ea, privindu-l cu un zâmbet timid.

Se întoarseră în bucătărie, și Ethan îi luă șalul și geanta.

— Unde e Zeena? întrebă el.

— S-a dus sus îndată după prânz. Spunea că au apucat-o iar junghiurile și că nu vrea s-o deranjeze nimeni.

— Nu și-a luat rămas bun de la tine?

— Nu, asta-i tot ce a spus.

Ethan privi în preajmă și-și spuse, cutremurat de un fior, că peste câteva ceasuri se va întoarce aici singur. Totul i se părea atât de ireal încât nu-i venea să creadă că o vede pe Mattie acolo, în fața lui, pentru cea din urmă oară.

— Să mergem, rosti el aproape voios, deschizând ușa.

Puse geanta în sanie, se sui la locul lui, fata se cuibări alături și el așeză blana strâns în jurul ei.

— Ei, să-i dăm drumul! strigă el, trăgând de hățuri și murgul porni la vale în trap mărunt.

— Avem timp să facem și o plimbare, Matt, spuse el, căutându-i mâna și prinzând-o într-a lui.

Îi ardeau obrajii, și era puțin amețit, de parcă s-ar fi oprit să bea ceva la bodega din Starkfield pe o zi geroasă.

Ieși pe poartă și, în loc să se îndrepte spre Starkfield, coti la dreapta, pe drumul spre Bettsbridge. Mattie rămase tăcută, fără să se arate mirată. După câteva clipe întrebă:

— O iei pe la Iazul Umbrei?

— Știam eu c-ai să-ți dai seama, răspunse el râzând.

Ea se strânse mai aproape de el sub blana de urs, astfel încât, privind într-o parte, Ethan îi zărea doar vârful nasului și o șuviță de păr castaniu ondulat. Își urmau drumul în tăcere, trecând printre câmpii bătute de soarele palid, apoi cotiră la dreapta de-a lungul unei pajiști mărginite de molizi și zadă. În fața lor, la hotarul cerului, se întindea un șir de dealuri cu spinările albe și domoale, pătate de pâlcuri negre de copaci. Mai departe, drumul străbătea o pădure de pini, ale căror trunchiuri împrumutau nuanțe roșietice de la soarele după-amiezii și își proiectau umbrele albăstrii pe albul zăpezii. În pădure vântul căzuse și cei doi pătrunseră într-un tărâm de basm, unde liniștea părea să se desprindă de pe ramurile copacilor, odată cu acele delicate care cădeau la pământ. Aici zăpada era atât de curată, încât urmele minuscule lăsate de animalele pădurii aveau o gingășie de dantelă, iar conurile presărate pe suprafața ei arătau ca niște ornamente de bronz.

Ethan mâna în tăcere, iar când ajunseră într-un loc unde pădurea se rărea, opri sania și o ajută pe Mattie să coboare. Pășind printre trunchiurile înmiresmate, prin zăpada care scârțâia sub picioarele lor, înaintau spre un ochi de apă cu maluri abrupte, împrejmuite cu gard de lemn. La capătul celălalt se înălța un deal singuratic care, așezat în calea soarelui la apus, arunca un con de umbră pe suprafața înghețată

– de unde se și trăgea numele iazului. Acest loc ferit părea încărcat de aceeași tristețe tăcută care umplea la ceasul acela inima lui Ethan.

Privind de-a lungul malului prunduit, Ethan dădu cu ochii de un trunchi răsturnat, pe jumătate ascuns sub zăpadă.

— Aici am stat la picnic, îi aminti el.

Se referea la una dintre puținele petreceri la care luaseră parte împreună: un „picnic al bisericii” în timpul căruia locul acesta singuratic răsunase de veselie într-o după-amiază din vara trecută. Mattie îl rugase stăruitor să meargă cu ea, dar o refuzase. Mai târziu, coborând de pe munte unde doborâse copaci, fusese atras de câțiva petrecăreți și adus în grupul ce se formase pe malul lacului; în mijlocul grupului, înconjurată de tineri veseli, strălucitoare sub pălăria cu boruri largi, Mattie pregătea cafeaua deasupra unui foc de vreascuri. Își aminti cât de stingher se simțise atunci, în hainele lui grosolane și cum, în clipa când l-a zărit, ea s-a îmbujorat la față și a sărit de la locul ei, a trecut printre ceilalți și i-a ieșit în întâmpinare cu o ceașcă în mână. După ce stătuseră câteva minute pe trunchiul căzut, Mattie își dăduse seama că își pierduse un medalion de aur; toți tinerii se apucaseră să-l caute, dar el fusese acela care-l descoperise, ascuns în covorul de mușchi.

Asta a fost tot; de fapt, tot ce-i lega erau numai asemenea sclipiri fugare, clipe de fericire trăite împreună, care le dădeau o bucurie atât de neașteptată, de parcă ar fi descoperit un fluture multicolor în mijlocul pădurii înghețate.

— Chiar aici ți-am găsit medalionul, rosti el, scormonind cu piciorul într-un desiș format din tufe de afine.

— Nimeni n-are ochi așa de ageri ca ai tăi, replică fata.

Se așezară alături pe trunchiul răsturnat, în bătaia soarelui.

— Tare mai erai frumoasă cu pălăria aia trandafirie, spuse el.

— Ei, pălăria era de vină, răspunse ea, râzând bucuroasă.

Niciodată nu-și arătaseră atât de fățiș afecțiunea ce o simțeau unul pentru celălalt și, o clipă, Ethan se simți ca un bărbat liber făcând ochi dulci fetei cu care vrea să se însoare. Privindu-i părul, îl cuprinse dorința să-l mângâie din nou și să-i spună că poartă în el mireasma pădurii; dar nu învățase să rostească astfel de lucruri.

Mattie se ridică brusc și spuse:

— Nu trebuie să mai stăm aici.

El rămase cu ochii ațintiți pe chipul ei, trezit numai pe jumătate din visul său, și răspunse:

— Avem destul timp.

Continuau să se privească, fiecare încercând să-și întipărească în minte chipul celuilalt ca să-l poată purta mereu. Erau atâtea lucruri pe care Ethan ar fi vrut să i le spună, dar pe care nu le putea rosti în locul acesta încărcat de amintiri din vremea verii, așa că se ridică și porni în

urma ei spre sanie. În timp ce se îndepărtau, soarele dispărea în spatele dealului, iar trunchiurile roșcate de pin căpătau nuanțe cenușii.

Apucară pe o potecă ocolită care șerpuia peste câmpuri și ieșiră din nou în drumul spre Starkfield. Pâlcurile de copaci presărate pe întinderea de zăpadă păreau că se adună în cete zgribulite, ca păsările care își ascund capetele sub aripă, iar cerul ce pălea treptat devenea din ce în ce mai înalt, lăsând pământul tot mai însingurat.

Când intrară pe drumul spre Starkfield, Ethan întrebă:

— Ce-ai de gând să faci, Matt?

Ea răspunse cu o oarecare întârziere:

— Am să caut să-mi iau o slujbă într-un magazin.

— Știi bine că nu poți să faci asta. Statul în picioare și aerul închis aproape că te-au doborât data trecută.

— Acum sunt mult mai în putere decât eram când am venit la Starkfield.

— Și ai de gând să prăpădești tot ce-ai câștigat între timp?

Întrebarea rămase fără răspuns și-și continuară drumul în tăcere. La fiecare pas întâlneau locuri pe unde trecuseră împreună, locuri unde trăiseră clipe vesele sau triste, și fiecare din ele îl îndemna pe Ethan să se întoarcă din drum.

— Din neamurile lui taică-tău, nu e niciunul care te-ar putea ajuta?

— Niciunul căruia aș vrea să-i cer ajutor.

El continuă cu glas mai scăzut:

— Știi bine că aș face orice pentru tine dacă aș putea.

— Știu.

— Dar nu pot…

Ea rămase din nou tăcută, dar umărul ei sprijinit de al lui se cutremură înfiorat.

— Oh, Matt, dacă aș fi putut să plec cu tine acum, cum aș fi făcut-o…

Mattie se întoarse spre el, smulse de la piept o bucată de hârtie și spuse cu glas nesigur:

— Ethan… uite ce-am găsit…

În lumina tulbure a amurgului, Ethan își dădu seama că era scrisoarea pe care începuse să o scrie neveste-sii și pe care uitase s-o rupă. Uimirea i se amestecă cu un torent de bucurie sălbatică și o întrebă nerăbdător:

— Matt, dacă aș fi putut s-o fac, ai fi venit?

— Vai, Ethan, Ethan, ce rost mai are?

Și cu o mișcare nestăpânită, ea rupse hârtia și azvârli bucățelele pe întinderea de zăpadă.

— Spune-mi, Matt, spune-mi! o imploră el.

Fata nu răspunse imediat; apoi șopti atât de încet, încât fu nevoit să

se aplece puțin ca să-i audă glasul:

— M-am gândit și eu la asta uneori, în serile de vară când luna era atât de strălucitoare încât nu mă prindea somnul.

Inima lui dansa într-un vârtej de bucurie.

— Tocmai de atunci?!

Mattie îi răspunse, ca și cum momentul era de mult stabilit pentru ea:

— Prima oară a fost la Iazul Umbrei.

— De-aia mi-ai adus mie cafeaua înaintea celorlalți?

— Nu știu. Așa am făcut? Am fost tare mâhnită că n-ai vrut să mergi cu mine și când te-am văzut venind, m-am gândit că anume ai apucat-o pe drumul ăla, și tare m-am mai bucurat.

Tăcerea se așternu din nou între ei. Ajunseseră în punctul unde drumul începea să coboare, trecând pe lângă joagărul lui Ethan. Pe măsură ce înaintau, întunericul cădea asupra lor ca o perdea neagră atârnată de ramurile de brad.

— Sunt legat de mâini și de picioare, Matt. Nu pot să fac absolut nimic, își continuă el gândul.

— Trebuie să-mi scrii din când în când, Ethan.

— Și la ce-mi folosește să-ți scriu? Vreau să te am tot timpul lângă mine, vreau să muncesc pentru tine și să-ți port de grijă, vreau să fiu alături de tine când ești bolnavă sau necăjită.

— Nu trebuie să te gândești decât la un singur lucru – că-mi merge bine.

— Vrei să spui că n-ai să ai nevoie de mine? Ai să te mariți, fără îndoială.

— Vai, Ethan! strigă ea.

— Știi, Matt, uneori mă faci să gândesc într-un fel foarte ciudat. Parc-aș fi mai bucuros să te știu moartă decât plecată!

— Oh, Doamne, ce n-aș da să fiu moartă! răspunse ea.

Auzind-o cum plânge, toată mânia se stinse în sufletul lui Ethan și îl cuprinse un sentiment de rușine.

— Să nu mai vorbim de asta, șopti el.

— De ce să nu vorbim, dacă ăsta-i adevărul?! Toată ziua numai la asta m-am gândit, clipă de clipă și ceas de ceas.

— Liniștește-te, Matt, nu trebuie să vorbești așa.

— Tu ești singurul om care a fost vreodată bun cu mine.

— Nici asta nu trebuie s-o spui, când știi bine că nu pot să fac nimic pentru tine.

— Știu, dar asta nu înseamnă că nu-i adevărat.

Se aflau pe coama dealului; la poalele lui, Starkfield-ul sclipea în lumina amurgului. O sanie care urca dinspre sat trecu pe lângă ei în zvon vesel de clopoței, iar cei doi se îndreptară, luându-și o atitudine rece, bățoasă. Intrară pe strada principală la ceasul când la ferestrele

caselor se aprindeau luminile și când ultimii locuitori răzleți dispăreau grăbiți în spatele porților. Ethan îndemnă calul atingându-l ușor cu biciușca, și animalul iuți pasul în trap leneș.

Aproape de capătul satului, în fața bisericii, îi întâmpinară glasuri vesele de copii și văzură o ceată de băieți cu săniuțe împrăștiindu-se pe la casele lor.

— Cred că n-o să mai fie vreo două-trei zile vreme de săniuș, spuse Ethan privind în sus și văzând că vremea se muiase.

Apoi, cum ea nu-i răspundea, continuă:

— Trebuia să ne fi dus ieri seară.

Fata continua să tacă și, din dorința de a-i ușura ceasul despărțirii, el spuse cu glas nesigur:

— E ciudat că în iarna asta n-am mai coborât împreună în sat.

— Nici eu nu m-am dus prea des, răspunse ea.

— Ai dreptate.

Ajunseseră pe culmea drumului spre Corbury; cuprinsă între silueta albă și imprecisă a bisericii și perdeaua neagră a molizilor lui Varnum, pârtia imaculată se așternea la picioarele lor. Mânat de un îndemn ciudat, Ethan întrebă:

— Ce-ar fi să coborâm acum până-n vale?

— Ei, n-avem timp, răspunse ea, încercând să zâmbească.

— Avem tot timpul. Hai, vino!

De fapt, nu dorea altceva decât să mai amâne clipa când vor trebui să se îndrepte spre Flats.

— Dar fata aia… fata o să aștepte la gară…

— Ei și, n-are decât să aștepte! Dacă n-așteaptă ea, aștepți tu. Haide!

Glasul lui autoritar suna convingător. Sări din sanie și o ajută să coboare. Cu o ușoară împotrivire, Mattie spuse:

— Nu văd nicio săniuță prin preajmă.

— Ba da, e una chiar acolo, sub molizi.

Ethan înveli murgul cu blana de urs și îl lăsă la marginea drumului, singur și gânditor. Apoi o prinse pe Mattie de mână și o trase spre săniuță.

Fata se așeză ascultătoare în față, iar el își luă locul în spate, atât de aproape încât părul ei îi mângâia fața.

— Stai bine, Matt? strigă el, de parcă s-ar fi aflat la distanță mare unul de celălalt.

Ea răspunse, întorcând capul:

— S-a făcut tare întuneric. Ești sigur că vezi destul de bine?

— Aș putea să cobor și cu ochii legați, răspunse el disprețuitor, iar ea se molipsi de aceeași veselie, vrăjită parcă de îndrăzneala lui. Totuși Ethan rămase o clipă pe loc, scrutând panta coborâșului, căci era tocmai ceasul acela tulbure de seară, când ultimele sclipiri ale zilei

însorite se amestecau cu începutul nopții, într-o negură care estompează contururile și amăgește ochiul.

— Acum! strigă el.

Săniuța se urni din loc cu un salt și porni în zbor prin lumina tulbure, spintecând aerul cu vibrații de orgă, lunecând tot mai repede și mai lin spre întunericul ce se deschidea înaintea lor. Mattie stătea perfect nemișcată, dar când ajunseră la cotul de la poalele dealului și ulmul cel mare scoase în calea lor un ciot uscat, Ethan avu impresia că ea s-a strâns mai aproape de el.

— Nu te speria, Matt! strigă el în clipa când trecură cu bine pe lângă trunchiul bătrân și se avântară în josul pantei următoare; când săniuța își încetini zborul și se opri la poalele dealului, Ethan o auzi râzând fericită.

Se ridicară și începură să urce dealul înapoi. Ethan trăgea săniuța cu o mână, iar pe cealaltă o trecu pe sub brațul lui Mattie.

— Ți-a fost teamă că ne izbim de ulm? întrebă el cu o veselie copilăroasă.

— Ți-am mai spus că nu mi-e niciodată teamă când sunt cu tine, răspunse ea.

Cuprins de încântare, el avu un moment de îngâmfare:

— Totuși, e un loc tare păcătos. O șovăire cât de mică, și acolo am fi rămas. Dar sunt în stare să apreciez distanțele la milimetru – așa am fost mereu.

— Niciodată n-am văzut ochi așa de ageri ca ai tăi, am spus-o întotdeauna, murmură ea.

O tăcere adâncă se lăsase odată cu înserarea; cei doi înaintau sprijinindu-se unul de celălalt, fără să-și vorbească. La fiecare pas Ethan își repeta în gând: „E ultima oară când suntem împreună”.

Urcară încet până în vârful dealului, iar când ajunseră în fața bisericii, el se aplecă și o întrebă:

— Ești obosită?

— A fost minunat, răspunse ea răsuflând grăbit.

Strângând-o ușor de braț, Ethan o călăuzi spre molizii norvegieni.

— Cred că e săniuța lui Ned Hale. Oricum, am s-o las unde am găsit-o.

Trase săniuța până la poarta lui Varnum și o propti de gard. Când se întoarse, simți cum Mattie se apropie de el în întuneric.

— Aici se sărutau Ned și cu Ruth? șopti ea și-l cuprinse cu brațele pe după gât.

Buzele ei îi acopereau chipul cu sărutări, căutându-i buzele. Uimit și fericit, el o prinse strâns în brațe.

— Rămâi cu bine, repetă ea cu glas întretăiat, sărutându-l iar și iar.

— Ah, Matt, n-am să te las să pleci! izbucni vechiul lui strigăt de durere.

Fata se desprinse din îmbrățișare și începu să plângă cu sughițuri.

— Oh, nici nu vreau să plec!

— Ce ne facem, Matt, ce ne facem?

Se țineau de mână ca niște copii, iar trupul ei era scuturat de un plâns amarnic.

În tăcerea care-i înconjura se auzi ceasul din turla bisericii bătând ora cinci.

— Vai, Ethan, a venit timpul!

— Pentru ce? Doar nu-ți închipui că am să te las să pleci tocmai acum? răspunse el, strângând-o din nou la piept.

— Ce mă fac dacă pierd trenul?

— Și dacă-l prinzi, ce faci?

Ea rămase tăcută, lăsându-și mâinile reci și fără vlagă într-ale lui.

— Ce rost mai are ca unul din noi să plece fără celălalt? întrebă el.

Mattie stătea nemișcată, de parcă nici nu-l auzea. Apoi își smulse mâinile dintr-ale lui, îl înlănțui din nou cu brațele și își lipi obrazul ud de al lui.

— Ethan, du-mă încă o dată până jos.

— Unde jos?

— Jos în vale, și să nu ne mai întoarcem niciodată, răspunse ea gâfâind.

— Ce naiba vrei să spui, Matt?

Ea își apropie buzele de urechea lui și spuse:

— Drept în ulmul cel mare. Ai spus că ești în stare. Așa n-o să mai trebuiască să ne despărțim.

— Ce tot spui, Matt? Ți-ai pierdut mințile?

— Nu, dar am să mi le pierd dacă ne despărțim.

— Oh, Matt, Matt…

Ea își lipi obrazul de al lui și îl strânse și mai tare la piept într-o îmbrățișare sălbatică.

— Ethan, ce-am să mă fac dacă plec de lângă tine? Nu știu să mă descurc singură, mi-ai spus-o chiar tu. Nimeni în afară de tine nu s-a purtat frumos cu mine. Și fata aia necunoscută care o să vină și o să doarmă în patul unde stăteam nopți în șir așteptând să-ți aud pașii pe scări…

Cuvintele ei îi sfâșiau inima și-i trezeau în minte imaginea casei unde avea să se întoarcă, a scărilor pe care avea să le urce în fiecare seară, a femeii care îl va aștepta acolo. Gingășia mărturisirii pe care o auzise, bucuria copleșitoare de a ști că și ea trăise același miracol care se petrecuse în sufletul lui, făceau ca viața și casa la care trebuia să se întoarcă să-i pară de-a dreptul de nesuportat…

Frânturi de cuvinte rugătoare se amestecau cu suspinele ei, dar el aproape că nu le mai auzea. Pălăria fetei căzuse la pământ, și el îi mângâia părul, vrând să-i prindă în palmă toată gingășia și s-o

păstreze acolo, ca pe o sămânță ferită de frigul iernii. Îi sorbi încă o dată buzele, și într-o clipă erau iarăși pe malul iazului, în bătaia soarelui fierbinte de august. Apoi îi atinse obrazul rece, scăldat în lacrimi, și văzu din nou în fața ochilor drumul spre Flats pierdut în noapte și auzi șuieratul trenului în depărtare.

Umbra molizilor îi învăluia într-o tăcere adâncă, de parcă s-ar fi aflat într-un mormânt în adâncul pământului. Ethan își spuse: „Probabil că așa am să mă simt…” și apoi: „De acum înainte n-am să mai simt nimic…”

Dinspre drum se auzi nechezatul bătrânului murg. Ethan își spuse: „Mă cheamă să-i dau de mâncare.”

— Vino! șopti Mattie, trăgându-l de mânecă.

Violența ei sumbră îl constrângea: părea întruchiparea însăși a destinului. Ethan trase din nou săniuța și ieși din umbra molizilor lui Varnum în lumina tulbure a amurgului, clipind repede ca o pasăre de noapte. Panta ce se întindea la picioarele lor era complet liberă. Toți locuitorii satului se aflau la cină, nicio siluetă nu trecea prin spațiul gol din fața bisericii. Cerul împovărat de nori prevestitori de moină devenise apăsător, ca înaintea unei ploi de vară. Ethan își încordă privirea, încercând să pătrundă întunericul, dar ochii parcă-și pierduseră limpezimea și precizia.

Își luă locul în săniuță, iar Mattie se așeză în fața lui. Pălăria ei rămăsese undeva în zăpadă și buzele lui îi mângâiau părul. Ethan întinse picioarele, își înfipse călcâiele în zăpadă ca să țină săniuța în loc, cuprinse în mâini capul fetei și îl aplecă spre spate. În clipa următoare sări în picioare.

— Ridică-te! îi porunci pe un ton care nu admitea împotrivire, dar ea se făcu mică, repetând întruna:

— Nu, nu, nu!

— Ridică-te!

— De ce?

— Vreau să stau în față.

— Nu, nu, cum o să conduci dacă stai în față?

— Nu-i nevoie. O să mergem pe urmele celorlalți.

Vorbeau cu glas înăbușit, de parcă noaptea însăși ar fi stat la pândă să prindă șoaptele lor.

— Ridică-te! Ridică-te! stărui el, iar ea întreba întruna:

— De ce vrei să stai în față?

— Pentru că… pentru că vreau să simt cum mă strângi în brațe, îngăima el și o trase cu forța de pe săniuță.

Împăcată cu acest răspuns, sau supusă de puterea glasului lui, fata se ridică. Ethan se aplecă, căută cu mâna urma lunecoasă lăsată de alte sănii, și așeză cu grijă tălpicile exact între muchiile ei. Mattie așteptă ca el să se așeze în față, cu picioarele strânse, apoi se cuibări

repede în spatele lui și îl înlănțui cu brațele. Răsuflarea ei fierbinte îl ardea în ceafă, înfiorându-i tot trupul, încât aproape că-i venea să sară din săniuță. Apoi, într-o fracțiune de secundă, își aminti alternativa. Mattie avea dreptate: moartea era mai ușoară decât despărțirea. Se întoarse și își apropie buzele de ale ei…

În clipa când porneau, auzi din nou nechezatul murgului; chemarea atât de cunoscută, imaginile tulburi pe care i le trezea în minte îl însoțiră de-a lungul coborâșului. La jumătatea drumului dădură de un hop, urmat de un dâmb, apoi panta se desfășură din nou prelungă și lină. Înaintau din ce în ce mai repede; Ethan avea sentimentul că plutesc aievea într-un zbor fantastic, străbătând înaltul cerului, lăsând Starkfield-ul în urmă, avântându-se în depărtări ca o fărâmă în neant… Apoi bătrânul ulm răsări din noapte, așteptându-i parcă la cotitura drumului, și Ethan șopti printre dinți:

— Putem s-o facem, sunt sigur că putem…

În timp ce înaintau vertiginos spre copac, Mattie se strânse mai aproape de el, făcându-l să simtă văpaia sângelui ei în propriile lui vine. De vreo două ori săniuța devie, dar el se aplecă s-o îndrepte iarăși spre ulm, repetând întruna: „Sunt sigur că putem s-o facem”. Cuvintele ei îi răsunau și acum în urechi, umplând aerul cu muzica lor. Cu cât se apropiau, copacul se profila tot mai mare și mai amenințător în fața lor iar el își spuse: „Ne așteaptă. Parcă știe ceva”. În clipa următoare, chipul nevestei lui, cu trăsăturile monstruos contorsionate, îi răsări în față, iar el făcu un gest instinctiv să-l îndepărteze. Săniuța se abătu puțin din drum, dar el o îndreptă din nou, mânând drept spre obstacolul uriaș. Apoi veni o clipă când aerul șuieră pe lângă urechile lui, ca zeci de fire înroșite, și în cele din urmă ulmul…

Deasupra cerul era tot înnorat, dar privind în sus Ethan zări o stea singuratică și încercă să-și dea seama dacă era Sirius, sau… sau… Efortul era prea mare și îl obosi peste măsură; închise ochii cu pleoapele grele, sperând să adoarmă. Liniștea profundă a nopții era tulburată doar de glasul unui animal care scâncea undeva în apropiere, ascuns sub zăpadă; un țipăt scurt și plin de spaimă, ca al unui șoarece de câmp rupse tăcerea, iar Ethan se întrebă într-o doară dacă nu cumva micuța vietate era rănită. Într-un târziu își dădu seama că era un geamăt de durere – o durere atât de sfâșietoare, încât aproape că-i săgetă propriul trup. Încercă zadarnic să se rostogolească spre locul de unde venea sunetul și întinse brațul stâng căutând în zăpadă. Acum nu mai percepea scâncetul cu urechea, ci cu mâna – căci părea să vină chiar de sub mâna lui, care se oprise pe ceva delicat și moale. Suferința făpturii de alături deveni insuportabilă; făcu un efort să se ridice dar nu izbuti, căci un bolovan sau un alt obiect uriaș îl strivea în chip nemilos. Continuă să pipăie prin zăpadă, încercând să

găsească micuța făptură și să-i aline durerea; în clipa următoare înțelese că ceea ce atinsese era părul lui Mattie, și că mâna lui se oprise acum pe chipul ei.

Se ridică cu greu în genunchi urnind povara necruțătoare care îl apăsa, îi mângâie obrajii și își dădu seama că scâncitul țâșnea de pe buzele ei.

Se aplecă asupra ei și văzu în întuneric că fata deschisese ochii; își apropie urechea de buzele ei și o auzi rostindu-i numele.

— Vai, Matt, am crezut că putem s-o facem, spuse el cu un geamăt.

Sus, pe coama dealului, bătrânul murg necheză din nou, și Ethan își spuse: „Ar trebui să-i dau de mâncare…”

* * *

Când am pășit în bucătăria lui Frome, murmurul certăreț a încetat și n-am putut să-mi dau seama care dintre cele două femei vorbise.

Una din ele s-a ridicat de pe scaun, dar nu ca să mă întâmpine (căci nu m-a învrednicit decât cu o privire fugară, plină de uimire), ci ca să pregătească cina care se amânase din pricina întârzierii lui Frome. O broboadă slinoasă atârna de pe umerii ei osoși, șuvițele rare ale părului cărunt erau adunate la spate și prinse cu un pieptene știrb; ochii decolorați și tulburi nu dezvăluiau nimic și nu oglindeau nimic, iar buzele subțiri împrumutaseră culoarea gălbejită a obrajilor.

Cealaltă femeie, mult mai măruntă și mai slabă, stătea ghemuită într-un fotoliu lângă sobă. Când am intrat, a întors repede capul, fără ca trupul ei să facă nici cea mai mică mișcare. Părul îi era cărunt, întocmai ca al celeilalte, chipul la fel de palid și de uscat, dar pielea măslinie avea ici și colo pete mai întunecate, care-i scoteau în relief nasul și-i adânceau tâmplele. Trupul ascuns într-o rochie fără formă era perfect imobil, iar ochii întunecați aveau o strălucire neobișnuită, cum au în general ochii celor care suferă de o afecțiune a coloanei vertebrale.

Bucătăria în care mă aflam părea neobișnuit de sărăcăcioasă, chiar și în acel ținut de oameni sărmani. În afara fotoliului în care stătea femeia cu ochii negri (și care trebuie să fi fost o piesă veche, relicvă a unei bogății apuse, cumpărată probabil la vreo licitație de țară), restul mobilierului era cât se poate de rudimentar: vreo două scaune de răchită și un dulap de bucătărie ce se înșirau lângă perete. Trei farfurii de porțelan de proastă calitate și o cană de lapte cu ciocul rupt erau așezate pe masa soioasă, brăzdată de urme de cuțit.

— Doamne, ce frig e aici! Focul s-o fi stins de tot! exclamă Frome când intră în bucătărie, privind jenat în jur.

Femeia cea înaltă, care se apropiase de dulap, nu dădu nicio atenție vorbelor lui; cealaltă însă răspunse din colțul ei adăpostit, cu un glas

ascuțit, plin de nemulțumire:

— Abia a fost aprins. Zeena a dormit și-a tot dormit, de credeam c-am să înțepenesc de frig până am să reușesc s-o trezesc ca să vadă de foc.

Atunci mi-am dat seama că acesta fusese glasul pe care-l auzisem când am intrat.

Tovarășa ei, care acum se apropia de masă aducând resturile unei plăcinte cu carne pe o farfurie ciobită, puse pe masă cina deloc îmbietoare, dând impresia că nici nu aude cuvintele celeilalte.

Frome se opri în calea ei, se întoarse spre mine și-mi spuse:

— Aceasta este nevasta mea, doamna Frome.

După o pauză adăugă, arătând spre silueta din fotoliu:

— Iar aceasta este domnișoara Mattie Silver.

* * *

Doamna Hale, suflet milostiv, care își închipuise că mă rătăcisem la Flats și fusesem înghițit de vreun troian, s-a bucurat nespus văzându-mă din nou, teafăr și nevătămat, în casa ei și mi-am dat seama că primejdia prin care trecusem mă făcuse să cresc simțitor în ochii ei.

Atât ea cât și bătrâna doamnă Varnum s-au minunat grozav când le-am spus că murgul lui Frome mă dusese până la Corbury Junction și înapoi prin cea mai grozavă ninsoare a acelei ierni. Dar și mai mare le-a fost uimirea auzind că stăpânul calului îmi oferise găzduire în propria lui casă.

Dincolo de exclamațiile lor pline de încântare, se simțea o curiozitate ascunsă de a afla cu ce impresii venisem după o noapte petrecută la ferma Frome. Mi-am dat seama că cea mai bună cale de a pătrunde dincolo de tăcerea lor era să le fac să caute un mijloc de a mă scoate din propria mea tăcere.

De aceea le-am spus doar că am fost primit cu multă bunăvoință și că Frome mi-a pregătit un pat într-o cameră de la parter care părea să fi fost cândva, în vremuri mai fericite, un fel de birou sau cameră de lucru.

— Ei, pe un asemenea viscol și-a dat seama că n-are altceva de făcut decât să te poftească la el acasă, rosti doamna Hale dusă pe gânduri, dar cred că i-a fost tare greu. Ești poate singurul străin care a pășit pragul casei lui în ultimii douăzeci de ani. I-a rămas cel puțin atâta mândrie. Nu-i place să-i intre în casă nici cei mai vechi prieteni și nu știu să-i viziteze cineva, în afară de mine și de doctor…

— Dumneavoastră vă mai duceți pe la ei, doamnă Hale? am îndrăznit să întreb.

— După accident mă duceam des, chiar după ce m-am măritat. Apoi am înțeles că le făcea rău să ne vadă pe-acolo. Mai târziu s-a întâmplat

ba una, ba alta, au început necazurile mele… De obicei reușesc să trec pe la ei o dată în preajma Anului Nou, și încă o dată în vremea verii. Însă totdeauna caut să aleg o zi când Ethan e dus de-acasă după treburi. E îngrozitor să le vezi pe cele două femei închise acolo, dar și mai cumplit este să vezi expresia de pe chipul lui Ethan când privește în jur… E un adevărat chin… Știți, eu încă îmi mai amintesc cum arăta casa când trăia mamă-sa înainte de a-i copleși necazurile.

Bătrâna doamnă Varnum se dusese la culcare și rămăsesem după cină doar cu fiica ei, în izolarea severă a salonului. Doamna Hale mă privea cercetător, încercând să-și dea seama în ce măsură se putea încrede în părerile mele. Atunci am înțeles că păstrase tăcerea ani de-a rândul, sperând să găsească pe cineva capabil să vadă ceea ce numai ea văzuse.

Am așteptat ca încrederea ei în mine să prindă rădăcini și am spus:

— E destul de trist să-i vezi pe toți trei adunați acolo.

Gazda mea se încruntă ușor, și chipul îi exprimă durere:

— La început a fost de-a dreptul înspăimântător. Eram acasă când au fost aduși… am așezat-o pe Mattie Silver în camera unde locuiești dumneata acum. Eram bune prietene și trebuia să-mi fie domnișoară de onoare în primăvara următoare… Când și-a revenit, am urcat și am stat cu ea toată noaptea. Îi dăduseră medicamente să o calmeze și n-a știut ce s-a întâmplat până dimineață. Apoi s-a trezit deodată, m-a privit tristă cu ochii ei mari și a spus… Oh, Doamne, de ce-oi sta eu să-ți spun dumitale lucrurile astea?

Doamna Hale se opri și izbucni în plâns. Apoi își scoase ochelarii, îi șterse de lacrimi, îi puse din nou cu un gest nesigur și continuă:

— A doua zi s-a auzit că Zeena Frome o expediase pe Mattie în grabă pentru că aștepta o altă fată, și oamenii de prin partea locului n-au înțeles niciodată ce căutau cei doi pe pârtia de săniuș la ora când trebuiau să fie în drum spre Flats. N-am știut și nu știu nici până în ziua de azi ce-a gândit Zeena. Gândurile Zeenei nu le poate pătrunde nimeni. În orice caz, când a auzit de accident, a venit imediat și a stat cu Ethan peste drum, în casa pastorului, unde-l duseseră. Când doctorii au spus că Mattie poate fi transportată, Zeena a trimis imediat după ea și a luat-o înapoi la fermă.

— Și de-atunci e tot acolo?

Doamna Hale îmi răspunse simplu:

— N-avea unde să se ducă în altă parte.

Și am avut o strângere de inimă, gândindu-mă la suferințele grele pe care trebuie să le îndure oamenii săraci.

— De atunci stă tot acolo, urmă doamna Hale, și Zeena i-a îngrijit, și pe ea și pe el, cât a putut de bine. A fost o adevărată minune, dacă te gândești cât era de bolnavă, dar parcă s-a înzdrăvenit deodată când a venit ceasul cel greu. Nici acum n-a renunțat la doctori, mai are câte

o criză când și când, dar a găsit puterea să-i îngrijească pe amândoi timp de douăzeci de ani, iar înainte de accident credea că nu e în stare să vadă nici măcar de ea însăși.

Doamna Hale se opri, iar eu am rămas tăcut, furat de tabloul pe care mi-l înfățișau cuvintele ei.

— Trebuie să fie îngrozitor pentru toți, am murmurat.

— E cât se poate de greu și niciunul din ei nu are o fire ușor de suportat. Înainte de accident Mattie era într-adevăr cea mai plăcută ființă din câte am cunoscut. Dar a suferit prea mult. Asta le-o spun tuturor celor care îmi povestesc cât s-a schimbat Mattie. Zeena cel puțin a fost totdeauna cam ciudată. Dar se poartă minunat cu Mattie – am văzut cu ochii mei. Totuși, uneori, cele două femei se iau la harță, și atunci chipul lui Ethan îți frânge inima… Când îl văd îmi dau seama că el suferă cel mai mult… în niciun caz Zeena, pentru că acum n-are timp. Ce păcat, oftă doamna Hale, că stau toți trei închiși acolo, în bucătărie. Vara, când e cald, o duc pe Mattie în salon, sau în curtea din față, și atunci parcă e mai bine… dar iarna e nevoie de foc, și în casa Frome nu le dă mâna să risipească nicio centimă.

Doamna Hale răsuflă adânc, ca și cum s-ar fi descărcat de o povară veche și nu mai avea nimic de spus; dar deodată fu cuprinsă parcă de dorința unei mărturisiri complete.

Își scoase din nou ochelarii, se aplecă spre mine pe deasupra mesei și continuă cu glas scăzut:

— Cam la o săptămână după accident, a venit o zi când am crezut cu toții că Mattie n-o să scape. Și totuși, cred că era mai bine dacă murea. I-am spus-o într-un rând și pastorului, și a rămas tare uimit. Numai că el nu era acolo, cu mine, în dimineața când și-a revenit biata fată. Sunt convinsă că dacă Mattie murea, Ethan ar fi reușit să supraviețuiască. Dar așa cum trăiesc, nu prea văd mare diferență între cei care locuiesc la fermă și cei care se odihnesc în mormintele familiei. Atâta doar, că aceștia din urmă sunt liniștiți, iar femeile trebuie să-și țină gura.

Cuprins

CAPITOLUL I
CAPITOLUL II
CAPITOLUL III
CAPITOLUL IV
CAPITOLUL V
CAPITOLUL VI
CAPITOLUL VII
CAPITOLUL VIII
CAPITOLUL IX
CAPITOLUL X